

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

İLK GENÇLİK EDEBİYATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gamze GAZİOĞLU

Balıkesir, 2015

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

İLK GENÇLİK EDEBİYATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gamze GAZİOĞLU

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ertan ÖRGEN

Balıkesir, 2015

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda 201212535001 numaralı Gamze GAZİOĞLU'nun hazırladığı "İlk Gençlik Edebiyatı" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 03.06.2015..... tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Başkan Prof. Dr. Mehmet Narkı İmza

Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı (Danışman)

Üye Doç. Dr. Erhan Değen İmza

Unvanı, Adı-Soyadı

Üye Yrd. Doç. Dr. H. Havika Arçun İmza

Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

29.1.2015

Enstitü Müdürü

(Unvanı, Adı, Soyadı)

İbrahim Şahin

ÖN SÖZ

İnsan hayatı, içerdiği birtakım özellikler ve bireylere yüklediği görevler açısından dönemlere ayrılmaktadır. Çocuklukla yetişkinlik arasında bir köprü olan ilk gençlik dönemi de bu evrelerden birisidir. Bu dönemde kazanılan tecrübeler ve edinilen bilgiler yetişkinlik adına önemli yatırımlar olduğu için bireylerin bu dönemde nitelikli eserlerle karşılaştırılması gerekmektedir. Çünkü bu eserler, bireye hem karşılaştığı yeni durumlarda nasıl davranması gerektiğini öğretir hem de bireyin edebi yönünü geliştirerek onu eğitir.

Aslında edebiyatı böylesine yaş aralıklarına bağlı bir tasnif biçiminde tasarlamak, sanatsal perspektiften çok doğru gözükmemektedir. Ancak günümüzün sosyal şartları altında edebiyat yönelişleri daha belirlenmiş sınırlar içerisinde algılanmakta ve hatta buna bağlı bir yayın piyasası oluşmaktadır. Burada amacımız doğrudan bir “İlk Gençlik Edebiyatı” ayrımı yapmak değil, bu kadar dile getirilen, fakat yeterli teorik zemini bulunmayan bu kavramı tartışmaktır. Bu çalışmada, ilk gençlik edebiyatının çerçevesini çizmeye ve bu döneme yönelik oluşturulan eserlerin özelliklerini belirlemeye çalışacağız.

“Giriş” bölümünde çalışmamızın problemini, amacını, sınırını belirledik ve çalışmamızla ilgili varsayımlarımızı dile getirdik. Ardından ilk gençlik döneminin tanımını yaparak bu döneme ait birtakım özellikleri dile getirdik.

“İlgili Alanyazın” bölümünde önce kuramsal bir çerçeve oluşturmaya çalıştık. Bu bağlamda ilk gençlik edebiyatının tanımını yaparak bu döneme ait edebi eserlerin türleri ve genel özellikleri ile ilgili dönemin yaş gruplarına göre ortaya çıkan edebi beklentilerini ele aldık.

“Yöntem” bölümünde çalışmada merkez alacağımız yöntemleri belirledikten sonra çalışmamızın bilgi kaynaklarını gösterdik. Ancak elimizde çok az sayıda

Çalışma olduğundan araştırmada daha çok ocuk ile yetişkin edebiyatına yönelik kaynaklara ve makalelere yer verdik.

Çalışmamızın gövdesini oluşturan “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde ilk gençlik evresine hitap eden roman, öykü, anı örneklerini inceledik ve bu eserlerin ilgili dönem açısından değerlendirmesini yaptık. Araştırma sırasında en fazla roman örneğine rastladık. Bu döneme yönelik öyküler ve anılar az sayıda olduğundan bu türlere kısıtlı yer verdik. Şiirleri araştırdığımızda ise karşımıza ya çocuklara hitap eden ya da yetişkinler için yazılıp ilk gençlik dönemindeki bireylerin de okuduğu örnekler çıktığından bu türden bir rneği çalışma kapsamına alamadık.

İncelemelerin ardından verilerimizin doğruluğunu kontrol etmek adına çalışmamızda lise öğrencilerine uyguladığımız ankete ve yayınevlerine yönelttiğimiz sorulara aldığımız yanıtlaara yer verdik.

Öncelikle, tez konusunun belirlenmesi ve tezin yazılması sürecinde bana yol gösteren, en zor anlarımda benden desteğini esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Ertan RGEN’e sabrı, anlayışı ve her türlü yardımı için teşekkürü borç bilirim. Ayrıca alışma ve anket sürecimde bana her türlü yardımı yapan Araş. Gör. Ersoy TOPUZKANAMIŐ’a, maddi ve manevi olarak beni asla yalnız bırakmayan canım aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkrler.

Gamze GAZIOğLU

2015 Balıkesir

ÖZET

İLK GENÇLİK EDEBİYATI

GAZİOĞLU, Gamze

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ertan ÖRGEN

2015, 156 Sayfa

İlk gençlik dönemi, çocukluktan ve yetişkinlikten farklı özellikler taşıyan bir ara dönemdir. Bireyler bu dönemde edindikleri tecrübeleri yetişkinlikleri boyunca kullanacaklarından bu evredeki bireylere yardımcı olmanın yolu onları nitelikli edebi eserlerle karşılaştırmaktır. İlk gençlik edebiyatı, ilgili dönemdeki bireylerin genel özelliklerini ve beklentilerini karşılayabilmek amacıyla onların gelişim özellikleri dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Günümüzde ilk gençlik edebiyatı kavramı kullanılmakta ancak bu kavramla ilgili kapsamlı bir araştırma yapılmadığı görülmektedir. Bu dönemin genel özellikleri ve bireylerin edebi beklentileri belirlenirse ilk gençlik edebiyatının çerçevesi çizilebilir ve ilgili döneme yönelik hazırlanan edebi eserlerin özellikleri hakkında birtakım yargılara varılabilir.

Bu nedenle ilk gençlik edebiyatı konusunda yapılan çalışmalar artırılmalı ve hazırlanacak edebi eserler belli ölçütler göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Çünkü ilk gençlik döneminde iyi yetişen bireyler, yetişkinliklerinde hem kendileri için hem de ülkeleri için faydalı birer insan olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlk gençlik, gelişim, edebiyat, eser.

ABSTRACT

THE FIRST YOUTH LITERATURE

GAZIOĞLU, Gamze

Master, Turkish Education Department,

Counselor of Thesis: Assoc. Prof. Dr. Ertan ÖRGEN

2015, 156 Pages

The first youth epoch is intermediate period that have different speciality from childhood and adulthood. Individuals utilize knowledge learning and experiences which day acquire this period, during all of adulthood. So, we should attach importance of the individual in this period, more than. And we should offer qualified literary studies. The first youth literature is generated to provide for youth individuals' of in this period general properties and expectations. It does through paying attention to their development properties.

If we identify this epoch's general properties and literary expectations of individuals, the first youth literature's scope can define. And we can pass some judgments about literary studies's properties' that prepared for this epoch.

Therefore, made studies about the first youth epoches should have increased and literary achievement should have prepared with take into account specific criterions. Because, individuals, well brought up, in this epoch is beneficial people in epoch of adulthood for themselves and their country.

Keywords: The first youth, evolution, literature, literary study.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖN SÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ	1
1. 1. Problem.....	1
1. 2. Amaç.....	1
1. 3. Önem.....	2
1. 4. Varsayımlar.....	2
1. 5. Sınırlılıklar.....	2
1. 6. Tanımlar.....	3
1. 6. 1. İlk Gençlik Döneminin Tanımı.....	3
1. 6. 1. 1. İlk Gençlik Döneminin Sözlükteki Yeri.....	3
1. 6. 1. 2. Gelişimcilere Göre İlk Gençlik Dönemi.....	5
1. 6. 1. 2. 1. Genel Bakış.....	6
1. 6. 1. 2. 2. Fiziksel Gelişim.....	8
1. 6. 1. 2. 3. Bilişsel Gelişim.....	9
1. 6. 1. 2. 4. Psiko-Sosyal Gelişim.....	11
1. 6. 1. 2. 5. Psiko-Seksüel Gelişim.....	13
1. 6. 1. 3. Edebiyat Çalışmalarına Göre İlk Gençlik Dönemi.....	14
2. İLGİLİ ALANYAZIN	17
2. 1. Kuramsal Çerçeve: İlk Gençlik Edebiyatı.....	17
2. 1. 1. İlk Gençlik Edebiyatının Tanımı.....	17
2. 1. 2. İlk Gençlik Edebiyatına Genel Bakış.....	18
2. 1. 2. 1. Bilişsel Özellikler.....	19
2. 1. 2. 2. Dilsel Özellikler.....	20
2. 1. 2. 3. Kişisel Özellikler.....	21
2. 1. 2. 4. Sosyal Özellikler.....	23
2. 1. 3. Edebi Türler.....	25
2. 1. 3. 1. Hikaye.....	27
2. 1. 3. 2. Roman.....	28
2. 1. 3. 3. Şiir.....	29
2. 1. 4. İlk Gençlik Edebiyatı ve Yaş Grupları.....	30
2. 1. 4. 1. 13-14 Yaş.....	30
2. 1. 4. 2. 15-16 Yaş.....	31
2. 1. 4. 3. 17 Yaş.....	32
2. 2. İlgili Araştırmalar.....	34
2. 2. 1. Türkiye’de İlk Gençlik Edebiyatının Yeri.....	34
2. 2. 1. 1. Üniversitelerde İlk Gençlik Edebiyatının Yeri.....	38
2. 2. 1. 2. Yayıncılık Alanında İlk Gençlik Edebiyatının Yeri.....	41
3. YÖNTEM	45
3. 1. Araştırmanın Modeli.....	45
3. 2. Bilgi Toplama Kaynakları.....	45
4. BULGULAR VE YORUMLAR	53
4. 1. İlk Gençlik Edebiyatı Eser Örnekleri İncelemesi.....	53

4. 1. 1. Eser Örneklerinin Tanıtımı.....	53
4. 1. 1. 1. İpek Ongun, Bir Genç Kızın Gizli Defteri.....	53
4. 1. 1. 2. Miyase Sertbarut, Kapiland'ın Kobayları.....	54
4. 1. 1. 3. Yavuz Bahadıroğlu, Turgut Alp.....	54
4. 1. 1. 4. Gülten Dayıoğlu, Mo'nun Gizemi.....	55
4. 1. 1. 5. Stephenie Meyer, Alacakaranlık.....	55
4. 1. 1. 6. Mine Soysal, Odada Yalnız.....	56
4. 1. 1. 7. Müren Beykan, Yaramaz Bu Kitap.....	56
4. 1. 2. Konular.....	57
4. 1. 3. İletiler.....	58
4. 1. 4. Olay Örgüleri.....	60
4. 1. 5. Kişiler.....	74
4. 1. 6. Mekân.....	88
4. 1. 7. Zaman.....	93
4. 1. 8. Dil ve Üslup.....	97
4. 1. 9. Eserlerin İlk Gençlik Dönemi Açısından Değerlendirilmesi.....	106
4. 1. 9. 1. Bilişsel Özellikler.....	106
4. 1. 9. 2. Dilsel Özellikler.....	108
4. 1. 9. 3. Kişisel Özellikler.....	110
4. 1. 9. 4. Sosyal Özellikler.....	115
4. 2. Anket Çalışması.....	123
4. 3. Yayınevlerine Yönelik Uygulama Çalışması.....	142
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	145
5. 1. Sonuçlar.....	145
5. 2. Öneriler.....	148
6. KAYNAKÇA.....	149

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 11. 1. Grubun Cinsiyet ve Yaşa Göre Dağılımı.....	124
Tablo 11. 2. Öğrencilerin “Kitap Okumayı Seviyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	124
Tablo 11. 3. Öğrencilerin Bir Ayda Okudukları Kitap Sayısı.....	125
Tablo 11. 4. Öğrencilerin En Son Kitap Okuma Zamanları	125
Tablo 11. 5. Öğrencilerin Kitap Seçimlerinde Etkili Olan Sebepler	126
Tablo 11. 6. Öğrencilerin “Sizce Kitap Okumak İnsana Ne Kazandırır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	127
Tablo 11. 7. Öğrencilerin “Kendi Yaşınıza Uygun Roman, Öykü vb. Bulabiliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	128
Tablo 11. 8. Öğrencilerin Okudukları Kitapları Temin Etme Yolları.....	128
Tablo 11. 9. Öğrencilerin Okudukları Hakkında Başkalarıyla Konuşma Durumları.....	129
Tablo 11. 10. Öğrencilerin Okudukları Kitapların Türleri.....	130
Tablo 11. 11. Öğrencilerin Okudukları Kitapların Konuları.....	130
Tablo 11. 12. Öğrencilerin Yazar Tercihleri.....	131
Tablo 11. 13. Öğrencilerin “Sizce Yerli Yazarlar Yabancı Yazarlardan Daha mı İyi Yazıyorlar?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	132
Tablo 11. 14. Öğrencilerin Okudukları Öykü ve Romanlardaki Kurgu Tercihleri..	132
Tablo 11. 15. Öğrencilerin Okudukları Öykü ve Romanlardaki İçerik Tercihleri...	133
Tablo 11. 16. Öğrencilerin Okudukları Öykü ve Romanlardan Bekledikleri En Önemli Özellikler.....	133
Tablo 11. 17. Öğrencilerin Öykü ve Romanlardaki İletilerle İlgili Düşünceleri.....	134
Tablo 11. 18. Öğrencilerin Öykü ve Romanların Dili Hakkındaki Düşünceleri.....	135
Tablo 11. 19. Öğrencilerin Kitap Kapağının ve Sayfa Düzeninin Okumayı Teşvik Etmesi Hakkındaki Düşünceleri.....	136
Tablo 11. 20. Öğrencilerin Kitabın Kurgusunda Okuru İçine Çeken Bir Oyun (Bulmaca, Geri Dönüşler, İnteraktif) Olması Hakkındaki Düşünceleri.....	136
Tablo 11. 21. Öğrencilerin 100 Temel Eser Hakkındaki Düşünceleri.....	137
Tablo 11. 22. Öğrencilerin İlk Gençlik Dönemi Hakkındaki Düşünceleri.....	137
Tablo 11. 23. Öğrencilerin Çocuk Kitapları ve İlk Gençlik Kitapları Arasındaki Ayrım Konusundaki Düşünceleri.....	138
Tablo 11. 24. Öğrencilerin Çocuk Kitapları ve İlk Gençlik Kitapları Arasındaki Ayrımın Nasıl Olduğu Konusundaki Düşünceleri.....	138

1. GİRİŞ

1. 1. Problem

Bu çalışmanın temel problemi, hakkında henüz kapsamlı bir çalışma yapılmamış olan “ilk gençlik edebiyatı”nın çerçevesini belirlemektir. Örnekleme ise ilk gençlik dönemine yönelik roman ve öykü türündeki edebi eserlerdir. Öncelikle ilk gençlik döneminin yaş aralığı belirlenmeye çalışılacak, sonrasında ise bu döneme yönelik edebi eserlerin incelemesi yapılacaktır.

1. 2. Amaç

Bu çalışmanın temel amacı “ilk gençlik dönemi”nin yaş aralığını tespit ederek bu dönemde okunabilecek edebi eserlerin özelliklerini örnekler üzerinden ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşmak için sistematik olarak şu sorulara cevap aranacaktır.

1. İlk gençlik nedir?
2. İlk gençlik dönemi hangi yaş aralığını kapsamaktadır?
3. İlk gençlik döneminin genel özellikleri nelerdir?
4. İlk gençlik edebiyatı nedir?
5. İlk gençlik dönemine yönelik edebi eserlerin genel özellikleri nelerdir?
6. Edebi türlerin ilk gençlik dönemi açısından değerlendirilmesi nasıldır?
7. Türkiye’de ilk gençlik edebiyatının tarihi gelişimi nasıldır?
8. Üniversitelerde ilk gençlik edebiyatının yeri neresidir?
9. Yayıncılık alanında ilk gençlik edebiyatının yeri neresidir?

1. 3. Önem

İlk gençlik dönemindeki bireylerin, titizlikle hazırlanmış eserleri okuyarak hem kendilerini geliştirmeleri hem de sağlıklı bir yetişkin olma yolunda emin adımlarla ilerlemeleri son derece önemlidir. Ancak bu dönemi incelemek ve bireylere yol gösterici önerilerde bulunmak adına yapılan pek fazla araştırma bulunmamaktadır. Bu bilimsel araştırma hem ilk gençlik döneminin incelenmesi hem de bu dönemde okutulabilecek eserlerin niteliğinin belirlenmesi dolayısıyla sonraki araştırmalara ışık tutacaktır.

1. 4. Varsayımlar

1. Çocuk ve yetişkinliklere yönelik edebiyat alanları olduğu gibi ilk gençlik dönemine yönelik bir edebiyat alanından da söz etmek mümkündür.
2. İlk gençlik dönemine hitap eden edebi eserler, ilgili döneme ait birtakım özellikler göz önüne alınarak hazırlanmaktadır.
3. İlk gençlik dönemi edebiyatının genel özelliklerinin ortaya konulması açısından, bu döneme yönelik edebi eserlerin incelenmesinin çalışmayı verimli sonuçlara götüreceği düşünülmektedir.

1. 5. Sınırlılıklar

Bu çalışma, ilgili literatürü taramak ve ana malzeme olarak ilk gençlik dönemine yönelik yedi edebi eseri incelemek, yayın evlerinin bu başlık üzerindeki yayın politikalarını tespit etmek, Balıkesir ilindeki doksan altı lise öğrencisine anket uygulamak ile sınırlı tutulmuştur.

1. 6. Tanımlar

1. 6. 1. İlk Gençlik Döneminin Tanımı

Ülkemizde, ilk gençlik dönemi ile ilgili henüz kapsamlı bir araştırma ve çalışma yapılmış değildir. Hatta bu dönemi kabul etmeyen bir kesim bile mevcuttur. Ancak bireylerdeki gelişim özelliklerine bakıldığında, bu dönemin ayrı bir başlık altında incelenmesi gerektiği açıkça görülmektedir.

Öncelikle ilk gençlik dönemi ile ilgili yapılan tanımlar eşliğinde bu dönemin yaş aralığını göz önüne almak ve bu saptamalardan yola çıkarak çeşitli yargılara varmak yerinde olacaktır.

1. 6. 1. 1. İlk Gençlik Döneminin Sözlükteki Yeri

Türk Dil Kurumunun sözlüğüne bakıldığında, ilk gençliğin “*ergenlik çağı; deneyimsizlik, toyluk*” şeklinde tanımlandığı görülür (<http://www.tdk.gov.tr/>).

Püsküllüoğlu da bu dönemi şu şekilde tanımlamayı uygun görmüştür:

“1. Cinsel organların fizyolojik yönden gelişimiyle başlayan, erinlikle yetişkinlik arasında kalan dönem.

2. Ergenlik çağındaki erkek ya da kızın yüzünde ve boynunda çıkan sivilceler.” (1994: 174).

Yukarıdaki tanımlar incelendiğinde “ilk gençlik dönemi”nin daha çok “ergenlik dönemi” adıyla anıldığı görülmektedir. Bu nedenle çalışmada ilk gençlik döneminin yanında, ergenlik döneminin de tanımını yapmak gerekmektedir.

Ergenlik dönemi kaynaklarda, “*çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi.*” (Ana Britannica, 1992: 347), “*ergen olma hali, yetişkinlik.*” (Meydan Larousse, 1971: 313) gibi ifadelerle tanınmaktadır.

Bunların yanı sıra ergenlik, “*çocukluk çağından yetişkinliğe geçenlerde görülen bir cilt hastalığı, yüzlerde görülen sivilceler. Tıp dilinde ‘akne’dir. Deri altındaki tüy diplerinin ve yağ bezlerinin iltihaplanmasıyla meydana gelir.*” (Yeni Türk Ansiklopedisi, 1985: 826) şeklinde de ifade edilmiştir.

Ülkemizde henüz yaygınlaşmamış ilk gençlik dönemi hakkında, halk arasında kullanılan bazı ifadeler ortaya çıkmıştır. Bu kavramlara ve tanımlara göz atmak yapılan araştırma açısından faydalı olacaktır.

Araştırmacı Hazar’ın çalışmasından yola çıkılarak ilk gençlik dönemi ile ilgili halk arasında “*akl-ı baliğ, bülüğ, ferik, kopil, piliç, yavru kuş...*” gibi argo ifadelerin kullanıldığı söylenebilir (2006: 250). Bu çalışmada söz edilen kelimelerin karşılıkları sözlüklerde aşağıdaki ifadelerle yer almaktadır.

- 1) **Akl-ı Baliğ:** “*Ergin kimsenin hali.*” (Develioğlu,1997: 29).
- 2) **Ferik:** “*Genç, taze, körpe.*” (Der. Sözü: 1846: 187).
- 3) **Kopil:** “*Çocuk; yeni yetme, yeni ergen; eskiden Müslüman olmayan, azınlık çocuk ve gençler için kullanılırdı.*” (Aktunç, 2002: 189).
- 4) **Piliç:** “*Genç, güzel, alımlı kız.*” (Nişanyan, 2003: 358).
- 5) **Yavru Kuş:** “*Küçük yaşta kız, çok genç kız.*” (Aktunç, 2002: 306).

Yapılan tanımlar incelendiğinde, Türkçede bu yaş grubunu ifade eden önemli sayıda söz ve söz grubunun bulunduğunu söylemek mümkündür. Bu ifadeler çalışmaya yön vermesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Bu kavramlar dışında ortaya çıkan bazı genelgeçer kurallar da bir tanım yapmaya yardımcı olmaktadır. Örneğin, “*Çoğu ülkede 18 yaşında bir genç yasalara göre erişkindir, rüştüne ermiştir. Dilerse ana baba evinden ayrılabilir, dilediğiyle evlenebilir, sözleşme imzalayabilir, askere gidebilir. Bunun yanında ülkemizde 12 yaşından küçüklerin ceza sorumluluğu yoktur.*” (Yörükoğlu, 2007: 14). Ceza yasaları

12 yaşından küçüklerin doğru ile yanlış, suç ile suç olmayanı ayırt edemediğini kabul etmektedir. Bunun yanı sıra yasalara göre 18 yaş, erişkinlik alt sınırıdır.

Sözlük ve dil konusundaki çalışmalardan sonra gelişim psikolojisi üzerine yapılan değerlendirmelere de temas etmek gerekmektedir. Bu durum ortaya konulacak olan “ilk gençlik dönemi” tanımını kolaylaştıracaktır.

1. 6. 1. 2. Gelişimcilere Göre İlk Gençlik Dönemi

Ünlü gelişimciler “ilk gençlik dönemi”ni “ergenlik dönemi” olarak ele almışlardır. Bu dönemi farklı özellikler açısından inceleyip değişik şekilde adlandırmış olsalar da yaş aralıklarına bakıldığında tanımlar arasında bir paralellik olduğu açıktır.

Gelişim psikolojisi ile ilgili birçok çalışması bulunan Amerikalı bilim adamı Havighurts, önerdiği gelişim dönemlerini şu şekilde ele almaktadır: “bebeklik ve erken çocukluk (0–5 yaş), orta çocukluk (6–12 yaş), *ergenlik (13–18 yaş)*, ilk yetişkinlik (19–29 yaş), orta yetişkinlik (30–60 yaş), ileri olgunluk (61 ve yukarı yaş)” (Onur, 2000: 40; Özer ve Sevimay, 2004: 26–27).

“Psikanalitik Kuram”ın öncüsü olan Freud gelişim dönemlerini beş başlık halinde incelemiştir. Ona göre bu dönemler şu şekildedir: “oral dönem (0-1yaş), anal dönem (1–3 yaş), fallik dönem (3–6 yaş), gizil dönem (6–12 yaş), *genital dönem (12–18 yaş)*.” (Aydın, 2005: 8–9; Onur, 2000: 41; Senemoğlu, 1997: 35). Freud, önerdiği gelişim dönemlerini ilk gençlik yani ergenlik dönemiyle sonlandırmıştır ve bu döneme *genital dönem* adını vermiştir.

Gelişim dönemlerini sosyal açıdan ele alan Erikson ise gelişim dönemlerini ele alırken şöyle bir sınıflama yapmıştır: “temel güvene karşı güvensizlik (0–1 yaş), bağımsızlığa karşı utanma ve şüphecilik (1–3 yaş), girişkenliğe karşı suçluluk duyma (3–6 yaş), başarıya karşı aşağılık duygusu (6–12 yaş), *kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası (12–18 yaş)*, dostluk kazanmaya karşı yalnız kalma (19–29 yaş),

üretkenliğe karşı duraklama (30–60 yaş), benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk (61 ve yukarı yaş).” (Aydın, 2005: 11–12; Senemoğlu, 1997: 87). Erikson’un bu ifadelerine bakıldığında ilk gençlik dönemini kimlik karmaşası ile ilişkilendirdiğini görebiliriz.

Ünlü gelişimcilerin yaptığı gruplandırma işlemleri göz önüne alındığında 12 yaşın bitimi ve 18 yaşın başı arasındaki aralık “ergenlik dönemi” olarak adlandırılmıştır. Bu dönem henüz yaygınlaşmamış olsa da ülkemizdeki bazı alanlarda “ilk gençlik dönemi” adıyla anılmaktadır.

Çalışmanın verimliliği açısından ilk gençlik döneminde ortaya çıkan özellikler hakkında da bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Bu nedenle gelişimcilere göre ele alınan bu dönemin özelliklerine de değinmek yerinde olacaktır.

1. 6. 1. 2. 1. Genel Bakış

İlk gençlik yani ergenlik, yaş aralığı yukarıda anıldığı biçimde tanımlandığına göre bu dönemdeki bireylerin genel özellikleri hakkında fiziksel, bilişsel, psiko-sosyal, psiko-seksüel değerlendirmelere geçilebilir. Ama öncesinde bu dönemin genel özelliklerine bakmak çalışma için faydalı olacaktır.

Asutay’ın da ifade ettiği gibi “*ergenlik yani ilk gençlik, çocuklukla yetişkinlik arasında kalan bir ara dönem*” (2013: 8) olduğundan ilk gençlik evresindeki birey, kendisini çocuk ya da yetişkin olarak tanımlayamamaktadır. Bu yüzden birey; bazen bir yetişkin gibi davranmakta, bazen de bir çocuktan farksız olmaktadır. Yavuzer’den yapılan alıntı bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

“Bu evreye bir ‘başkalaşım’ ya da ‘farklılaşma’ evresi gözü ile bakılabilir. Nasıl kozadan çıkan tırtıl, ne kozadaki biçimine, ne de kelebeğe benziyorsa; aynı biçimde ergen de, ne çocuk ne de erişkin olan, kimliğini belirleme savaşımı içinde çarpınan bir bireydir. Başka bir deyişle, erişkin adayı olan ergen, ne çocuktur ne erişkin.” (1997: 243).

Amerikalı Eğitimci Johnson (1959) da Yavuzer'le benzer tespitlerde bulunmuştur. Bunun yanı sıra Johnson'a göre "*ergenlik, çocukluğu takip eden geçici bir dönemdir; ancak aynı zamanda da çok ciddi izler bırakabilen yaşamın en kritik dönemlerinden birisidir.*" (akt. Kurt ve Öner, 2006: 314).

Her evrede belirli ve ardışık bir sıra izlenmesiyle gelişim dönemlerinin sonrakine geçme yolunda önemli birer basamak teşkil ettiği bilinmektedir (Kulaksızoğlu, 1998: 16). Ancak ilk gençlik döneminin diğer dönemlerden farklı bir yönü bulunmaktadır. Bu dönemde bireyler, 0–2 yaşlarından sonra en hızlı büyümeyi yaşamaktadır (Atabek, 2004: 57; Özer ve Sevimay, 2004: 26).

İlk gençlik dönemdeki bu hızlı değişim ve gelişim bireyin ruh halini de önemli derecede etkiler. Tepkilerinde hızlı iniş ve çıkışlar olan birey, çabuk öfkelenen, duygusal yönden de dengesiz ve gergin bir insana dönüşebilmektedir (Kulaksızoğlu, 1998: 16–17; Özer ve Sevimay, 2004: 26; Yavuzer, 1997: 246–247). İlk gençlik dönemindeki bireylerin yaşadıkları inişli çıkışlı ruh halleri aşağıdaki alıntıda açıkça ortaya konmaktadır.

"İçim içime sığmıyor sanki. Çok şey yapabilirim, biliyorum ama ne yapacağımı bilmiyorum. Hem çok güçlüyüm hem çok güçsüz. Bir zaman geliyor, dünyanın fatihi oluyorum, bir zaman geliyor hüznümlü bir çocuk oluyorum." (Atabek, 2004: 57).

Ayrıca bu dönemde kendine güvenmeme eğiliminde olan bu bireyler, başkalarının kendileri hakkında ne düşündüklerini fazlaca önemsemektedirler. Bu yüzden bir gruba kabul edilmek bireyler için çok önemlidir. Ayrıca "*duyguları sık sık değişen bireyler uyumluluğa önem verdiklerinden, diğerlerinin belirgin olarak görülen farklılıklarını tolere edemezler.*" (Şahin vd., 2007: 12-13; Yörükoğlu, 2007: 107).

Her dönemde olduğu gibi bu dönem de bireylere birtakım sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumluluklar yapılan alıntıda verilmiştir.

“Birey bu dönemde hızlı bir gelişim ve değişim gösteren bedenini kabul etme, bedensel özelliklerine uyum sağlamaya çalışarak onu etkili bir şekilde kullanmayı öğrenme, cinsiyetine uygun bir kimlik edinme ve bu yolla toplumsal bir rolü gerçekleştirme, duygusal bağımsızlık kazanma, aile yaşamına, bir mesleğe ve evliliğe hazırlanma şeklinde daha birçok sorumlulukla karşı karşıya kalacaktır.” (Gander ve Gardiner, 1993: 207; Özer ve Sevimay, 2004: 35).

Bu zor dönemleri atlatan bireyler, belli bir yaşı doldurduktan sonra eskisi gibi zorluk yaşamayacaklardır. İlk gençlik döneminin başlarında ve ortalarında sancılı bir süreç geçiren bireyler, 16–17 yaşlarında ergenliklerinin sonunu yaşamaya başlarlar. Üniversite yıllarının başına denk gelen bu dönemde dengelilik artar. Genç, karşılaştığı sorunları ele almada daha uyumludur. Aileler de gençlere daha az müdahaleci davranırlar (Asutay, 2013: 11–12).

Bu sebeple bireylerin eğitiminde zaman çok önemlidir. Ne yapılacaksa zamanında yapılmalıdır. Çağında kazandırılması gereken davranış ya da kazanımları bireye sonradan kazandırmak güçtür (Kaya, 2006: 84). Bu açıdan bakıldığında ilk gençlik dönemindeki birey kritik bir dönemden geçtiğinden bireyleri eğitme konusunda titiz davranılmalıdır.

1. 6. 1. 2. 2. Fiziksel Gelişim

Ergenlik Dönemi (12–18): Ergenliğin birinci evresinde yaşanan dönem, *buluğ dönemi* olarak karşımıza çıkmaktadır. Senemoğlu, “ön ergenlik dönemi” olarak da adlandırılan bu evrede yoğun fizyolojik ve hormonal değişim yaşandığını belirtmiştir. Onun ifadelerine göre kızlar 11–12, erkekler 13–15 yaşları arasında buluğa ermektedirler (1997: 35).

“Buluğ döneminde kızlar östrojen, erkekler ise testosteron adı verilen cinsiyet hormonu salgılar. Cinsiyet hormonunun vücutta diğer hormonlarla birleşmesi sonucu metabolizma hızla gelişirken kemik ve kas yapısındaki büyüme hızlanır. Cinsiyet hormonu ayrıca erkeklerde sperm, kızlarda yumurta hücrelerinin oluşmasına neden olur.” (Aydın, 2005: 175; Özer ve Sevimay, 2004: 77–78; Senemoğlu, 1997: 35).

Araştırmacı Köknel, kızların erkeklerden daha erken buluğa girdikleri için (11–12 civarında) dönemin başında boy ve ağırlık açısından onlardan ileri olduklarını söylemektedir. Ancak erkeklerin fiziksel gelişiminde, 15 yaş civarında önemli artışlar olmakta ve erkekler kızları geçmektedirler. Aynı araştırmacının ifadelerine göre kızların ergenlik dönemine girdiklerinin en açık göstergesi, adet kanamalarının başlamasıdır. Erkeklerde ise ergenlik dönemine girişin ilk belirtileri, vücut yapısında ve ses tonundaki değişimlerdir (2001: 168).

“Bu evrede kızlarda artan yağdokusu nedeniyle göğüsler büyür ve bedensel hatlar ovalleşirken, erkeklerde kas dokusu artar; vücudun tüm bölümleri hızla gelişir. Her iki cinsiyette iskelet sisteminde oluşan hızlı değişme, vücudun boy ve ağırlık olarak artışı; ergenin bazı koordinasyon güçlükleri yaşamasına neden olur. Başka bir anlatımla, ergenlerin beden yapısında ve vücut metabolizmasındaki hızlı kimyasal değişme nedeniyle denge ve yoğunlaşma gerektiren bazı devinsel becerileri yeterince gösterememeleri doğaldır. İnce kas yapısı kızlara oranla daha geç gelişen erkekler, bu açıdan daha güçlü durumdadır. Ancak son ergenlik dönemi olarak bilinen 16–18 yaş dolayında, vücut koordinasyonu yetişkinlik düzeyine oldukça yaklaşır.” (Aydın, 2005: 177;  zer ve Sevimay, 2004: 79).

Ergenlik döneminde yaşanan fiziksel gelişmenin 0–2 yaş döneminden sonra en yoğun ve kapsamlı biçimde yaşandığı evre olduğunu (Atabek, 2004: 57;  zer ve Sevimay, 2004: 26) bir kez daha belirttikten sonra, dönem sonunda erkek ve kızların bedensel görünümlerinin yetişkinlerin düzeyine ulaştığını söylemek mümkündür.

Ancak ergenin kısa bir zaman diliminde geçirdiği yoğun fiziksel gelişme, bazı uyum sorunlarını da beraberinde getirebilir. Bu yüzden yetişkinlerin bu dönemde gençlere hoşgörülü yaklaşmaları ve onları içinde buldukları dönem ve geçirecekleri değişim konusunda önceden bildirmeleri gerekir (Aydın, 2005: 177; Senemoğlu, 1997: 35).

1. 6. 1. 2. 3. Bilişsel Gelişim

Bilişsel gelişime göre ilk gençlik dönemi, “Soyut İşlemsel Evre” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Soyut İşlemsel Evre (12 yaş ve sonrası): Birçok bilişsel gelişim uzmanının hem fikir olduğu üzere bu evrede çok yönlü, soyut ve analitik düşünme başlar. İlk gençlik dönemindeki birey bir problemi çözmek için farklı denenceler kurmakta ve bunların her birini test ederek en doğru çözüme ulaşmaktadır. Başka bir anlatımla bu evrede bireyin mantık örüntüsü ve düşünme sistematığı bir yetişkininki kadar gelişmiştir (Aydın, 2005: 178–179; Gander ve Gardiner, 1993: 211; Özer ve Sevimay, 2004: 33).

İlk gençlik dönemindeki bireyler sorunlara farklı açılardan bakabildikleri için onların çevreleri ile olumlu sosyal ilişkiler içinde kendilerini geliştirdiklerini söylemek mümkündür. Toplumun değer yargılarını önemseyerek davranışlarını şekillendiren bireyler, toplumsal yaşama etkin biçimde katılabilmektedirler.

“Bu evrede dilsel ve zihinsel yetenekler, oldukça ileri düzeydedir. Kuşkusuz dil ve zekâ açısından gelişme, geniş ölçüde biyo-fizyolojik olgunlaşmaya bağlıdır. Buna göre gelişmiş beyin fonksiyonlarına sahip olan ergenler; tümevarım, tümdengelim, karşılaştırma, uslamlama gibi tüm akıl yürütme yollarını kullanabilirler. Ancak beynin biyolojik ve nörofizyolojik olgunlaşması bu tür yeteneklerin ortaya çıkması için yeterli değildir. Piaget, yetişkinlerin önemli bir bölümünün yaşamları süresince soyut düşünme aşamasına ulaşamadıkları görüşündedir. Çünkü öğrenme ve gelişme sadece fizyolojik olgunluğa bağlı değildir. Bunun için uygun bir sosyal çevre ve yeterli nicelik ve nitelikte öğrenme yaşantısı gereklidir. Dolayısıyla öğrenme yaşantıları çok boyutlu ve soyut düşünme kapasitelerini geliştirmeye dönük bir anlayışla geliştirilmelidir.” (Akman ve Erden, 1997: 100–101; Aydın, 2005: 178–179; Gander ve Gardiner, 1993: 212; Özer ve Sevimay, 2004: 33; Senemoğlu, 1997: 56–57).

Bu yüzden bilim ve sanat, yaşamı güzelleştiren önemli etkinliklerdendir; bilişsel gelişimin doruklarına ulaşan insanların yaşamları, bilim ve sanatla bütünleşmiştir. Prof. Dr. Betül Aydın’ın da bahsettiği üzere eğitim sadece okulla ve belirli bir yaşam kesitiyle sınırlandırılmaz. Ancak okulda gerçekleşen örgün eğitim etkinlikleri, öncelikle bireye yaşamdan haz duyma erdemini kazandırmalıdır. Böylece birey, yaşamın her döneminde bilim ve sanatın sınırsız olanaklarından yararlanarak kendini gerçekleştirir (2005: 179–180).

1. 6. 1. 2. 4. Psiko-Sosyal Gelişim

Erikson bu dönemi “Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası” olarak adlandırmaktadır. İlk gençlik dönemindeki bireyler kendilerine “*Ben kimim?*”, “*Ne yapabilirim?*” “*Çocuk mu, yoksa yetişkin miyim?*”, “*Bir gün baba ya da anne olacak mıyım?*”, “*Başarılı mı yoksa başarısız mı olacağım?*” (Atabek, 2004: 57; Özer ve Sevimay, 2004: 27; Senemoğlu, 1997: 84) gibi soruları sorarak önceki yaşantılarındaki getirilerle yeni kimliklerini oluşturmaya çalışırlar.

Dönemin olumsuz yanı “rol karmaşası” iken, olumlu yanı ise “kimlik”tir. Bu sebeple ilk gençlik evresi, büyümenin belki de en bunalımlı dönemidir (Atabek, 2004: 57). Kimlik bunalımının doğal ve atlatılması gereken bir ilk gençlik hastalığı olarak tanımlanır (Yörükoğlu, 2007: 114) ve kimi gençte belli belirsiz geçen bu süreç, kimi gençte ise ağır olarak yaşanmaktadır. Bunalımları gittikçe artan bu gençlerin benlik kavramı yerine oturmamakta; bu bireyler ne istediklerini, nereye yöneldiklerini bilememektedirler.

Aslında bireylerin kimlik bunalımı yaşamalarındaki önemli sebeplerden birisi de toplum baskısıdır. Atabek, bu durumda gencin iki seçeneği olduğunu ortaya koymuştur: “*Ya bunalacaktır ya da düzenin istediği insan olarak rahatlayacaktır.*” (2004: 58). Düzenin istediği insan olmak demek ise bir bakıma bireyin kendisi olmaması demektir. Bu açıdan “*Ergen hangi yolu seçecek?*” sorusunun cevabı belki de en zor karar olmaktadır.

İlk gençlik dönemindeki birey, başarılı bir kimlik oluşturabilmek ve bu bunalıma düşmemek için kendisine uygun özdeşim modelleri geliştirmektedir (Özer ve Sevimay, 2004: 27). “*Özdeşim modelleri geliştirmenin bir diğer sebebi de ilk gençlik döneminde olan bu gencin anlaşılma isteğidir.*” (Atabek, 2004: 58). Ailesinin kendisini anlamadığını düşünen birey, bu dönemde ailesinden uzaklaşabilmektedir. Yapılan alıntı bu durumun açıkça göstergesidir.

“*Bizimkilere bakarsan –evdekilere yani- derslerden ne habermiş? Onlar bu kız dalgalarından çakmazlar. Varsa yoksa dersler. Dersler mi? İdare ediyoruz.*”

Bizimkiler 'gençliktir, olur' falan diyorlarmış. Gençlikmiş, olurmuş, işe bak, onlar bu işleri unutmuşlar, fosilleşmişler." (Atabek, 2004: 58).

Bu dönemde bireyin ailesinden uzaklaşmasının bir sebebi de özgürlüğüne düşkün hale gelmesidir. Bu nedenle *"dış dünyadan uzaklaşan birey, kendi iç sesine yönelir."* (Kaya ve Uzunoğlu, 2003: 92). Bu durum ise kendi istediği gibi davranmaya çalışan birey ve onu korumak isteyen ailesi arasında çatışmalara neden olabilir.

Çünkü ilk gençlik dönemindeki bireyler, Shapiro'nun da bahsettiği üzere birer çocuk olarak değil, kendi duygu ve düşünceleri olan bireyler olarak kabul edilmek isterler. İstedikleri ailelerinden kopmak değil, değişip büyümekte olduklarının kabul edilmesidir. Bununla birlikte yeni, değişen, olgunlaşan benliklerinin bilincine varılmasını isterler (1997: 97).

Ancak şu da bir gerçektir ki her ne kadar zaman zaman ailelerinden uzak tutup onlarla ilgilenmiyorlarmış gibi görünseler de derinden onların fikirlerine ve kaygılarına değer vermektedirler. Ailelerin desteğini ve sevgisini istemekte, bunlara son derece ihtiyaç duymaktadırlar (Shapiro, 1997: 96). Aileler de bu sebeple çocuklarına her zaman destek olmalıdırlar. Onların içinde buldukları ruh hallerini ancak çocukları ile konuşarak anlayabilirler. Çocuklarına öğütler vermek yerine onların kendi doğrularını kendilerinin bulmasına yardım etmelidirler.

Bu dönemin bir başka özelliği arkadaşlık ilişkilerinin daha önemli hale gelmesi ve bunun yanı sıra karşı cinse olan ilginin de artmaya başlamasıdır (Gander ve Gardiner, 1993: 208). Arkadaşlar tarafından kabul edilme, bir grubun üyesi olma ilk gençlik dönemindeki bireyler için oldukça önemlidir. Yapılan alıntı bu durumu ortaya koymaktadır.

"Arkadaşlarım var. Arkadaşlarım çok önemli. Arkadaş edinmek istiyorum. Bir arkadaşım daha olunca çok seviniyorum. Onların da beni sevmelerini çok istiyorum. Hep arkadaşlarla buluşuyoruz. Yapacak öyle çok şey buluyoruz ki. Arkadaşlık ne güzel bir şey." (Atabek, 2004: 57-58).

Ergen, içinde bulunduğu grubun idealleri ve sosyal standartları açısından hareketlerine yön verir. Çünkü bu doğrultuda yön verdiği davranışları ile başarılı ve kabul edilmiş bir birey olur (Gander ve Gardiner, 1993: 209; Yavuzer, 1997: 252–253). Bu nedenle ilk gençlik dönemindeki bireylerin arkadaşlık ilişkileri dikkat edilmesi gereken bir husustur ve kurulan yanlış arkadaşlıklar bireyi mutsuzluğa sürükleyebilmektedir.

Bu dönemdeki en kritik noktalar, sosyal ilişkilerde yer almaktadır. Arkadaşlık ilişkileri konusunda önemli araştırmaları bulunan Saphiro'ya göre ergenlikteki gençler çocuklardan daha büyük oldukları için aile dışı etkilerle daha çok yüz yüze gelmektedirler. Yetişkinlerin faaliyet sahalarını kullanma olanakları daha fazla; ancak bu sahaları akıllıca kullanma olgunluğuna henüz erişmemiş durumdadırlar (1997: 89). Bu nedenle ilk gençlik dönemindeki bireylerin bu kritik dönemi en az zararlarla atlatabilmeleri için onlara yardımcı olunmalıdır.

1. 6. 1. 2. 5. Psiko-Seksüel Gelişim

Psiko-seksüel gelişime göre ilk gençlik dönemi, “Genital Dönem” olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Genital Dönem: Bu evre kızlarda yaklaşık 11–12, erkeklerde 12–13 yaştan sonra başlar. Fırtınalar dönemi olarak da tanımlanan bu evrede, hızlı fiziksel gelişimin yanı sıra karşıt cinse duyulan ilgi doruğa çıkar. Doğal olarak bu evrede kazanılması gereken kritik davranış fizyolojik, psikolojik ve toplumsal olgunluğa erişmedir. Ancak hem hızlı bedensel değişim hem de artan toplumsal beklentiler nedeniyle ergenler, sık sık rol çatışmalarının yol açtığı gerilimler yaşar. Bu tür gerilimler içsel varoluşta daha çok beğenilme, ait olma bağlamında yaşanırken; ergenin dıştan gözlenen davranışları başkaldırı niteliğindedir.” (Senemoğlu, 1997: 80).

Cinsel kimliğini arayan bireyin cinsel yapısına, gücüne, yeterliliğine ilişkin kaygıları, kuşkuları ve korkuları vardır. Köknel, ilk gençlik dönemindeki bireylerin bunları gidermek için kimliğini başkaları ile karşılaştırdığını, sürekli kendini sınadığını; zamanla cinsel kimliğini kabul edip benimsediğini söyler (2001: 184).

İlk gençlik dönemindeki bireyler içine düştükleri belirsizlik karmaşasından kurtulmak amacıyla hem toplumsal değerlere sıkıca sarılmak, hem de varlığını kanıtlamak için bunları sorgulamak eğilimindedir. Bu sebeple ilk gençlik dönemine özgü çatışmaların aşılması için yetişkinlerin eğitsel rehberliği önemli bir faktördür.

Aydın, şunu önemle vurgulamaktadır: Başarılı bir ergenlik dönemi geçiren bireyler üretken, mutlu, anlamlı sosyal ilişkiler geliştirirken; başarısız olanlar saldırgan, yıkıcı ve bağınaz bir kişiliğe sahip olurlar (2005: 187). Ne var ki bu olumsuz davranışlar, çeşitli sosyal ve siyasal amaçlarla maskelendiği için, gerçek nedenler dışardan gözlenemez. Bazı durumlarda çözülemeyen ergenlik çatışmaları, dinsel ve politik gerekçelerle örtülerek, şiddeti bir yaşam biçimi olarak dayatmaya genellenebilir.

Gelişim konusundaki veriler elde edildikten sonra, araştırmanın asıl konusu olan edebiyat alanındaki çalışmaların incelenmesi, ortaya konacak tanımın niteliği açısından önemlidir.

1. 6. 1. 3. Edebiyat Çalışmalarına Göre İlk Gençlik Dönemi

Edebiyat alanında yapılmış araştırmalar incelendiğinde “ilk gençlik” ifadesinin çok sık kullanılmadığı görülür. Bu dönem, ya çocukluk ya da gençlik dönemi içinde ele alınmaktadır. Ancak ilk gençlik, bir geçiş dönemi olduğu için ayrı bir başlık altında incelenmelidir. Çünkü bu yaş grubundaki birey, ne yetişkin ne de bir çocuktur. Bu konu hakkındaki bazı bilgiler çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalarda yer almaktadır. Bu sebeple dönemin netleştirilmesi açısından çocuk edebiyatı kaynakları da incelenmiştir.

Çocuk edebiyatı alanında önemli çalışmaları bulunan Şahin ve diğerleri, çocukluk dönemini, doğum ve ergenlik çağı arasındaki dönem olarak ele almışlardır (Şahin vd., 2007: 3). Onlara göre ergenlik başladığında çocukluk dönemi bitmiş olacaktır. Başka kaynaklar ise çocuğun tanımını, “*iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu veya henüz erinlik dönemine*

erişmemiş kız veya erkek” şeklinde yapmışlardır (Hazar, 2006: 249; Oğuzkan, 1977: 8).

Tanımlarda dikkati çeken en önemli husus, çocukluğun belli iki sınır arasında geçirdiği süreçtir. Bu süreç, bebeklik aşamasının bitimiyle insanın her noktada değişiminin göz önüne çıktığı ergenlik döneminin başlangıcı arasındadır. Buna dayanarak Demirel ve diğerleri, çocuğun tanımını “*bebeklikten çıkışla, ergenliğe giriş arasında fiziksel, duygusal, sosyal yönden gelişim gösteren ve bu gelişim çerçevesinde kendine has dünyayı oluşturan bireydir.*” şeklinde yapmışlardır (Demirel vd., 2010: 1).

Bu tanımlar incelendiğinde ilk gençlik yani ergenliğin, çocukluktan ve yetişkinlikten farklı özellikler barındırdığı görülmektedir. Çocuk edebiyatçıları da bu dönem hakkında birtakım görüşler öne sürmüşlerdir. Bu görüşler dikkate alındığında genelde ilk gençliğin iki yaş aralığını kapsadığı görülmektedir.

Araştırmacı Küçükbasmacı, sunmuş olduğu bildiriye belirli bir yaş aralığına değinmemişse de ortaöğretim öğrencilerini *ilk gençlik dönemi* olarak ele almıştır (2011: 670).

Aytaş ve Yalçın’ın “Çocuk Edebiyatı” kitabı incelendiğinde, çocukluk döneminin üçe ayrılmış olduğu ve bu dönemlerden “bebeklik, çocukluk, *ilk gençlik*” olarak bahsedildiği görülür. Ancak aynı araştırmacılar, diğerlerinden farklı olarak bu dönemin üst yaş sınırını 16 olarak belirlemişlerdir (2005: 13). Araştırmacı Solak da “Edebiyat Biliminde Kuram ve Yöntem” adlı kitabında edebiyat dönemlerini: “çocuk, *ilk gençlik* ve yetişkinlik” şeklinde değerlendirmiştir (2014: 93).

Bir başka araştırmacı Öçalan da Türk Dil Kurumununkine benzer bir tanım ortaya koymuş ve “ilk gençlik” kavramı yerine “ergenlik” kavramını kullanmıştır. Ona göre gelişim dönemleri şu şekilde ayrılmaktadır: “bebeklik ve ilk çocukluk (0–6), orta çocukluk (6–12), *ergenlik* (12–18), genç yetişkinlik (18–30), yetişkinlik ve yaşlılık.” (2006: 6).

Öçalan'la hemfikir olan diğler araştırmacılar da yapmış oldukları çalışmalarda *ilk gençlik* döneminin 12–18 yaş arasını kapsadığını dile getirmişlerdir (Hazar, 2006: 249; Kayadibi ve Tosunoğlu, 2006: 346; Ünal, 2011: 920).

Kayadibi ve Tosunoğlu yukarıdaki ifadelere ek olarak başka bir tespitte daha bulunmuş; ilk gençlik döneminin yeterince araştırılmamasının, belli bir yaş aralığı saptanmasını ve bir tanım yapılmasını zorlaştırdığını da dile getirmişlerdir (2006: 346).

Yine aynı araştırmacılar, Kültür Bakanlığı ve MEB yayımlarının incelenmesi hakkında sunmuş oldukları bildiri de *ilk gençlik çağı (13–18)* kavramına yer vermişlerdir (2006: 346). Onlarla hemfikir olan Gültekin de gelişim dönemlerini iki başlıkta toplamış, çocukluk dönemini: “okul öncesi (0–6), çocukluk (6–13)”, gençlik dönemini ise: “*ilk gençlik (13–18)*, gençlik (18–25).” Şeklinde ifade etmiştir (2006: 29).

Özyer bu araştırmacılardan farklı olarak *ilk gençlik dönemi* edebiyatından 13–17 yaşları olarak bahsetmiştir (2006: 486). Şirin de ilk gençlik döneminin yaş aralığını aynı biçimde ifade etmiş, çocukluk sınırının da 12 yaş olduğunu söylemiştir (2007: 62).

Bütün bu tanımlama çabaları incelendiğinde 12 yaş sonunun çocukluğun sınırı, 18 yaşın ise yetişkinliğin başlangıcı olduğu görölmektedir. Böylelikle “ilk gençlik” yani “ergenlik dönemi”ni 13–17 yaş aralığını içine alan bir dönem olarak tanımlamamız doğru olacaktır.

İlk gençlik döneminin tanımı yapıldıktan ve yaş aralığı belirlendikten sonra, araştırmanın asıl konusu olan “ilk gençlik edebiyatı” hakkındaki alanyazına geçilebilir. Bu bölümde ilk gençlik edebiyatının tanımı yapılmaya çalışılacak ve literatür taraması sonucu elde edilen birtakım bilgiler ışığında bu dönem edebiyatının özellikleriyle türleri üzerinde durulacaktır.

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2. 1. Kuramsal Çerçeve: İlk Gençlik Edebiyatı

2. 1. 1. İlk Gençlik Edebiyatının Tanımı

Edebiyat eğitiminin yaş gruplarına göre giderek ayrışan ve zenginleşen bir içerikle düzenlenmesi gerekmektedir. Bu tavır sebebiyle edebi eserlerin seçiminde yaş gruplarına göre kronolojik bir sıra seçilmesi gerekmektedir. Solak, her yaş seviyesine uygun bir dil ve üslup düzeyi, kelime kadrosu, gramatik karışıklık, görsel tasarım ve sayfa düzeni hatta edebi türlerin mevcut olduğunu söylemektedir (2014: 92–93). Bu anlayıştan yola çıkılarak edebiyat dönemlere ayrılmıştır ve ilk gençlik edebiyatı da bu dönemlerden biridir.

Edebiyat sanatının oluşumunda gerekli olan her şey ilk gençlik edebiyatının oluşumunda da gerekli ve geçerlidir. “İlk gençlik edebiyatının konusu, ilk gençlik çağının yakın çevresi, ilgileri ve elde ettiği deneyimleri yansıtmalıdır.” (Şirin, 2012: 46). Birçok araştırma, bu konuda fikir üretmekle birlikte çok açık bir tanımlamaya girişmemiştir. Belli prensiplerden yola çıkarak bir tanımlama kurmamız bu çalışmanın önemli sacayaklarından biri olmak durumundadır. Çocuk edebiyatındaki biçimsel kalıpların dışına çıkan, kitap kapağı, resimlerin yaşa uygunluk derecesi, satır ve sayfa tercihleri; seçilen konu ve düşünce, kişiler ve olayların ritmi, dilin belli bir kelime ve kelime grubu potansiyeli, anlatımın yaşa uygun zenginliği peş peşe dikkate alınmalıdır.

Yapılan araştırmalar ve çalışmalar göz önüne alındığında “İlk gençlik edebiyatı”, 12 yaşını bitirmiş ve 18 yaşına henüz ulaşmamış bireylere seslenen edebiyat alanı olarak tanımlanabilir. Bu edebiyat türü, ilk gençlik dönemindeki

bireylerin özellikleri dikkate alınarak hazırlanan özenli ve nitelikli edebiyat eserlerinden oluşmaktadır.

Bu bireylerin gelişimi için önemli yer tutan ilk gençlik edebiyatı, ergenlerin hem kişiliklerini kazanmalarında hem de bundan sonraki gençlik ve yetişkinlik hayatlarında başarılı olmalarında önemli bir yere sahiptir.

2. 1. 2. İlk Gençlik Edebiyatına Genel Bakış

Çalışmanın bu bölümünde ilk gençlik edebiyatı üzerinde durulacak; ardından ilk gençlik dönemine yönelik eserlerin bilişsel, dilsel, kişisel ve sosyal yönleri açıklanacak ve edebi türlerden bahsedilecek; sonrasında ise edebi türlerin ve eserlerde bulunan temaların yaş grupları üzerinden değerlendirilmesi yapılacaktır.

İlk gençlik döneminin okuma açısından bir kırılma noktası ve dikkat edilmesi gereken bir yaş grubu olduğu (Dayıoğlu, 2011: 1156–1157; Güler, 2011: 1162) konusunda birçok araştırmacı hemfikirdir. Bunun dışında bazı araştırmacılar bu ifadelere eklemelerde bulunmuşlardır. Örneğin, Şirin'e göre "*Okuma kültürünü besleyen en önemli kaynaklar okul öncesi, çocuk ve ilk gençlik edebiyatıdır.*" (2014: 14). Abraham (1998) ilk gençlik edebiyatının, ilk okumaya ve daha sonra da edebiyat dünyasına geçişte aracı rolü üstlendiğini söylemektedir. Bu özelliğiyle ilk gençlik edebiyatı bir tür geçiştir (akt. Asutay, 2007: 66).

Soysal da edebiyatın tadına 10–14 yaş aralığında varılabileceğini söylemiş (2006: 379); ilk gençlik kitaplarının, temel yol ayrımından geçmiş ve kitap okuru olma ayrıcalığı edinme şansını yakalamış bireyleri edebiyatın sonsuz okyanusuna uğurlayan bir iskele olarak tanımlamıştır (2006: 382).

Araştırmamızın ana problemi olan ilk gençlik edebiyatının temel amacı "*öğreticilik değil, çocuğa ilk gençlik evresindeki ergene duyarlılık kazandırmaktır.*" (Şirin, 2012: 47). Edebiyat ve sanat bu işlevini sezgi ile gerçekleştirir. Geçiş

dönemindeki bu bireyler, verilen doğru iletileri sezerek gelecek hayatlarında kullanabilecekleri çok önemli bilgi ve tecrübeler edinebilirler.

Çünkü çocukluk ve ilk gençlik dönemi; bir büyüme, gelişme ve olgunlaşma çağıdır. “Çocukların 1–2 yaşından başlayıp 18 yaşına kadar bilişsel ve duyuşsal özellikler kazanabilmeleri için gelişimlerine koşut olarak sağlıklı uyaranlarla buluşturulmaları gerekmektedir.” (Aykaç ve Türkoğlu, 2011: 182). Bu yönüyle çocuk ve ilk gençlik dönemindeki bireyler için hazırlanan edebi eserlerin eğitimsel değerleri bünyesinde taşıması çok önemlidir. 13 yaşındaki Merve Bengüsu Akın’ın yazdıkları edebi eserlerin bireylerin gelişimini nasıl etkilediğini açıkça anlatmaktadır:

“Ben kitap okurken yazarı sorgularım. Bunun sonucunda yazarın kitabı yazarken ne düşündüğünü, olayları şekillendirirken hangi duyguları amaçladığını kendi hayal gücümde canlandırırım. Karakterlerin duygularını içimde yaşar, ‘Ben olsaydım ne yapardım?’ sorusunu kendime yöneltirim. Böylece hem hayal gücüm hem de empati yeteneğim gelişir. Kitabı değerlendirirken eleştirel yönüm ortaya çıkar, yazarın yaptığı söz oyunları ile kelime bilgim gelişir. Düşünce kitaplarında ise farklı düşünceleri görürüm, dünyaya bakışım hakkındaki görüşlerim değişir, genişler.” (Akın, 2014: 69).

İlk gençlik edebiyatının öneminden bahsettikten sonra ilk gençlik dönemine yönelik eserlerin özellikleri ve bireylere katkıları hakkında bilgiler verilecektir.

2. 1. 2. 1. Bilişsel Özellikler

Kaya ve Uzunoğlu, bu evreye ‘Zihinsel Potansiyele Geçiş Dönemi’ de denilebileceğinden bahsetmişlerdir. Onlara göre bu dönem, çocuğun arka beyin fonksiyonlarını kazanıp bunu limbik sistemle bütünleştirdikten sonra, bu iki sistemin neo-korteks (ön beyin) ile bağlantısının kurulmaya başladığı dönem olarak da tanımlanabilir (2003: 91).

Beyinde ve beyin fonksiyonlarında ortaya çıkan bu değişimler ve gelişimler, bireyde birtakım özelliklerin oluşması durumunu da beraberinde getirmektedir. Bu dönemdeki bireylerin zaman dizimsel sıralama, akıl yürütme, mantıksal kuralları kavrama, soyut düşünerek sorunlara çözüm üretme, eleştirel düşünme, karşılaştırma, tümevarım yöntemi kullanma gibi becerileri gelişir (Sever, 2008: 55; Şahin vd., 2007: 14-15).

Ayrıca kitaplar yaşam boyunca yararlanılacak güvenli yol haritaları olduğu için (Dayıoğlu, 2006: 16) zihinsel gelişimi besleyen kaynaklardır. Öğütle değil örneklerle gelişen birey, aynı dertleri okuduğunda yalnız olmadığını anlamakta, bu durum da ona zorluklara direnme gücü vermektedir. Düzenli kitap okuyan birey ise kurgularla sorun saptama ve çözme bilinci kazandığı için hayata daha geniş yelpazeden bakmayı öğrenir.

Soyut düşünme ve eleştiri yeteneklerinin gelişmesi, bu bireylerin eleştirel tutumlarıyla sanatsal değerlere yönelmelerini sağlamaktadır (Kırışoğlu, 2005: 96). Bu nedenle Sever, bu dönemdeki bireylere değişik türdeki edebiyat yapıtlarının yanında, tarihsel ve siyasi olguları anlamalarına katkı sağlayacak kitapları da okumalarını önermektedir (2008: 55).

2. 1. 2. 2. Dilsel Özellikler

İlk gençlik dönemindeki bireyler, dilsel alanda da birtakım özelliklere sahiptirler. Kaya ve Uzunoğlu, bu dönemdeki bireylerin genellikle idealist olduklarını, kullandıkları dilin de bu durumla paralellik gösterdiğini bu nedenle bu bireylerle idealler dünyasının dili ve kavramlarıyla konuşulması gerektiğini öne sürmüşlerdir: “*Ona ideallerini ifade etme ve gerçekleştirme imkânı tanınmalı, ideallerini test edebilecekleri durumlar ve pozisyonlar oluşturulmalıdır.*” (2003: 115).

Bunun yanı sıra yapılan çalışmalarda, bu bireyler, etkin bir şekilde yazma ve konuşma yeteneğine sahip olmalarının (Şahin vd., 2007: 14-15) yanında olumluluk

ve olumsuzluk bildiren yan cümleleri de kullanarak girişik yargılar oluşturabilmektedirler (Sever, 2008: 45). Şahin ve diğerleri; dildeki gelişimin akademik başarı ve kişilerarası iletişimi de olumlu etkileyeceğini belirterek bu bireylerin grupça yapılan duygusal tartışmalara katılmalarını, bu şekilde kendilerini daha iyi anlayacaklarını söylemişlerdir (Şahin vd., 2007: 14-15).

İlk gençlik dönemindeki bireylere yazma, konuşma yeteneklerini gösterme ve geliştirme açısından da imkânlar sunulmalıdır. Ergenlere kendilerini anlatabilmeleri için onları sıkımayacak etkinlikler verilebilir. Ayrıca çeşitli yarışmalar düzenlenerek onların bu konudaki ilgileri uyandırılabilir.

2. 1. 2. 3. Kişisel Özellikler

İlk gençlik edebiyatının bu dönemdeki bireylerin kişilik gelişimine de önemli katkıları bulunmaktadır. Çünkü bu bireyler edebi eserlerde kurgulanan olaylara, yer alan kahramanlara öykünmektedirler (Aykaç ve Türkoğlu, 2011: 181; Cengiz, 2011: 317). Bu dönemde hangi yolda ilerleyeceğini bilmeyen, yanlış yapmaya meyilli olan bireyler doğru ve sağlıklı edebiyat eserleri ile karşılaşarak daha yerinde kararlar verip hayatlarını doğru bir şekilde yönlendirebileceklerdir. Bu sebeple ilk gençlik dönemindeki bireyler, iyi geliştirilmiş karakter örnekleriyle insan yaşamını, insan gerçekliğini sezmeye, tanımaya başlar (Şirin, 2012: 47).

Ayrıca “*Bu dönemdeki bireyler okudukları kitaplarda kendilerini görürler.*” (Aytaş ve Yalçın, 2005: 41) ifadesinden yola çıkılarak eserlerdeki kahramanlar onların yaş gruplarından seçilirse birey, kendisini karakterin yerine koyabilecek ve onun sayesinde yeni tecrübeler edinebilecektir. 13 yaşındaki genç bir kızın duygu ve düşünceleri bu konuyla paralellik göstermektedir:

“Hayatımın temel öğelerinden biridir kitap. Beni özgürleştirir, öz güven ve umut verir. Kendimi tanımamda bana yardım eder. Farklı karakterlere bürünebilmeyi, zamanda hareket etmeyi sağlar. Nasıl olaylar yaşayabileceğimi, nelere dönüşebileceğimi bana gösterir. Bir saniyede sadece bir kelimedenden dolayı duygudan duyguya geçmeyi, empatinin nasıl

olduğunu, bir olaya binlerce farklı bakış açısı olabileceğini gösterir.” (Yalın, 2014: 70).

Bu özellikleri göz önünde bulunduran araştırmacılar, bu dönemdeki bireylere kendini tanıma (genel ve özel yetenek, ilgi ve ihtiyaç), otonomi (kendi kendini yönetme), gücünü yapıcı kullanma, ideal sahibi olma, risk alabilme ve kendi ayakları üzerinde durabilme özellikleri kazandıracak yayınları okumalarını tavsiye etmektedirler (Kaya ve Uzunoğlu, 2003: 92–93; Sever, 2008: 63).

Cinsiyet ayrımının iyice belirginleştiği bu dönemde ilgiler de farklılaşmaktadır. Yapılan çalışmalar şunu ortaya koymuştur: İlk gençlik dönemindeki kızlar sevgi, bağımlılık, özveri konularını işleyen duygusal eserlere, sanat değeri olan kitap ve dergilere; erkekler ise soyut, duygusal düşünceye dayalı eserlere, gazetelerdeki güncel olaylara, spor yazılarına ilgi duymaktadırlar (Aytaş ve Yalçın, 2005: 42).

Cinsiyet ayrımı hakkındaki özellikler üzerinde durulduktan sonra toplanan veriler ışığında ilk gençlik dönemindeki bireylerin ilgi duyduğu birtakım ortak konulardan bahsedilebilir.

Şirin’e göre bu dönemdeki bireyler genel olarak teorik konulardan, uzun ve dikkat isteyen çalışmalardan hoşlanılmaktadırlar. Fen ve tabiat konulu araştırmalar, bu bireylerin ilgisini çekmektedir (2012: 54). İlk gençlik dönemindeki gençlere bakıldığında, onların bazen çeşitli deney ve araştırmalar yaptıklarına şahit olunmaktadır. Bu durum da Şirin’in ifadelerini doğrular niteliktedir.

İlk gençlik dönemindeki bireyler spor ve eğlence konularına da ilgi duymaktadır (Şirin, 2012: 54). Erkekler spor konusunda kızlara göre daha ilgili ve istekli olsalar da eğlenceye olan merak, iki grup için de aynı düzeyde gibidir. Bu dönemde mizahi unsurlar barındıran dergi, gazete ve kitaplar; karikatürler hem kızlar hem de erkekler tarafından ilgiyle okunur.

Acuner ve Yarpuzlu’ya göre 12–18 yaş arası bireylere ulaşmanın yollarından biri de bilim-kurgu edebiyatıdır (2006: 146). Hayal güçleri ve soyut düşünceleri

gelişmeye başlayan ergenler bilim-kurgu edebiyatındaki fikir sistemlerinden hoşlanırlar.

15 yaşındaki Betül Şimşek'in sözleri yapılan açıklamaları doğrular niteliktedir: *“Ben daha çok fantastik, bilim kurgu ve gerilim romanlarını okuyan bir insanım. Çünkü gizem ve macera benim her şeyim. Aksiyon ve komedi bir aradaysa kitabı elimden alan benden korksun. Hayatımdaki zenginliklerimden bir kısmıdır kitaplar.”* (Şimşek, 2014: 72).

İlk gençlik edebiyatı örnekleri incelendiğinde ilgi ve merak dayalı bir yapının geniş yer tuttuğu görülmektedir (Şirin, 2012: 46). Bu sebeple edebiyat eserlerindeki merak ögesi bireyleri kendine çekecek, eser de kendini zevkle okutturacaktır.

15 yaşındaki Ebrar Coşkun'un sözleri yapılan bu açıklamalara ışık tutacak niteliktedir: *“En çok macera türü kitapları seviyorum. İnsan okudukça merak ediyor, merak ettikçe duramıyor, devam ediyor. Uykum gelse bile uyumayıp devam ediyorum kitaba.”* (Coşkun, 2014: 74).

2. 1. 2. 4. Sosyal Özellikler

Bu dönemde bireyin yaşamında aileden çok arkadaşlar ön plana çıkmaktadır. Ancak birey, arkadaşlarıyla fazla vakit geçirip ailesine karşı olumsuz ve kavgacı tavırlar sergilese de bu durum onun ailesine verdiği önemi azaltmamaktadır. Şahin ve diğerlerine göre bu dönemde anne-babanın, bireyin davranışları üzerindeki etkisi ev dışındaki zamanlarda azalmaktadır (2007: 9). Bu nedenle bireylerin doğru kararlar verebilmeleri adına deneyime ihtiyaçları vardır ve nitelikli eserler bu ihtiyaçları doyurabilmektedir.

Bunların yanı sıra *“bu dönem cinsiyetler ile ilgili rollerin belirginleştiği, bireylerin karşı cinsin rollerini üstlenmekten kaçındığı buna karşın karşı cinsle ilişki kurma eğilimi gösterdikleri”* (Sever, 2008: 70-71; Şahin vd., 2007: 13) bir dönemdir.

Bu konularda da tecrübəsiz durumdaki gençlerin örnek alabileceği şekilde ortaya çıkarılmış kahrmanların yer aldığı, toplumsal yapıya uygun edebiyat eserleri ve onlara yol gösteren nitelikli yapıtlar seçilmeli, gençlere okutulmalıdır.

İlk gençlik dönemindeki bireyler, bunların dışında birtakım farklı özellikler de taşımaktadır. Çocuklar, ilk gençlik dönemine eriştiklerinde “*çevrelerindeki adaletsizliğe tepki göstermeye başlayan, etik kavramları algılayan, sosyal içerikli konuların farkına varan ve bu konuları tartışan*” (Sever, 2008: 70-71; Şahin vd., 2007: 13) bireylere dönüşmektedirler. Onları bu alanlarda eğitecek, bilinçlendirecek ve onların farkındalıklarını arttıracak nitelikli eserler seçilerek gençlere tavsiye edilmelidir.

Şu da unutulmamalıdır ki ilk gençlik edebiyatı toplumsal açıdan büyük önem taşımaktadır. Özellikle çocuklar, ergenler ve gençler arasında okuma sevgisinin zayıflaması; toplumun geleceği, ülkenin kültür, bilim, sanat dünyasında sorunlara neden olabilecektir. Bununla birlikte duyuları eğitilmemiş birey, çevresinde olup bitenlere karşı duyarsız kalır. Empati kuramaz. Ancak başına gelince ne demek olduğunu anlar (Aşılıoğlu, 2006: 59). Çevresine karşı duyarsız olan birey de topluma faydalı olamaz. Çünkü etrafındaki sorunların farkına varamadığı için olası çözümler hakkında da akıl yürütme faaliyetinde bulunamaz.

İlk gençlik döneminde verilen eğitim, bireye toplum içinde insanlarla uyum içinde yaşamayı öğretmeye, kısaca yaşama sanatını kazandırmaya yöneliktir (Erdal, 2009: 2). Bireye toplumsal değerler, insan, aile, birey ve yurttaş olma bilinci eğitim yoluyla kazandırılabilir.

Gültekin ve diğerleri de bu konuya paralel düşünceler öne sürmüştür. İnsana, yaşamı, doğayı, diğer insanları ve dolayısıyla da kendini tanıtan çocuk ve ilk gençlik edebiyatının, istedik özelliklere sahip bireylerin yetişmesinde önemli rol oynadığını dile getirmiştir. (Gültekin vd., 2011: 207).

Ayrıca çocuk, ergen ve gençlerin ruh sağlığı aslında bir toplumun gelecekteki durumunu ortaya koyar (Tekin, 2011: 513). Sağlıklı toplumları oluşturanlar sağlıklı

bireyler olduğundan çocuk, ergen ve gençlerin büyüme sürecinde onlara yol göstermesi gereken yayınlar son derece önemlidir. Bu nedenle duyarlı davranmak ve olumsuz sonuçlara yol açacak yayınlardan çocuk, ergen ve gençleri uzak tutmak gerekmektedir. Günümüz teknolojilerinin her tür yayını kolaylıkla ulaşılabilir hale getirdiği bir ortamda, yazın dünyasının titiz davranması da büyük önem taşımaktadır.

Bu konuda Akal da önemli bir tespitte bulunmuştur. Çocukluktan başlayarak kişiliğini çocuk ve ilk gençlik kitaplarının desteğiyle geliştirmeyi ve empati yoluyla başka bireylerin ihtiyaçlarını tanımayı öğrenmiş kişilerin lider olmaya daha yatkın olduklarını ifade etmiş, toplumu ileriye taşıyabilecek kişilerin de bu bireyler olduğunu dile getirmiştir (2006: 109).

İlk gençlik edebiyatının öneminden bahsettikten sonra edebi türlerin bu dönem açısından incelenmesi çalışmanın kapsamını genişletmek açısından faydalı olacaktır.

2. 1. 3. Edebi Türler

İlk gençlik dönemi, bireylerin geçirmiş olduğu en kritik dönemlerden birisi olduğundan bu evredeki bireylerin okuyacakları kitaplar hem tür hem de içerik açısından son derece zengin ve nitelikli olmalıdır. Ancak bu döneme yönelik edebi eserler incelendiğinde türlerinin az sayıda olduğu görülmektedir.

Örneğin, masallar okul öncesi ve okula yeni başlayan çocuklara hitap etmektedir (Demirel vd., 2010: 151). Aynı durum masalımsı eserler olarak bilinen fabllar için de geçerlidir (Şahin vd., 2007: 134). Bu türler, ilk gençlik dönemindeki bireylerin ilgisini çekmeyip ilk gençliğe hazırlık döneminde okutulmaktadır.

Söylenceler ve destanlar incelendiğinde edebi açıdan önemli türler oldukları görülmektedir. Çünkü bu türler toplumun kültürel ve ahlaki yapısına yönelik birçok ipucunu içinde barındırmaktadır. Ancak Karakuş'a göre halk ağzından derlenen söylence ve destanların dilleri ağır olabilmektedir ancak bu türlerin ilk gençlik

dönemine uygun bir dille yeniden yazılması yoluna da gidilmemektedir (2011: 574). Bu sebeple ortaya konulan eserlere bakıldığında, bu türlerin ilk gençlik dönemine yönelik olanlarının bir hayli az olduğu görülmektedir.

Edebiyat alanında karşımıza çıkan diğer bir tür biyografilerdir. İlk gençlik döneminde “*kendine kahraman arayan*” (Şirin, 2000: 201; 2012: 54) bireyler biyografileri okuyarak toplum tarafından başarılı kabul edilen kişilerle ilgili bilgiler edinip kendi hayatlarına yön verebilirler (Aytaş ve Yalçın, 2005: 177). Ancak günümüzde bu alanda yazılmış ergenlere yönelik eserlerin sayısı oldukça azdır.

İlk gençlik dönemindeki bireylere faydalı olabilecek bir başka tür de gezi gözlem yazılarıdır. Bu bireyler yeni yerlerin bulunuşu, bunlarla ilgili gözlem ve serüvenlere büyük ilgi duydukları için (Aytaş ve Yalçın, 2005: 191) gezi gözlem yazılarını büyük zevkle takip edebilirler. Ne yazık ki bahsedilen diğer türler gibi ilk gençlik dönemine yönelik gezi gözlem yazıları da oldukça azdır.

Ayrıca ilk gençlik dönemindeki gençler sosyal, siyasal ve politik konulara da ilgi duymaya başlarlar. Hatta yeri geldiğinde yetişkinlerle bu konularda tartışırlar. Bu sebeple düşünce gelişimi açısından deneme, köşe yazısı ve sohbet şeklindeki edebi türlerin bu dönemdeki gençlere okutulması gerekmektedir.

“İlk gençlik çağındakiler için hazırlanacak kitaba alınması gereken deneme, sohbet ve köşe yazılarının bu yaştaki bireylerin ilgilendikleri, zaman zaman karar vermekte güçlük çektikleri konularda doğruları araştıran yazılar olması gerekmektedir.” (Aytaş ve Yalçın, 2005: 201). Ancak bu tür yazılar daha çok yetişkinler için yazılmakta, ilk gençlik dönemindeki bireyler de bu ürünlerden faydalanamamaktadırlar.

Diğer edebi türler de “*ilk gençlik dönemindeki bireylerin hayal dünyalarını geliştirmede yardımcı olan*” (Demirel vd., 2010: 277) tiyatro ve dramatizasyonlardır. Her şeyin somut olarak verilmediği, seyircilerin hayal ve yorum güçlerine katkıda bulunabilecek boşlukların bırakıldığı tiyatro ve dramalar (Erkek, 2005: 101) ergenler

için oldukça faydalıdır. Buna rağmen zaman kaybı olarak görülen tiyatro ve drama okumaları ve etkinlikleri son derece az uygulanmaktadır.

Sever, bu açıklamalara yönelik olarak bireylere, hem kişisel ilgi ve beklentilerini göz önünde bulundurarak hazırlanmış eserleri hem de türsel bir çeşitlilik (roman, öykü, yaşam öyküsü, anı, şiir gibi...) çerçevesindeki yapıtları okumalarını tavsiye etmektedir (2008: 71). İlk gençlik dönemine seslenen türler hikâye, roman ve şiir olarak öne çıkmaktadır.

2. 1. 3. 1. Hikâye

Bireylerin erken yaşlarda kazanmaları gereken okuma alışkanlıkları açısından büyük önem taşıyan hikâyeler, Demirel ve diğerlerine göre türün kısa olması nedeniyle bireyleri güdülemekte ve okuma eğilimlerini arttırmaktadır (2010: 200).

Yapılan çalışmalarda ilk gençlik devresindeki bireyler için yazılmış öykülerin, büyüklere ve çocuklara yönelik öyküler arasında köprü olduğu; çocuk öyküleri genelde hayal ürünü iken, bu yaş grubuna yönelik öykülerin daha gerçekçi olduğu ortaya konulmuştur (Aytaş ve Yalçın, 2005: 147; Demirel vd., 2010: 200).

Okuma alışkanlıkları kazandırma açısından önemli olmasına rağmen ilk gençlik dönemi için yazılmış hikâyeler ne yazık ki oldukça azdır. Hazırlanan seçkiler incelendiğinde, bu kitaplarda yer alan öykülerin daha çok yetişkinler için yazılmış ürünlerden oluştuğu görülmektedir. Bu seçkilere Selim İleri'nin "İlk Gençlik Çağına Öyküler"i ve Nursel Duruel'in "Genç Olmak"ı örnek verilebilir (Duruel, 2010; İleri, 2012). Bu durum, ergenlik dönemindeki bireylerin, bu dönem için hazırlanmış hikâyelerle buluşabilmeleri açısından büyük bir olumsuzluktur. İlk gençlik dönemindeki gençler için, onların yaş aralıklarına uygun geçiş öykülerinin yazımı arttırılmalıdır.

2. 1. 3. 2. Roman

Asutay'ın yaptığı tanıma göre ilk gençlik romanı, “*genel olarak başkişisi ergen olan roman*” olarak adlandırılabilir (2013: 8). Başkişi ergen olduğu için roman da ergenlik dünyasına özgü konulara yer verir yani romandaki olaylar bu dönemdeki bireylerin kimlik arayışını ve geçirdikleri bunalımları yansıtır.

“Ergenlik romanı, oluşum romanı gibi kahramanın bütün olarak gelişim ve olgunlaşma sürecini değil, yalnızca sancılı, sıkıntılı bir dönem olan ergenlik, yani yetişkinliğe geçiş dönemini ve bu süre içinde yaşadığı belirsizlikleri, çelişki ve kaygıları ile bir kimlik kazanma çabalarını ve sorunlarını konu edinmektedir. Ele alınan metinlerde ana konu olarak tek bir sorun değil, benlik/kimlik oluşturma sürecinde yaşanan birçok soruna yer verilmektedir; gençliğin bütün bir varoluş sorunsalı işlenmektedir.” (Asutay, 2001a: 183).

Bu durum ilk gençlik dönemindeki bireylerin ilgisini çekmektedir çünkü okudukları romanlardaki karakterlerle özdeşim kurma eğilimindedirler. 13 yaşındaki Serra Yalın'ın sözleri bu ifadeleri doğrular niteliktedir:

“Aslında kitaplar seni hayata hazırlayan şeylerin yazılımıdır. Senin söyleyemediğin şeyleri söyler. Olayların tekrar ve tekrar yaşanmasını sağlar. Kitap karakterleri bence, bizim başka bir boyut ve mekânda yaşamamızı sağlar. Çünkü eğer bir karaktere kendini benzetmezsen o kitapla özdeşleşemezsin ne kadar okursan oku, sana oradaki duyguları yaşatmaz.” (Yalın, 2014: 70).

İlk gençlik dönemindeki bireylerin romanlarda kurgulanan olaylarla gerçek yaşamlarında karşılaşmaları halinde, bu olaylara nasıl tepki verebileceklerini önceden kestirebilmeleri, hata yapma ihtimallerini zayıflatmakta, onlara hayatla ilgili deneyimler kazandırmaktadır.

Bunun yanı sıra roman bireyin fiziksel, ruhsal gelişimine ve dil becerilerine katkı sağlaması açısından çok önemlidir. Ergenler, masallardan uzaklaşırken olayların gerçek boyutlarıyla romanlarda karşılaşır. Şahin, roman okuyan bireylerin hayal gücünün yaratıcılığının ve düşünme becerilerinin geliştiğini söylemektedir. (2007: 167). Bu sayede olaylar arasında bağ kurabilen birey, olayları

bütün içinde ayrıntılarına inerek görmekte ve nedenleri, niçinleri üzerine düşünebilmektedir.

İlk gençlik romanı bu açılardan bakıldığında bu dönem için en önemli türdür. *“İçinde birden fazla olay bulunması, detay bilgi ve kahramanların çeşitliliği sebebiyle karmaşık bir yapıya sahip olan roman, daha çok ilk gençlik çağının edebi türü olarak kabul edilebilir.”* (Aytaş ve Yalçın, 2005: 161).

Ancak kızlar ve erkekler birbirlerinden farklı oldukları için, farklı temalardaki romanlara yönelmektedirler. Çocuk edebiyatına önemli katkılarda bulunmuş olan Kıbrıs’a göre kızlar daha çok sevgi, bağlılık, özverilik temalarını işleyen romanlara yönelirler. Erkekler ise daha çok ülkesinin ve insanların geçmişini anlatan tarihsel romanlara ilgi duyarlar. Okudukları kitaplardan estetik bir haz -tat almanın gururunu yaşarlar. (2002: 22).

2. 1. 3. 3. Şiir

“İlk gençlik dönemindeki bireylerin artık öykü ve romanın yanında soyut olarak duygusal konuları işleyen şiire karşı ilgileri uyanmaktadır.” (Kıbrıs, 2002: 22). Bu sebeple ergenlerin yaş aralıklarına uygun şiirlerle karşılaştırılması büyük önem arz etmektedir.

“Çocuk ve ilk gençlik şiirleri, bireyin duygusal dünyasına ve ilgi alanına uygun olmalı, dizeleri çok uzun olmamalı, sözcüklerin hece sayısı çok fazla olmamalı, şiirdeki sözcükler bireyin sözcük dağarcığıyla örtüşmeli, kafiyeli ve ölçülü olmalı, hecenin kısa kalıpları ile yazılmış olmalıdır. İlköğretim 1, 2, 3. Sınıflarda okunacak şiirlerdeki dörtlük sayısı ortalama iki-üç; 4 ve 5. Sınıflarda üç-beş; 6, 7, 8. sınıflarda dört-sekiz civarında olmalıdır.” (Şahin vd., 2007: 180).

Şiir okumak aynı zamanda insanın hayata bakış açısını değiştirir, söylem gücünü kuvvetlendirir, düşünce ve hayal gücüne olumlu etki eder. İlk gençlik dönemindeki bireylerin hayal kurma güçleri ve soyut düşünme yetenekleri geliştiği için onlara nitelikli şiirler okutmak, sağlıklı bir yaklaşım olacaktır.

Bu sebeple ilk gençlik dönemindeki gençlere okutmak amacıyla onların gelişim özelliklerine uygun, onların ilgilerini çekebilecek konularda oluşturulmuş ve özenle hazırlanmış nitelikli şiirler seçilmelidir. Ayrıca bu bireyler beğendikleri şiirleri yazabilecekleri bir defter tutabilir ya da bu şiirlerden birkaçını ezberleyebilirler. Şiir defteri tutmaları ifade güçlerini arttıracak, ezberlemeleri ise hafızalarını kuvvetlendirecektir.

2. 1. 3. İlk Gençlik Edebiyatı ve Yaş Grupları

Araştırmanın bu kısmında ilk gençlik dönemindeki yaş aralıkları, ilk gençlik edebiyatı türleri ve temaları açısından tekrar ele alınacaktır. Bu bölümde önceki bölümün benzeri sonuçlar olmasına karşın farklılık arz eden taraflar da bulunduğu için yaşları yeniden gruplamak çerçeveyi genişletmek için gereklidir.

2. 1. 3. 1. 13–14 Yaş

13–14 yaşlarından itibaren çocukluktan yetişkinliğe geçiş aşaması başlamaktadır. Bireyler bu dönemde kimlik arayışlarına başlarlar. Şahin'e göre bu dönemde *“kendilerine birer kahraman arayan bireyler biyografilere ilgi duymaya başlarlar. Ayrıca tarihe, özellikle insanlık tarihinin gelişimine, çeşitli fikir ve ideolojilere, farklı milletlerin yaşayış ve inanışlarına ilgi gösterirler.”* (Şahin vd., 2007: 97). Bu kişilerin biyografilerini okuyan ilk gençlik dönemindeki bu bireyler, kendilerine onları örnek alıp hayatlarını buna göre sürdürme yoluna girebilirler. Bu nedenle ilk gençlik dönemindeki bireylerin uygun biyografilerle karşılaştırılmaları son derece önemlidir.

Başka bir özellik olarak Şirin, 13–14 yaşlarındaki erkek çocukların sporun yanında fen kitaplarına (taşıtların, iletişim araçlarının, bilgisayarların nasıl yapıp nasıl çalıştığı gibi.) ilgi duyduklarını; 13–14 yaşlarındaki kız çocukların ise romantik eserleri, meslek hikâyelerini ve dedektif romanlarını sevdiklerini söylemektedir (2000: 201).

Aynı araştırmacı bu dönemdeki bireylerin evcil hayvanlarla ilgili realist eserler, tarihi romanlar, ince mizah içeren kitap ve dergilerden zevk aldıklarını öne sürmektedir (Şirin, 2000: 202; Şirin, 2012: 54). Bunun sebebi ise bu dönem gençlerinin çeşitlilik gösteren fakat kısa süren ilgilerinden kaynaklanmaktadır.

13–14 yaşlarındaki bireylerin meraklarını uyandırmak amacıyla sorularla desteklenmiş olan ve onları sıkıkmamak adına kısa yazılan edebi metinler seçilmelidir. Ardından metin çözümlenmeleri, sorular ve tartışma konuları ile devam etmek gerekmektedir.

2. 1. 3. 2. 15–16 Yaş

15–16 yaşlarında ise bireylerin filozoflardan seçilmiş kısa metinler üzerinde çalışmalar yapmaları yararlı olacaktır (Direk, 2005: 125). Bu şekilde verilen kısa metinler, bireylerin gelişen soyut düşünce yapısına büyük katkıda bulunacak, aynı zamanda kültürel birikimini de arttıracaktır.

“Yapılan bir araştırmaya göre 17 yaş ve aşağısı öğrencilerin okudukları eserlerin aile, millet, vatan sevgisi, yaşama sevgisi, dürüstlük, yardımlaşma, kahramanlık, mertlik, fedakârlık gibi erdemleri telkin etme derecesini az; 20 yaş ve yukarisındakiler ise çok olduğu ortaya çıkmıştır.” (Zengin, 2003: 134).

Aynı araştırmacı, 17 yaş ve aşağısı bireylerin dersler ve ders kitaplarının etkisi ile Atatürkçülük konularına yaklaştığını söylemektedir. Ayrıca bu dönemde kızların daha çok okuduklarını, erkeklerin ise özellikle lise çağlarında pek evde durmadıklarını, bu sebeple de okumalarının kızlara oranla daha az olduğunu öne sürmektedir (2003: 135–136). Bu açıdan bakıldığında yapılan bu araştırma Türk toplum yapısı hakkında da önemli bir bilgi vermektedir. Kızlara daha otoriter, erkeklere ise daha ılımlı yaklaşan ailelerin davranışları sonucu bu durum ortaya çıkmaktadır.

2. 1. 3. 3. 17 Yaş

17 yaşa kadar bireylerin hayatında genellikle üniversite hedefi önemli bir yer tutmaktadır. Okuma alışkanlıkları çoğunlukla ders kitapları ile sınırlı kalmaktadır. Üniversiteyi kazanan birey ise kendini daha rahat hissettiği için okuma alanları da değişir. Arkadaşlarından aldığı tavsiyeler ve yapılan fikir alışverişi ile okuma şuurunu ve estetik değerleri de geliştirir. Bu sebeple sanata yönelik dikkati de artar.

“17 yaş sonrası üniversite ortamına giren bireylerin aile ortamından ayrıldıktan sonra yeniden bir kimlik arayışı ve oluşumu yaşadıkları bu sebeple de okudukları eserlerde milli, insani, dini değerleri arama ve okurken de bunlara dikkat etme gayreti içinde oldukları söylenebilir. Bu sebeple 17 yaş ve aşağısı tarihi romanları çok az, 18–19 yaş grubu az, 20 yaş ve yukarısı ise bu tür romanları çok okumaktadır.” (Zengin, 2003: 138).

Bütün bu tanımlama çabalarının sonucunda elde edilen bilgiler, ilk gençlik çağına seslenen edebiyat eserlerinde yer alması gereken özelliklerin genel olarak şunlar olduğunu ortaya çıkarmıştır:

- 1) İlk gençlik kitaplarının tasarımına ilişkin neredeyse hiçbir veri bulunmamaktadır. Ancak editörlerin sorularımıza verdikleri cevaplardan ve yayınevlerinin tercihlerinden yola çıkarak kitap kapaklarının çok soyut resimler içermediği ancak dikkat çekici bir renklilik taşıdığı, kitap adlarının renkli ve kabartmalı başlıklardan oluştuğu söylenebilir. Sayfa tasarımı açısından resimli olabildikleri gibi içlerinde bazı zihin oyunları (bulmaca, sayfaların ileri-geri götürülmesi vb.) yer almakta, satır aralıkları (1–1,5) ve harf puntosu ise (8–12) değişkenlik göstermektedir.
- 2) Eserlerin dil özellikleri göz önüne alındığında, içerdiği cümlelerin 7–10 kelimedenden oluşması ve bireylerin anlamını bildiği 700 kelimeyi aşmaması dikkat edilmesi gereken hususlardandır. Bunların yanı sıra eserlerde kullanılan dil, aşırıya kaçmadan oluşturulan mecaz ve benzetmeleri içermekle birlikte genel olarak yalın olmalı; kelime seçimi, anlatım ve söz dizimi okuyucunun yaşına uygun olmalıdır.

- 3) Eserlerin konuları ilk gençlik kuşuına yönelik olmalıdır. Aile, arkadaşlık, çevre, toplum ilişkileri, ırk ve etnik ilişkiler, ergenin vücudunu ve kendini nasıl gördüğüne dair temalar, karşı cinse yönelik sevgi ve aşk, eğitim, mücadele, başarı, sanata dair estetik değerler, tarih ve siyaset, macera ve bilimkurgu öğeleri içeren, gizemli, fantastik temalar vb. bu döneme seslenen eserlerin konuları arasında yer alabilir.
- 4) Edebi eserlerde yer alan kahraman ve karakterlerin çoğu bireylerin özdeşim kurabilmeleri açısından ilk gençlik dönemi yaş grubundan seçilmeli, eserlerde bireylerin deneyimleri ile paralel çatışmalara yer verilmeli ve bu sayede birey olası durumlarda neler yapması gerektiğini sezmelidir.
- 5) İlk gençlik dönemindeki bireylerin merak duygusunu beslemek açısından eserlerde ilgi çekici konular ve şaşırtıcı finaller bulunmalıdır. Bunun yanı sıra eserde ilgi çekici figürlere de yer verilmeli ve gerçeklik kadar hayali de besleyen olay örgüleri yer almalıdır. Olay örgüleri yan olay halkalarına açılmalı, eser tek bir örgü üzerinden ilerlememelidir.

2. 2. İlgili Araştırmalar

2. 2. 1. Türkiye’de İlk Gençlik Edebiyatının Yeri

Edebiyat alanında ciddi bir piyasa olarak varlığını sürdüren ilk gençlik edebiyatının kendisine yakışan bir yere sahip olması gerekmektedir. Oysa Türkiye’de ilk gençlik edebiyatı üzerine çalışmalarda iç açıcı bir durum göze çarpmamaktadır. Kavramın sıklıkla kullanılmasına rağmen içerik ve sınırları hakkında net bilgilere rastlamak hatta kitaplık çapında bir çalışmaya ulaşmak mümkün değildir. Bunun nedenlerinden birisi, insan hayatındaki dönemlerin daha önceleri çocuk ve gençlik olarak ayrılmasıdır. Bu yüzden ilk gençlik edebiyatı çok sonraları ortaya çıkmış bir kavramdır.

Genel olarak bakıldığında edebiyatın ilk adresi yetişkinlerdir. Yetişkinliğin ilk adresi ise çocukluk, sonrasında ilk gençlik ve gençliktir. Ancak Şirin, uzun yıllar boyunca çocuk ve gençlik edebiyatının küçümsendiğini ve ikincil bir edebiyat olarak kabul edildiğini söylemektedir (2007: 34). Kavramlar incelendiğinde ise edebiyat dönemlerinin sadece çocuk ve gençlik olarak ayrıldığı görülmektedir. İlk gençlik dönemindeki bireylerin dikkate bile alınmamış olması oldukça olumsuz bir durumdur.

Neydim, Türkiye’de yazılı çocuk edebiyatının 1860’larda başladığını ve yüz elli yıllık bir geçmişe sahip olduğunu söylemektedir. Onun ifadelerine göre yerli edebiyat ve çeviri eserler ile değerlendirildiğinde ve Batı’yla karşılaştırıldığında ise eş değer bir sürecin yaşandığı görülmektedir (2006: 4). Ancak Batı, çocuk ve gençlik edebiyatında çok yol almışken (Soysal, 2006: 379) Türkiye için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

“Geleneksel anlayışta çocukluk dönemi 0–7 yaş arasıyla sınırlı iken Aydınlanma Dönemi bu aralığı genişletmiş 0–14 yaş arasını çocukluk dönemi olarak adlandırmıştır. Sonraları da 13–18 yaş aralığı ilk gençlik dönemi olarak adlandırılmıştır. İşte bu dönemde okuma kültürünün gelişmesi ve sistemin hedeflediği bireyi yaratabilmesi için yeni bir edebiyatın gerekliliği

ortaya çıkmış; boşluk, başlangıçta yetişkin edebiyatı eserlerinin çocuğa göre uyarlanmasıyla giderilmeye çalışılmıştır.” (Sıtkı, 2011: 1).

İpşiroğlu'nun ifadeleri de bu açıklamaları doğrular niteliktedir. Çocukluk, ilk gençlik ve gençlik dönemleri topluma getireceği katkılar açısından değerlendirildiği için edebi eserler daha çok öğretici ve tepeden inme kurallarla doludur. Yazar, verdiği eserlerde bireyi anlamak yerine onu biçimlendirmeye çalışmakta; bunu da şematik bir iyi/kötü karşıtlığı çerçevesinde yapmaktadır (2006: 173). Soysal da aynı durumdan yakınlıkla didaktik söylemlerden kurtulmanın, genel kanıyı silip yeniden düşünmenin, her şeyi edebiyat kalemi ile tekrar çalışmanın kolay olmadığını söylemektedir (2012: 18).

Bu durumun en açık örnekleri 70'li yıllarda görülmektedir. *“70'li yıllardaki ideolojik didaktizm, çocuk edebiyatı yayıncılığının sağlıklı gelişimini yavaşlatmış ve 80 sonrasında da yasaklamalar ve ihtilalden sonra oluşan tedirgin bir ortam nedeniyle yeniden klasiklere dönülmüştür. Bunda kitapların ideolojiden uzak yanı rol oynamıştır.” (Sıtkı, 2011: 24).*

Sıtkı'ya göre aynı durum 80 darbesinde de ortaya çıkmıştır. Bu dönemde kitabeveleri kapanmış, kitaplar sakıncalı damgası yemeye başlamıştır, kitabevi sahipleri gözaltına alınmış, yayın piyasasında kırılmalar olmuştur (2011: 24).

90'lı yıllardan itibaren çocuk ve gençlik edebiyatı yükselme dönemine geçmiş olsa da (Sıtkı, 2011: 24) Türkiye çocuk ve gençlik edebiyatı -birkaç örnek dışında- dünya çocuklarına henüz ulaşmamıştır (Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi, 2006: 9). Bu durumun en büyük sebeplerinden biri de ortaya çıkan niteliksiz çeviri eserlerdir. Yapılan bir araştırma bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

“Türkiye’de 1990–2005 yılları arasında çeviri çocuk ve gençlik yayınları oranı yıllara göre yüzde 60 ile 75 arasında değişmektedir. MEB’in ilk ve ortaöğretimde zorunlu okuma kitabı olarak açıkladığı iki ayrı listeden oluşan ‘100 Temel Eser’de yer alan dünya edebiyatından seçilmiş kitaplar, çevirmen adı verilmeden açıklandığı için değişik hacimlerde ve tahrif edilerek yayımlanmaktadır. Çeviri yayınların büyük çoğunluğu Avrupa kökenlidir. Son yıllarda misyonerlik amacı içeren ve

ücretsiz dağıtılan çocuk ve gençlik yayınları gündeme gelmiştir.”
(Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi, 2006: 10–11).

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra çocuk ve gençlik edebiyatı önce edebiyat bilimi içinde değerlendirilmiş sonra kendine özgü araştırma yöntemleri geliştirmiştir (Şirin, 2007: 34). Günümüzde ise artık çocuk ve gençlik edebiyatı tartışılmamaktadır. Dünyadaki bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de çocuk ve gençlik edebiyatı artık edebi bir alan olarak kabul görmektedir (Cengiz, 2006b: 821).

Son yirmi beş yıldır ortaya çıkan gelişmelere bakıldığında, bu alanda önemli bir yol alındığı görülmektedir. Neydim'e göre hem yayıncılık anlayışı değişmiş, buna bağlı olarak baskı, ciltleme ve resimleme kalitesi gelişmiş, hem de yazarlarımız iyi metinler oluşturmaya başlamışlardır. Ayrıca bu alanda araştırma yapan akademisyen sayısı artmış, yayınlar da çoğalmıştır (2006: 7). Özellikle son on yılda çocuk ve gençlik kitapları Türkiye'de yayıncılığın gülen yüzü, parlayan yıldızı olmaya başlamıştır (Soysal, 2011: 1–2).

Türkiye'de de ilk gençlik edebiyatıyla çocuk edebiyatı nihayet ayrılmaya başlamıştır. İlk gençlik edebiyatı, önemli kitaplarla kimlik kazanma yoluna girmiştir. *“İlköğretim birinci kademeyle ikinci kademenin okuma gereksinimlerinin birbirine yakın görülmeyle birlikte, büyük oranda birbirinden ayrı olduğunun artık farkına varılmıştır.”* (Soysal, 2011: 1–2). İlk gençlik dönemi için hazırlanan yazıbilimsel çalışmalar henüz yeni olsa da umut verici olduklarını söylemek mümkündür (Asutay, 2001b: 16).

Öyle ki ilk gençlik edebiyatına yazınsal nitelikli, çağdaş ve özgün yapıtlar kazandırabilmek için nitelikli olduğu düşünülen eserlere TUDEM Edebiyat Ödülleri verilmeye başlanmıştır (Özdemir, 2008: 108). Miyase Sertbarut, “Kapiland'ın Kobayları” eseri ile 2006 TUDEM Edebiyat Ödülleri İlk Gençlik Roman birincisi ödülünü almıştır (Özgül, 2011: 412).

İlk gençlik edebiyatına yönelik gelişmeler olumlu bir şekilde devam etse de ne yazık ki bu edebi alan henüz hak ettiği yere ulaşamamıştır. Bu durumun ortaya

çıkmasında dönemin belirli bir çerçeveye göre tanımlanmaması önemli yer tutmaktadır. Gültekin dönemleri edebi açıdan sınıflandırmıştır:

“Zira bazı yazar, şair ve bilim insanları okuma evresinden başlayarak ergenlik dönemini de içine alan çocuk ve gençler için yapılan edebiyata hala çocuk edebiyatı demektedirler. Oysa bugün gelişmiş ülkelerde, özellikle 0-25 yaş evresinde bulunan çocuk ve gençler için üretilen edebiyata çocuk ve gençlik edebiyatı dendiğine tanık oluyoruz. Bu çatı kavram da kendi içinde ÇOCUK EDEBİYATI ve GENÇLİK EDEBİYATI şeklinde iki kısma ayrılmaktadır. Çocuk edebiyatı da kendi içinde OKUL ÖNCESİ ÇOCUK EDEBİYATI (0-6) ve ÇOCUK EDEBİYATI (6-13) şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Gençlik edebiyatı da yine kendi içinde İLK GENÇLİK DÖNEMİ EDEBİYATI (13-18) ve GENÇLİK EDEBİYATI (18-25) şeklinde ikiye ayrılmaktadır.” (Gültekin, 2006: 29).

Gültekin’in açıklamalarına paralel olarak Şirin de bu konuda birçok görüş öne sürmüştür. Ona göre çocuk edebiyatı ile ilk gençlik edebiyatı arasında fark vardır. Çünkü çocuk edebiyatı çocukluğun ilgilerini yansıtmakta, ilk gençlik edebiyatı ise çocukluktan gençliğe geçişteki konu ve içerikleri ele almaktadır (2007: 15). Bu durum göz önüne alınmalı, yayımlanacak eserler buna göre düzenlenmelidir.

Bunun yanı sıra günümüzdeki ilerlemeler de gelişim dönemlerini olumsuz etkilemektedir. Şirin’in ifade ettiği gibi, kitle-iletişim araçlarında çocuk-yetişkin ayrımı yapılmaması çocukluğun yitirilmesine ve yetişkinliğin zayıflamasına sebep olmaktadır. Aynı zamanda çocuk ve yetişkin dili aynılaşmaktadır (Şirin, 2007: 46). Örneğin, televizyon 12 yaş anlayışına göre tasarlanmıştır. Bunun nedeni ise başka anlayış olmayışıdır. Bu yüzden televizyonda çocuk-yetişkin ayrımı yapılmayıp tek dil kullanılmaktadır (Postman, 1994: 46). Günümüzde çocuklar bu sebeple erken büyümektedir. Bu yüzden gençlik çağının sınırları hem aşağı çekilmiş hem de yukarı uzatılmıştır.

Gelişim dönemleri teknolojik ilerlemelerin yanında toplumsal değişimlerden de etkilenmektedir. Örneğin, öğrenim süresi eskiye oranla daha uzundur. Bu da iş bulma sorununu daha da arttırmıştır. Bu sebeplerle gençlik yaşı uzamış bu durum da ilk gençlik dönemini tehlikeye sokmaya başlamıştır (2007: 2).

Yukarıda bahsedilenler nedeniyle günümüzde çocuk ve yetişkin arasındaki sınırlar yavaş yavaş çözülmeye başlamıştır. Medya toplumunda bir yandan çocukluk yaşı küçülürken diğer yandan kuşaklar arası yaş farkları da azalmaktadır. Bu durum ilk gençlik döneminin yavaş yavaş ortadan kalkmasına sebep olabilir. *“Bazı çocuk klasikleri de hem çocuk hem de yetişkinlere seslenmektedir. Aradaki fark unutulmamalıdır. Yayınlanacak olan yayınlar bireylerin dönem özelliklerine göre düzenlenmelidir.”* (İpşiroğlu, 2006: 174; Şirin, 2007: 46).

2. 2. 1. 1. Üniversitelerde İlk Gençlik Edebiyatının Yeri

Çocuk, ilk gençlik ve gençlik edebiyatı öğretiminde öncelikli amaç, öğretmen adayına Türkçe öğretiminde yararlanacağı ve önereceği nitelikli çocuk, ilk gençlik ve gençlik edebiyatı kitaplarını seçme becerisi kazandırılmasıdır (Şirin, 2011: 1134). Öğrencilerin; okul öncesi, çocuk ve ilk gençlik edebiyatının seçkin örnekleriyle iletişim kurlmalarına öncülük eden öğretmen adaylarının yetişmesi de son derece önemlidir (Şirin, 2012: 17).

Üniversitelerde verilen ilk gençlik edebiyatı derslerinin bu dönem gençleri açısından önemli bir yeri olduğu ortadadır. Özellikle eğitim fakültelerinde bu derse ayrı bir önem verilmelidir. Çünkü geleceğin nesillerini yetiştirecek bireyler, en azından bu dönemin nitelikli eserleri hakkında bilgi sahibi olmalı, öğrencilerini bu bilgiler çerçevesinde yönlendirmelidir.

Türkiye’de 1998–1999 öğretim yılında uygulamaya konan “Çocuk Edebiyatı”, eğitim fakültelerinde 6. yarıyılta haftada 3 saatlik bir ders olarak sürdürülüyorken (Gürel, 2014: 283) sonraları bazı lisans programlarında ders saati azaltılmış, bazılarında ise tamamen kaldırılmıştır (Sever, 2006: 42). Gürel’in açıklamaları bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

“2006 yılında ‘Çocuk Edebiyatı’ ile ilgili olumsuz gelişmeler yaşandı. YÖK Genel Kurulunda 21 Temmuz 2006 tarihinde kabul edilen Eğitim Fakülteleri lisans programında bazı bölümlerden ‘Çocuk Edebiyatı’ dersi kaldırıldı. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, engellilerle ilgili öğretmenlikler ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlikleri bölümleri

bunlardandır. ‘Çocuk Edebiyatı’ dersi bu süreçte Okul Öncesi Öğretmenliğinde sadece 4. Dönemde haftada 3 saate, Sınıf Öğretmenliğinde 4. dönemde 2 saate, Türkçe Öğretmenliğinde de 5. dönemde haftada 2 saate düşürüldü.” (Gürel, 2014: 284).

Çocuk, ilk gençlik ve gençlik edebiyatı araştırmaları son yıllarda artmakta, bu alanlarda nitelikli edebiyat ürünleri verilmekte olmasına rağmen çocuk, ilk gençlik, gençlik edebiyatını öğretecek; kitap okuma sevgisini hedef kitleye aşılacak olan öğretmen adayları sadece 2 saatlik bir dersle bu bilgi birikimine hazırlanmaya çalışmaktadır. Sever’e göre bu durum öğrencilerin isteğini azaltmakta ve derse gereken önemin verilmediğini göstermektedir (2008: 41–56).

Tüm bunların yanında edebiyatın yaş aralıkları göz önüne alınarak dönemlere ayrılması konusunda da büyük eksikler olduğu görülmektedir. Günümüzde hala yüksek öğretim kurumlarında bu ayırım net değildir ve verilen eğitim de bu sebeple yeterli değildir.

Bununla birlikte henüz hiçbir Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Ana Bilim Dalı bulunmamakta, bu konuda akademik anlamda uzmanlaşmak isteyenler uzun ve çetrefilli bir yol izlemek zorunda kalmaktadırlar.

“Lisans ve yüksek lisans düzeyinde bazı bölümlerde kendine yer bulabilen Çocuk Edebiyatı dersinin kalitesi, dersi veren hocaların bilgi birikimi, konuyu ciddiye almaları, kaynaklara ulaşma kapasiteleri ve kendilerini geliştirmeye açık olma potansiyelleri ile doğru orantılıdır.” (Özkan, 2014: 295).

Sorunlar bunlarla bitmemektedir. Bu dersleri üniversite öğrenimi sırasında alan öğrencilerin, okullarını bitirdikten sonra öğretmen olarak atanma şansları oldukça düşüktür. Birçoğu derslerden yana, günü kurtarıp KPSS ile atanabilmek için dershanelere giderek çalışmaktadır. Bu kargaşa içinde öğrencilik sırasında öğrenilenler kaybolup gitmektedir. Dahası öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları da bu kargaşadan nasibini almaktadır. Kıbrıs’a göre sınav kaygısıyla yetişen, hocasının anlattığı dersleri yeterince dinleyemeyen ve bu konuda kendisini geliştiremeyen öğretmen adaylarından daha fazlasını beklemek biraz fazla iyimserlik olacaktır (2014: 292).

Neyse ki son yıllarda kimi akademisyen çocuk, ilk gençlik ve gençlik edebiyatına özel olarak yoğunlaşmakta, bu alanda ses getirici etkinlikler düzenlemekte ve genç öğretim üyelerini araştırma yapmaları konusunda özendirilmektedir. Atilla, yakın gelecekte bu çalışmaların daha da yol gösterici olacağını söylemektedir (2014: 800).

Bu sebeple bireylerin edebiyat eğitimleri ciddiye alınmalı (Gültekin, 2014: 280), üniversitelerde ilk gençlik dönemi ile ilgili yüksek lisans ve doktora programı gibi programlar açılmalı (Sivri, 2014b: 297), bu konuda ders veren öğretim elemanlarının yetiştirilmesi sağlanmalıdır (Dilidüzgün, 2006: 26).

Bunların dışında üniversitelerde okutulan derslerde de büyük sıkıntılar mevcuttur. Şirin'e göre; Türkçe öğretiminde ilk gençlik edebiyatı öğretimi gerekli olduğu halde YÖK, Çocuk Edebiyatı dersine yer vermektedir. Programın içeriğinin Okul öncesi, Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğiyle aynı olduğu görülmektedir. Sınıf Öğretmenliğinde somut işlemler dönemindeki çocuğu, Türkçe Öğretmenliğindeyse soyut işlemler dönemindeki bireyi ilk gençlik edebiyatıyla tanıştırmak amaçlanmalıdır (2011: 1134).

Şirin, yaptığı açıklamalara şunları da eklemiştir: Çocuk Edebiyatı dersi Okul Öncesi Çocuk edebiyatı, birinci basamakta Çocuk Edebiyatı, ikinci basamakta ise İlk Gençlik Edebiyatı dersi başlığı ve içeriğiyle üç ayrı program ve ders kitabına dayalı biçimde öğretilmelidir. Dünya deneyimini de göz önünde bulundurarak Türkiye'de Okul Öncesi, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı alanında köklü bir atılım yapılması için bu çaba önemli ve değerlidir (2012: 16).

Gültekin ve diğerleri de aynı konu üzerinde bazı açıklamalarda bulunmuştur. Ona göre yüksek öğretim kurumlarındaki öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin bazı programlarında okutulan derslerden Okul Öncesi Öğretmenliği programındaki dersin adının "Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı", Sınıf ve Türkçe Öğretmenliği programındaki dersin adının "İlk Gençlik Edebiyatı" ve Türk Dili Edebiyatı Eğitimi-Öğretmenliği programındaki dersin adının da "Gençlik Edebiyatı" olarak değiştirilmesi gerekir (Gültekin vd., 2011: 211).

2. 2. 1. 2. Yayıncılık Alanında İlk Gençlik Edebiyatının Yeri

Türkiye’de ilk gençlik edebiyatı yeni yeni önem kazanan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. *“Yayınevleri artık gençlik kitapları ya da gençlik dizisi altında pek çok ergenlik yayını yayımlamaktadır.”* (Asutay, 2001a: 182). Ancak henüz bu alanda istenilen yere gelinememiş, yeterli düzeyde çalışma yapılmamıştır.

Şirin’e göre ilk gençlik edebiyatının yazar merkezli olarak sürdürülmesi, ayrı birer editörünün bulunmaması ilgili alanın geç gelişmesinin sebeplerindendir (2007: 69). Kıbrıs’a göre yayıncılarda, çocuk ve ilk gençlik yayıncılığının büyükler için olan yayıncılığa göre daha kolay olduğu yönünde yanlış bir algı mevcuttur. (2014: 292). Bu algı sebebiyle ergen yayıncılarının, yetişkin yayıncılarına nazaran daha rahat olması bu alanda yazınsal ve eğitsel yönüyle bir editörün bulunmamasına neden olmuştur.

Bunların yanı sıra ilk gençlik kitabı yazmak gerçekten zor bir iştir. Ancak *“İlk gençlik çağına yönelik edebiyatın bilinçli ya da bilinçsiz bir biçimde önemsenmeyişi bu alanda yazılan eserlerin ve gösterilen çabaların da göz ardı edilmesine neden olmaktadır.”* (Özyer, 2006: 486). Bu durum iyi bir okur olmayan, ilgili dönemdeki bireylere yazmak hakkında bir şey bilmeyenlerin kitap yazmaya çalışmalarına neden olmaktadır. Soysal, bu tür kitaplarda hep iyi bir kahraman ağzından çekilen nutukların göze çarptığını ya da kısa cümleler kullanıldığını söylemektedir (2006: 380).

Öte yandan okuldaki faaliyetlere bakıldığında ilk gençlik edebiyatı öğretiminin okuma alışkanlığı kazandırma merkezli sürdürüldüğü görülmektedir. Yapılan bir araştırma ilköğretim ders kitaplarında yer verilen metinlerin Türkçe ve Edebiyat değerlerinin oldukça zayıf olduğunu ortaya koymuştur (Türkiye’nin Okuma Alışkanlığı Karnesi, 2006: 8).

Bu eserlerin edebi yönden zayıf olmasının yanı sıra yetişkinlerin bu metinleri kullanarak bireyleri kendi doğrularına yönlendirmeye çalıştığı da görülmektedir (Sever, 2003: 45). Yetişkinlerin ilk gençlik dönemindeki bireyleri yönlendirme

isteğinde siyasi amaçlar da yok değildir. Sever, bu durumu açıkça ortaya koymaktadır: “Bireylerin duygu ve düşünce sağlığı, şiddet içeren, ideolojik ya da dinsel öğreticiliği yeğleyen kitaplarla örselenmekte; bireyler güdümlü, insan doğasına aykırı, insan duyarlılığını yok etmeye yönelik, saldırganlığı ve şiddeti doğallaştıran anlayışlarla kuşatılmaktadır.” (Sever, 2003: 45). Anlatılan durumlar ilk gençlik dönemindeki bireyleri oldukça olumsuz etkilemektedir.

Türkiye’de çocuk, ilk gençlik, gençlik yayınlarında Türkiye’nin Okuma Alışkanlığı Karnesi’nde şu özellikler göze çarpmaktadır:

- 1) En çok 8–10 yaş çocuklarını hedefleyen kitaplar yayımlanmaktadır.
- 2) Genel toplam içinde yerli çocuk, ilk gençlik ve gençlik yayınları oranı (1990–2005) yüzde 25 ile 40 arasında değişmektedir. Ancak çocuk, ilk gençlik ve gençlik yayınlarına yardımcı ders kitabı ve kaynak kitap yayıncılığı egemen durumdadır.
- 3) 1995–2005 yılları arasında Avrupa kökenli popüler çocuk, ilk gençlik ve gençlik kültürü yayınlarında (kitap-dergi) artış olmuştur. Yılda (2000–2005) ortalama 1600–2400 çeşit yerli ve yabancı çocuk, ilk gençlik ve gençlik yayını yayımlanmaktadır.
- 4) Türk çocuk, ilk gençlik ve gençlik yayıncılığında Avrupa (İng, Frs, Alm, İta), Amerika, Japonya ve son yıllarda çok uluslu yayıncılığa girmeye çalışan Çin pazarı önde gelmektedir.
- 5) Çocuk, ilk gençlik ve gençlik yayınlarında cinsiyet ayrımı vurgusu yapılmaktadır ve şiddet yaygındır.
- 6) Dini çocuk, ilk gençlik ve gençlik yayınlarında (1980–2005) artış olmasına rağmen nitelikli çocuk yayınlarının oranı oldukça azdır.
- 7) Çocuk kitaplarını tanıtıcı yeterli yayın bulunmamakla birlikte en çok sayıda basılan çocuk edebiyatı türleri: hikâye, roman ve masallardır.

- 8) İlk gençlik çağına yönelik yayınlarda roman ağırlıklı kitaplar yayımlanmaktadır. Roman türünde gençlik sorunları ve aşk öncelikli temalar olarak ele alınmaktadır (Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi, 2006: 9).

Yayınevlerinin uygulamalarına bakıldığında ilk gençlik kavramı konusunda sıkıntılar yaşandığı görülmektedir. Kitapların yaş gruplarına göre sınıflandırılması incelendiğinde, ilk gençlik döneminin hâlâ yaygınlaşmamış olduğu görülmektedir. Yayınevleri ile ilgili bizim incelemelerimiz ve başka tespitler şu şekildedir:

- 1) Gün Işığı Yayınları: “3–8 yaş- İlk kitaplar; 8–12 yaş-Çocuk kitaplar; 12 yaş ve üstü-Genç kitaplar, Köprü Kitaplar” şeklinde bir sınıflama yapmıştır (Soysal, 2006: 381).
- 2) Bunun dışında bazı yayınevleri ilk gençlik dönemini çeşitli şekillerde adlandırmışlardır. Akçağ, Evrensel, İmge, İnkılap, Mavi Bulut yayınevleri 6-7-8. Sınıf için yayımladıkları kitaplara “İlk Gençlik Kitapları” demişlerdir.
- 3) Yapı Kredi Yayınları, Doğan Kardeş ve Tudem yayınevleri iki dönemi birleştirip yayınlarını “Çocuk ve Gençlik Kitapları” başlığı altında yayımlamışlardır.
- 4) Altın Kitaplar, Artemis, Can, Epsilon ve Kelime yayınevleri bu dönem kitaplarını “Gençlik Dizisi”, “Genç Kitaplar” veya “Gençlik Edebiyatı” başlıkları altında okurlarıyla buluşturmaktadır.
- 5) Gendaş ise 1992’de kurmuş olduğu “Gençlik Kütüphanesi” ile önemli yer tutmaktadır (Durukan, 2011: 722).
- 6) Günümüzde pek çok yayınevi gençlik dizileri yayınlamaktadır. Bu dizilerde özellikle ilk gençlik kitapları çoğunluktadır. Bu yayınlar ise daha çok çeviri eser şeklindedir (Zengin, 2011: 986).

Ayrıca çeviri, uyarlama ve kitap özetleri çocuk, ilk gençlik ve gençlik edebiyatını olumsuz etkilemektedir. Bu yaş gruplarına daha çok klasikler okutulmakta, bu kitaplar örgün eğitimde okuma kitabına dönüştürülmekte (Köseoğlu,

2014: 132; Şirin, 2007: 76) bu durum da bireylerin edebiyattan sınırlı ölçüde yararlanmalarına sebep olmaktadır.

Edebi eserler hazırlanırken çocuk, ilk gençlik ve gençlik edebiyatı yayınlarının içeriği, dili, iletileri, biçimleri, konuları; bu yayınlardan kuşakların nasıl etkilendiği gibi konularda da araştırmalar yapılması gerekmektedir. İlk gençlik kitaplarının dili ilk gençlik evrelerine uygun, anlam ve anlatım becerilerini geliştirici, dil bilinci edinilmesini sağlayıcı olmalıdır. Ayrıca yayımlanacak yapıtlar konusunda da ahlaksal ve toplumsal sorumluluğun bilinciyle çalışacak ekiplere ihtiyaç vardır (Sezgin, 2006: 377; Şirin, 2012: 47–48; Tekin, 2011: 514).

Ayrıca ilk gençlik dönemine yönelik edebi eserler hazırlanırken “özdeşim” (Demiryürek, 2006: 447) kavramı da göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü ilk gençlik dönemindeki bireyler, yayınlardaki kahramanları örnek alırlar. Bu sebeple kurgulanan yaşantılar ve karakterler özenli hazırlanmalıdır.

İlk gençlik edebiyatının geliştirilmesi adına yapılan çalışmalar sonucu bazı öneriler ortaya atılmıştır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür: İlk gençlik dönemi ile ilgili bilgi şölenleri, kongre ve paneller arttırılmalı (Cengiz, 2006a: 22), kurumlar ilk gençlik edebiyatına ilişkin kaynakça/katalog hazırlamalı (Arıcan ve Yılmaz, 2011: 867; Neydim, 2006: 7), İlk Gençlik Edebiyatı Araştırma Merkezi kurulmalı (Şirin, 2014: 14), yayınevleri editör çalışmalarını zorunlu hale getirmeli (Sivri, 2014a: 262) ve satış yapmak için aralarındaki rekabeti bir yana bırakıp (Efe, 2014: 129; Köseoğlu, 2014: 132; Özdemir, 2008: 112) tarafsız bir şekilde yayımlar hazırlamalıdır (Dayıoğlu, 2006: 17).

Sevindirici olan şudur ki günümüzde yıldan yıla ilk gençlik yayınlarında kalem oynatan yazar, editör ve çizerlerin sayısı artmaktadır (Kanoğlu, 2014: 153). Bu olumlu gelişmeler dikkate alındığında yapılan çalışmalar sayesinde ilk gençlik edebiyatının hak ettiği yere geleceğine olan umutlar artmaktadır. İlk gençlik dönemi için eserler meydana getiren yazarlar kendilerini iyi bir şekilde yetiştirmeli, hitap ettikleri yaş aralıklarının özelliklerinin farkında olmalı ve kaleme aldıkları metinleri özenli bir şekilde oluşturmalıdırlar.

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ve inceleme ilk gençlik dönemi ile edebiyatını tanımlama ve çerçevesini oluşturmayla ilgilidir. Önce toplanan veriler ışığında ilk gençlik edebiyatının tanımı yapıp yaş aralığı belirlenmekte, sonrasında ise ilgili döneme ait birtakım özellikler belirlenmeye çalışılmaktadır. Araştırma ve inceleme sırasında literatür tarama, örnek eserlerin incelenmesi, anket çalışması ve yayınevlerine yönelik bir uygulama ile bu amaçlar gerçekleştirilmeye çalışılacaktır.

3. 2. Bilgi Toplama Kaynakları

Çalışmanın temel bilgi kaynakları ilk gençlik dönemi ve edebiyatı hakkında bilgi içeren kaynaklardır. Ancak bu dönemle ilgili kapsamlı bir araştırma yapılmadığı için yararlanılacak bir kaynak bulmak oldukça zordur. Bu nedenle literatür taraması yapılırken ilk gençlik dönemini tanımlayan ve bu dönemin özelliklerinden bahseden kaynaklara bakılmış, ilk gençlik edebiyatı hakkında bilgi edinirken ise çocuk ve yetişkin edebiyatıyla ilgili kaynaklar da araştırılmıştır. Uygulama için seçilen ve incelenen eserler ise ilk gençlik dönemine seslenen roman, öykü ve anılardır. Şiir örnekleri de araştırılmıştır ancak bu döneme uygun nitelikli şiir bulunamamıştır. Çünkü şiir örnekleri ya çocuklar için yazılmış ya da yetişkinler için yazılıp ergenlere de okutulan şiirlerden oluşmaktadır. Bu edebi türlerden seçilen eserler, ilk gençlik dönemi yaş grubuna uygun olarak seçilmiştir.

Uygulama Çalışmalarının Yapıldığı Metinler:

- 1) İpek Ongun, *Bir Genç Kızın Gizli Defteri*, Artemis Yayınları, 2013.
- 2) Miyase Sertbarut, *Kapiland'ın Kobayları*, Tudem Yayınları, 2014.

- 3) Yavuz Bahadıroğlu, *Turgut Alp*, Nesil Yayınları, 2012.
- 4) Gülden Dayıoğlu, *Mo'nun Gizemi*, Altın Kitaplar Yayınevi, 2014.
- 5) Stephenie Meyer, *Alacakaranlık*, Epsilon Yayıncılık, 2005.
- 6) Mine Soysal, *Odada Yalnız*, Günışığı Kitaplığı, 2011.
- 7) Müren Beykan, *Yaramaz Bu Kitap*, Günışığı Kitaplığı, 2011.

İlk Gençlik Dönemi ve Edebiyatı Çerçevesi Bağlamında Kullanılan Kaynaklar:

- 1) Abdullah Şahin vd., *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, 2007, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- 2) Adnan Kulaksızoğlu, *Ergenlik Psikolojisi*, (1. Baskı), 1998, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- 3) Atalay Yörükoğlu, *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Sorunları*, (13. Baskı), 2007, İstanbul, Özgür Yayınları, S. 14, 107–114.
- 4) A. Ferhan Oğuzkan, *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklele Çocuk Edebiyatı*, 1977, Ankara, Kadıoğlu Matbaası, S. 8.
- 5) Alemdar Yalçın ve Gıyasettin Aytas, *Çocuk Edebiyatı*, (3.Baskı), 2005, Ankara, Akçağ Yayınları.
- 6) Bekir Onur, *Gelişim Psikolojisi*, (5. Baskı), 2000, Ankara, İmge Kitabevi, S. 40–41.
- 7) Betül Aydın, *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*, (2.Baskı), 2005, İstanbul, Atlas Yayınları, İstanbul.
- 8) Canten Kaya ve Selim Uzunoğlu, *Çocuklar Ne İster?* (Anne Baba ve Öğretmenlere Özel), 2003, İstanbul, Kariyer Yayıncılık, S. 91–93, 115.
- 9) Dilara Sevimay ve Kamil Özer, *Çocuklarda Motor Gelişim*, (Genişletilmiş 3.Baskı), 2004, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

- 10) Erdal Atabek, *Kuşatılmış Gençlik*, (18.Baskı), 2004, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.
- 11) Gottlieb Patricia Shapiro, *Çocuk ve İlk Gençlik Depresyonu-Anababalar İçin El Kitabı*, (Çev. Meral Kesim), 1997, Ankara, Papirüs Yayınları, S. 89-96.
- 12) Haluk Yavuzer, *Ana-Baba ve Çocuk*, (10. Basım), 1997, İstanbul, Remzi Kitabevi, S. 243–253.
- 13) Harry Gardiner ve Mary Gander, *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, (Yay. Haz. Bekir Onur), (7. Baskı), 1993, Ankara, İmge Kitabevi.
- 14) İbrahim Kıbrıs, *Uygulamalı Çocuk Edebiyatı*, 2002, Ankara, Eylül Kitap ve Yayınevi.
- 15) Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Ders Notları*, 2012, Web: <http://www.cocukvakfi.org.tr/icerik.aspx?id=84>.
- 16) Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*, 2007, Ankara, Kök Yayıncılık.
- 17) Mustafa Ruhi Şirin, *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, 2000, İstanbul, Çocuk Vakfı Yayınları.
- 18) Münire Erden ve Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi (Gelişim-Öğrenme-Öğretme)*, (21. Baskı), 1997, Ankara, Baskı Arkadaş Yayınları, S.101.
- 19) Nuray Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, 1997, Ankara, Gazi Kitabevi.
- 20) Ömer Solak, *Edebiyat Biliminde Kuram ve Yöntem*, 2014, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık, S. 92–93.
- 21) Özcan Köknel, *Kimliğini Arayan Gençliğimiz*, 2001, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, S. 168- 184.
- 22) Ramazan Sıtkı, *Türkiye’de Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Yayıncılığı: 2000–2009, 2011*, Ankara, Uzmanlık Tezi.
- 23) Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, (4.Basım), 2008, İzmir, Tudem Yayınları.

24) Şener Demirel vd., *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*, 2010, Ankara, Pegem A Yayıncılık.

İlgili Makaleler:

- 1) Ali Gültekin, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Neden Gereklidir?”, *Varlık Dergisi*, 2006, Sayı: 6, S. 29.
- 2) Ali Gültekin vd., “Üniversitelerde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Öğretiminin Sorunları”, 2011, Ankara, *3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 207-211.
- 3) Ayşe Yüksel Durukan, “Gençlik Edebiyatında Çağdaş Eğilimler – Gerçekçi Romanlar”, 2011, Ankara, *3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 722.
- 4) Aytül Akal, “Çocuklar İçin Üretilen Edebiyat Kitaplarına Farklı Bakış Açılarında Çözümlemeci Bir Yaklaşım: Masal, Öykü ve Şiirle Liderlik Eğitimi”, 2006, Ankara, *2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 109.
- 5) Bayram Aşılıoğlu, “Çocuklarda Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesi Açısından Yeni İlköğretim Türkçe Programının Değerlendirilmesi”, 2006, Ankara, *2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S.59.
- 6) Elif Konar Özkan, “Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Öğretimi”, *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 2014, Cilt. CVII, Sayı, 756, S. 295.
- 7) Eren İdil Türkoğlu ve Necdet Aykaç, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Bağlamında Montaigne’in Denemelerinin Eğitimsel Açından Değerlendirilmesi”, 2011, Ankara, *3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*, S. 181–182.

- 8) Gülten Dayıoğlu, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Eleştiri ve Çocuk Edebiyatında Denetim”, 2011, Ankara, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*, S. 1156–1157.
- 9) Gülten Gönül Küçükbasmacı, “Kültürel Süreklilik Açısından İlk Gençlik Çağı ve Halk Anlatıları”, 2011, Ankara, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*, S. 670.
- 10) Gülsüm Cengiz, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatının Eğitimdeki Yeri ve İşlevi”, *Varlık Dergisi*, 2006, Sayı. 1189, S. 22.
- 11) Gülsüm Cengiz, “Yazın Yapıtlarının Çocuk ve Gençlik Yapıtları Üzerine”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 821.
- 12) Hasan Erkek, “Çocuk Tiyatrosunda Sözel Dil”, 2005, İstanbul, *Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Kurultayı*, S. 101.
- 13) Havva Tekin, “Çocuk ve Gençlerin Duygu ve Düşünce Sağlığını Olumlu-Olumsuz Etkileyen Yayınlar”, 2011, Ankara, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*, S. 513.
- 14) Hikmet Asutay, “Ergenlik (İlk Gençlik) Romanı ve Alman Gençlik Yazınındaki Tarihsel Gelişim”, *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 2013, Vol: 5, No: 2, S. 8–12.
- 15) Hikmet Asutay, “Türk Dili Derslerinde Çocuk ve Gençlik Yazını”, 2007, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi, S. 2, 66.
- 16) Hikmet Asutay, “Türk-Alman Yazınında Gençlik Romanları”, 2001, Eskişehir, 1. *Ulusal Karşılaştırmalı Edebiyat Sempozyumu*, S. 182–183.
- 17) Hikmet Asutay, “Gençliğin Dili”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2001, Cilt. 3, Sayı. 2, S. 16.
- 18) İbrahim Kıbrıs, “Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Öğretimi”, *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 2014, Cilt. CVII, Sayı. 756, S. 292.

- 19) Kelime Erdal, “Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Kitapları”, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 2009, Sayı. 17, S. 2.
- 20) Medine Sivri, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatına Eleştiri Bağlamında Bir Bakış”, *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 2014, Cilt. CVII, Sayı, 756, S. 262.
- 21) Medine Sivri, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Öğretiminin Önemi, Amacı ve İşlevi”, *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 2014, Cilt. CVII, Sayı. 756, S. 297.
- 22) Mehmet Atilla, “Bilişim Çağının Çocuk Edebiyatında Görev ve Yükümlülüklerinin Sorgulanması”, *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 2014, Cilt. CVII, Sayı. 756, S. 800.
- 23) Mehmet Hazar, “Türk Dilinde Çocuk ve Genç”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 249–250.
- 24) Mehmet Güler, “Çocuk ve Gençlerin Okuma Kültürü Edinme Sürecindeki Temel Sorunlar”, 2011, Ankara, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S.1162.
- 25) Mine Soysal, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Uzman Yayıncılık Kavramı”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 379–381.
- 26) Muharrem Öçalan, “Çocuk Algılamasında İmgelerin Önemi”, Eğitimbilimsel Açından Çocuk Edebiyatında İmge Kullanımı, 2006, Web: http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/tum_list.php?t=tum&psearch=Muharrem%20%D6%E7alan.
- 27) Mustafa Ruhi Şirin, “Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı –Bir Deneyim Örneği-”, 2011, Ankara, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 1134.
- 28) N. Karakuş, “Türkçe Öğretiminde Kullanılan Metinlerin Yıllara Göre Değerlendirilmesi”, 2011, İzmir, III. *Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, S. 574.

- 29) Necdet Neydim, (2006). “Çocuk Edebiyatının Durumu ve 100 Temel Eser Üzerine”, *Varlık Dergisi*, 2006, Sayı. 1189, S. 4–7.
- 30) Nesiha Tosunoğlu ve Nuray Kayadibi, “Türkiye’de 2000–2005 Yıllarında Devlet Tarafından Yayımlanmış Çocuk Kitaplarının Biçim ve İçerik Analizi”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 346.
- 31) Nesrin Zengin, “Türk Gençlik Edebiyatının Tarihsel Gelişimine Bakış”, 2011, Ankara, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı*, S. 134–138.
- 32) Nevzat Süer Sezgin, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Yayınevlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 377.
- 33) Nuran Özyer, “Türkiye’de Gençlik Edebiyatı”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 486.
- 34) Sedat Sever, “Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 42.
- 35) Sedat Sever, “Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet (Milli Eğitim Temel Yasası ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Bağlamında Bir Değerlendirme)”, 2003, Kırşehir, *Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu*, S. 45.
- 36) Şebnem Kanoğlu, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatına Dair Hedefler, Umutlar”, *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 2014, Cilt. CVII, Sayı. 756, S. 153.
- 37) Uğur Öner ve Zeynep Kurt, “Salinger’da Çocuk ve Aile İlişkileri – Gönülçelen”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S.314.
- 38) Zehra İpşiroğlu, “Çocuk Yazını Eleştirisi”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 173–174.

- 39) Zekeriya Kaya, “Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Türsel/Yazınsal Niteliği”, 2006, Ankara, 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, S. 84.
- 40) Zeki Gürel, “Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Eğitimi”, *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 2014, Cilt. CVII, Sayı. 756, S. 283–284.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4. 1. İlk Gençlik Edebiyatı Eser Örneklerinin İncelemesi

Araştırmanın bu bölümünde ilk gençlik dönemindeki bireylere yönelik roman, öykü, anı örnekleri verilecek ve bu eserler belirli başlıklar hâlinde incelenecektir. Seçilen roman, öykü ve anı örnekleri, kitabın genel özellikleri, konusu, düşünce, olay örgüsü, kişiler, zaman, mekân, dil ve anlatım ve ilk gençlik edebiyatına uygunluğu açısından değerlendirilecektir.

4. 1. 1. Eser Örneklerinin Tanıtımı

4. 1. 1. 1. İpek Ongun, Bir Genç Kızın Gizli Defteri

İpek Ongun, günümüzde en çok okunan ilk gençlik yazarlarından biridir. Onun eserleri ve ilk gençlik üzerine yaptığı çalışmalar, bu dönemdeki bireyler için büyük önem arz etmektedir. Kalem aldıkları sayesinde “Yılın En Başarılı Kadın Yazarı”, “Başarılı Kadın” gibi birçok ödül alan yazar gençlerin okumayı sevmelerini sağlamıştır.

Kendisini ilk gençlik yazarı olarak tanımlayan Ongun’un eserlerinden birisi de *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* serisidir. Yazarın iyi bir gözlemci oluşu, ilk gençlik dönemindeki gençlerin duygularına hitap edebilmesi, onları bazı hassas konularda düşünmeye ve kendi doğrularını bulmaya sevk etmedeki başarısı bu serinin büyük önem kazanmasını sağlamıştır.

Yapılacak incelemede serinin ilk kitabı olan *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* adlı eser seçilmiştir. İlk kitabın tercih edilmiş olması ise serideki diğer kitapların birbirine

bağlı bir sırayla ilerlediği gerçeğinden ve kitaplar arasındaki bütünlüğü bozmamak gayesindedir.

4. 1. 1. 2. Miyase Sertbarut, Kapiland'ın Kobayları

Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı öğretmeni olan Miyase Sertbarut, birçok türde (öykü, roman, masal vb.) eser vermiş kaleme aldığı eserler sayesinde “Tudem Öykü Birinciliği”, “Tudem Roman İkinciliği” gibi ödüllere layık görülmüş bir yazardır.

Sertbarut'un eserlerinden birisi de *Kapiland'ın Kobayları* ve *Kapiland'a İki Bilet* ikilemesidir. Birbirinin devamı niteliğinde kaleme alınmış olan bu romanlar günümüz gelişmeleri hakkında bireylerin farkındalığını arttırmaktadır.

Yapılacak incelemede *Kapiland'ın Kobayları'* nın tercih edilmesinin sebebi ise “2006 Tudem Edebiyat Ödülleri İlk Gençlik Romanları Birinciliği” ödülü almasıdır.

4. 1. 1. 3. Yavuz Bahadıroğlu, Turgut Alp

Yavuz Bahadıroğlu; muhabirlik, araştırma-inceleme, röportaj, fıkra ve köşe yazarlığı yapmış bir şahıstır. Bunun dışında birçok çocuk romanı ve hikâyesi bulunan Alp, asıl çıkışını tarihi romanlarla yapmıştır.

İlk romanı *Sunguroğlu* ve ardından yazdığı *Buhara Yanıyor* ile ülkenin en çok satan kitap yazarları arasına giren Alp, eserlerinde genellikle Osmanlı Devleti'nin çeşitli dönemlerini ele almıştır. Bu yönüyle yazar milli, siyasi ve tarihi konulara ilgi duyan ilk gençlik dönemindeki bireyler tarafından takip edilmektedir.

Turgut Alp romanının seçilme nedenleri ise eserin MEB'in 2058 sayılı 21.41980 tarihli Tebliğler Dergisi'nde yayımlanarak okullara tavsiye edilmesi ve

işlediği konu yönüyle öğrencilerin gördüğü derslerdeki (Sosyal Bilgiler, Tarih gibi) müfredata olan yakınlığıdır.

4. 1. 1. 4. Gülten Dayıoğlu, Mo'nun Gizemi

“Üç Kuşağın Yazarı” unvanıyla tanınan Gülten Dayıoğlu çocuk, ilk gençlik ve gençlik dönemindeki bireylerin yaşantılarına ışık tutacak pek çok eser kaleme almış bir yazardır. Öyle ki yazar TÖMER, MEB ile Türkiye Kütüphaneciler Birliği tarafından yapılan araştırmalar sonucunda üç kez Türkiye'nin en çok okunan, en iyi çocuk ve gençlik kitabı yazarı seçilmiştir.

2006 yılında çocuk, ilk gençlik ve gençlik dönemindeki bireylere nitelikli eserler kazandırmak amacıyla Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfını kuran yazar birçok söyleşi, bilgi şöleni ve panele de katılmış olup yaptığı yolculuklar sırasında başından geçen olaylara da eserlerinde yer vermiştir. Yazarın yine bir seyahati esnasında karşısına çıkan gizemli kişileri konu edinerek kaleme aldığı *Mo'nun Gizemi* adlı eserin tercih edilmesinin sebebi ise ilk gençlik dönemindeki bireyler tarafından fazlaca okunmasıdır.

4. 1. 1. 5. Stephenie Meyer, Alacakaranlık

Stephenie Meyer, ilk kitabı *Alacakaranlık* ile Publishers Weekly dergisi tarafından 2005'in en çok ümit veren yazarlarından biri seçilmiş ve eserleri yirmiden fazla dile çevrilmiş olan önemli bir ABD'li yazardır.

Alacakaranlık Serisi beş kitaptan oluşmakta olup her bir eser, fantastik unsurlar içeren macera dolu romanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada serinin orijinal adı *Twilight* olan ilk kitabı yani *Alacakaranlık*'in incelemesi yapılacaktır. Eserin seçilme sebebi ise serinin birçok dile çevrilip kısa zamanda pek çok ülkede en çok okunanlar listelerine girmesidir. Ülkemizde de her yaştan insan

tarafından okunmakta olan bu seri, özellikle ilk gençlik dönemindeki bireyler tarafından ilgiyle takip edilmiştir.

4. 1. 1. 6. Mine Soysal, Odada Yalnız

Ünlü bir yazar ve yayıncı olan Mine Soysal, 1996 yılında *Gün Işığı Kitaplığı*'ni kurmuştur. Çocuk edebiyatında önemli bir yeri olan yazar, pek çok kitabın da editörlüğünü üstlenmiştir. Bugüne kadar çocuklar ve yetişkinler için birçok öykü ve anlatı kaleme alan Soysal, on binlerce öğrenci için de interaktif sunuşlar ile sohbet programları gerçekleştirmiş ve tüm bunlara öykülerinde yer vermiştir.

Odada Yalnız öykü kitabının inceleme konusu olarak alınmasının sebebi ise ilk gençlik dönemindeki öykülerin yetersizliğidir. Ergenlikteki bireylerin okuması için kaleme alınmış öykü derlemeleri incelendiğinde, eserlerde yer alan hikâyelerin genellikle yetişkinler için hazırlanmış olduğu görülür. Bunun yanı sıra ilk gençlik dönemindeki bireylere yönelik olarak hazırlanmış öyküler bir hayli azdır. Bu nedenlerle yapılan çalışma için *Odada Yalnız* öykü kitabı seçilmiş olup eserde yer alan tüm öyküler ele alınmıştır. Ancak ilgili döneme yönelik içerdikleri özellikler ve iletilerin zenginliği açısından seçilen üç öykünün incelemesi yapılacaktır.

4. 1. 1. 7. Müren Beykan, Yaramaz Bu Kitap

Yaramaz Bu Kitap, *Günışığı Kitaplığı*'nin on beşinci yılı için hazırlanmış bir yayın olarak karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde birçok yazar ve şairden çeşitli öykü, anı ve şiir barındıran bu eser ilk gençlik dönemindeki bireylere yönelik olup eşine az rastlanır cinstendir.

Eserin en önemli özelliği de ergenlik dönemindeki gençler için şiir ve anı türünde metinlere sahip olmasıdır. Çünkü ilk gençlik dönemindeki bireyler için bu türde nitelikli ürünler bir elin parmakları kadar azdır. Araştırmada, eserden seçilen,

ilgili döneme yönelik içerdiği özellikler ve iletiler açısından zengin bir anının incelemesine yer verilecektir. Aynı eserdeki şiirler de incelenmiş ancak bu döneme yönelik uygun bir şiir örneğine rastlanmamıştır.

4. 1. 2. Konular

Bir Genç Kızın Gizli Defteri 15 yaşındaki bir kız olan Serra'nın yaz tatili boyunca yaşadığı fiziki ve ruhi değişimler ile bu değişimlerin öğrenim hayatına, duygu dünyasına ve sosyal yaşantısına olan olumlu yansımalarını konu edinmiştir.

Kapiland'ın Kobayları adlı roman ise işlediği konu bakımından ilginçtir. 7–17 yaş arası gençlerde giderek artan şiddet eğilimine karşı geliştirilmiş olan “anti-row şurubu” ile akabinde ithal edilen GDO'lu ürünlerin, gençleri nasıl daha çok tüketmeye yönelttiğini ve Kapiland'ın bu yolla insan sağlığını tehdit eden ticari faaliyetlerini anlatmaktadır. Eser bu yönüyle bugünkü kapitalist ülkelerin gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerinde nasıl oyunlar oynadığını gençlere anlatmaktadır.

Turgut Alp tarihi bir konu ile okurun karşısına çıkmaktadır. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerini anlatan roman, Osman Bey ile arkadaşlarının fetih dönemini başlatarak Bilecik, Yarhisar gibi yerleri kendi topraklarına katmalarını ve devlet olma yolunda ilerlemelerini konu edinmiştir. Ayrıca o dönemin en ünlü akıncı beylerinden olan Turgut Alp ve arkadaşlarının Şövalye Aramis ile olan mücadeleleri romanda baştan sona yer almıştır.

Mo'nun Gizemi adlı eser içerisinde fantastik öğeler barındıran ve ergenler tarafından çok okunan bir macera romanıdır. Dayıoğlu, Avustralya yolculuğu sırasında, Burç adında genç bir delikanlı ile tanışmış ve onunla insan kopyalama yöntemi hakkında uzun uzun konuşma fırsatı bulmuştur. Yolculuk sonrası gencin yazara gönderdiği kasetler sonucu oluşturulan roman, Defne ve Burç'un Cennet Adası'nda geçirdikleri tatil esnasında dört gizemli kişiyle karşılaşmaları ile sonrasında başlarına gelen olayları konu edinmiştir.

Alacakaranlık romanı fantastik öğelerin fazlaca yer aldığı macera dolu bir eserdir. Roman, Forks'ta oturan babası Charlie'nin yanına taşınan Bella'nın öğrenim görmeye başladığı yeni okulunda Edward adlı bir vampirle tanışması sonucu başına gelen olayları konu edinmiştir.

Odada Yalnız öykü kitabından seçilen üç hikâyenin konuları şu şekildedir: *Odada* öyküsünde on yedi yaşında bir genç kız olan Gamze'nin ailesine ve çevresine karşı sergilediği asi tavırlar işlenmiştir. *Azad* adlı öyküde tüm zorluklara rağmen okumaya çalışan Azad'ın bir patlama sonucu başına gelenler anlatılmıştır. *Umut* adlı öykü ise tiner bağımlısı bir genç olan Umut'un yaşadıklarını konu edinmiştir.

Yaramaz Bu Kitap adlı anının konusu şu şekildedir: *Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem* adlı anı, annesi ve babası boşandığı için babaannesi ile birlikte yaşamak zorunda kalan Hatice Meryem'in ilk gençlik döneminde başına gelen olaylar anlatılmaktadır.

Ele alınan eserlerde yer alan konular genellikle ilk gençlik dönemindeki bireyin başından geçmiş ya da geçebilecek özelliktedir. Bunun yanı sıra ilgili dönemdeki bireylerin ilgi duyacağı konu ve temaların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu bölüm hakkındaki detaylı incelemeye "Eserlerin İlk Gençlik Dönemi Açısından Değerlendirilmesi" başlığı altında yer verilecektir.

4. 1. 3. İletiler

Bir Genç Kızın Gizli Defteri'nin ana fikri insan ilişkilerinde dış güzellikten ziyade iç güzelliğin daha önemli bir yere sahip olduğudur. Bunun yanı sıra, "Çirkin kadın yoktur, kendine bakmayan kadın vardır" mesajı okura iletilmekle birlikte mutlu olmak isteyen kişilerin kendileriyle barışık olmaları, çağa uygun yaşamaları ve gelişmelerden uzak kalmamaları gerektiği de eserde verilen fikirler arasındadır.

Kapiland'in Kobayları romanının okura vermeye çalıştığı ileti, ülkemiz üzerinde günümüzde oynanan oyunların farkına varmamız gerektiğidir. Ayrıca ithal

edilerek ÷lkemize getirilen yiyecek, içecek v.b. maddeleri inceleme ve araştırma yapmadan, sadece kulaktan dolma bilgilerle t÷k÷tmemizin doğru olmadığı d÷ř÷ncesi de okura iletilmektedir.

Turgut Alp romanı dini motiflerin ön plana çıktığı bir eser olmakla birlikte insanlarda akıl, inanç ve cesaret olduktan sonra her zorluğun atlatılabileceği ve istenilenlerin gerçekleştirilebileceği fikrini okura iletmektedir. Bunun yanı sıra amaçların gerçekleştirilmesinde insanlara eşlik edecek yol arkadaşlarının da iyi seçilmesi gerektiği eserin okura verdiği diğer bir fikirdir.

Mo'nun Gizemi adlı romanın okura iletmeye çalıştığı fikir ise ilk gençlik d÷nemindeki bireylerin macera peşine d÷ř÷p kendilerini ve ailelerini g÷ durumlara sokmamaları gerektiğidir. ÷nk÷ bu d÷nemdeki bireyler, hayatı ve insanları daha yeni yeni tanımaya başladıkları için onlara eğlenceli gelen birtakım tehlikeli maceralara atıldıklarında ne gibi k÷t÷ durumlara maruz kalacaklarını d÷ř÷nememektedirler.

Alacakaranlık romanı, bireylerin şartlar ne olursa olsun gerçek olduğuna inandıkları duygu ve hislerin peşinden gitmeleri gerektiği fikrini içermektedir. Ayrıca sevilen insanın olduğu gibi kabul edilmesinin önemli olduğu d÷ř÷ncesi de eserden çıkarılabilecek fikirlere dendir.

Odada Yalnız öykü kitabından seçilen hikâyelerin okura iletmeye çalıştıkları fikirler ise şu şekildedir: *Odada*, ilk gençlik d÷neminde sergilenen asi tavırların hoş olmadığını ve ergenlerin, ailelerini üzmemeleri gerektiğini dile getirmiştir. *Azad*, gençlerin karşılaştıkları olumsuz durumlar karşısında umutlarını yitirmemeleri gerektiğini ortaya koymuştur. *Umut* ise tiner, eroin vb. k÷t÷ alışkanlıklara sahip gençlerin yaşadıklarını gözler önüne sererek ergenlerin bu gibi alışkanlıklardan uzak durmaları gerektiğini ilettiştir.

Yaramaz Bu Kitap adlı eserden alınmış olan *S÷t*, *Minder*, *Metafizik* ve *Babaannem* adlı anı, tüm olumsuzluklara rağmen insanın umutsuzluğa kapılmayıp başarılı olmak için var gücüyle çalışması gerektiği fikrini okura iletmektedir.

Ele alınan eserlerdeki iletiler, genellikle ilk gençlik dönemindeki bireylere yol göstermek ve gerçek hayatta karşılaşma ihtimallerinin bulunduğu birtakım olaylar hakkında gençlerin duyarlılığını arttırmak amaçlı seçilmiştir. Bireylere sezdirilerek iletmeye çalışılan bu mesajlarla ilgili detaylı incelemeye “Eserlerin İlk Gençlik Dönemi Açısından Değerlendirilmesi” başlığı altında yer verilecektir.

4. 1. 4. Olay Örgüleri

Bir Genç Kızın Gizli Defteri serisi on bir kitaptan meydana gelmiş olup ilk gençlik dönemindeki Serra'nın yazdığı anı defterleri şeklinde oluşturulmuştur. Bu metinler eşliğinde romanın kurgulanması sağlanmış, eserde Serra ve onun etrafındakilerin başından geçen olaylar Serra'nın bakış açısıyla anlatılmıştır.

Eserin başkişisi olan Serra, kendisiyle barışık olmadığından hayatını mutsuz şekilde devam ettiren bir kızıdır. Annesi ile babasının arasındaki anlaşmazlıklar ise onun bu bedbaht halini perçinlemektedir.

Onun kötüye giden vaziyetinin farkında olan annesi Serra'yı güzel bir yaz tatili geçirmesi ve sıkıntılarından biraz olsun uzaklaşabilmesi için Çeşme'deki Defne teyzesi ile kuzeni Sırma'nın yanına gönderir. Çeşme'de geçireceği günlerin kendisi için bir dönüm noktası olacağından habersiz olan Serra burada birçok yeni arkadaş edinir. Tümay, Zeynep, Bora, Cüneyt ve Serpil; Serra'nın yeni tanıştığı kişilerden bazılarıdır. Hatta Cüneyt ile kurduğu güzel diyalog, aralarında masum bir aşkın filizlenmesini sağlayacaktır.

Serra, Çeşme'de güzel günler geçirmeye başlamışken kuzeni Sırma ve onun arkadaşlarından, bir genç kızın kendine nasıl bakması gerektiğini öğrenir. Bu sayede istenmeyen tüylerinden ve fazla kilolarının bir kısmından kurtulur. En önemlisi de gözlük takmayı bırakıp lens kullanma alışkanlığı edinir. Akabinde de saçlarını yüzüne ve bronzlaşan tenine çok yakışacak bir şekilde kestirip yaptırır. Geçirdiği değişimle bambaşka bir kız olan Serra çok daha mutlu bir hayat sürmeye başlar.

Bu sırada Serra'nın annesi ile babası boşanır. Babası ile ara ara görüşen Serra onunla kurmayı umduğu samimiyeti yakalayamaz. Bu yüzden kendisine başka bir model bulur: Cosby Baba. Serra'nın hayalindeki ebeveyn olan Cosby Babası, genç kızın sıkıntıya düştüğü zamanlarda rüyasına girmekte ve ona sorunlarını çözmesinde yardımcı olmaktadır. Rüyasında kendini Cosby Babasının huzurlu kollarına atan Serra, onunla konuşarak sıkıntılı zamanlarında serinkanlılığını koruyup doğru kararlar verebilmektedir.

Yaz tatilinin ardından okullar tekrar açılır ve Serra lise birinci sınıfa başlar. İlerleyen günlerde Cüneyt'e verdiği sözü tutmak isteyen Serra, edebiyat kulübüne katılır. Öyküsünde Cosby Babasına ithafta bulunmak ister ancak rehberlik öğretmeni öyküde yabancı bir isim kullanılmasını sakıncalı bulur. Dolayısıyla Serra ya ithafından vazgeçecektir ya da öyküsü okul dergisinde yayımlanmayacaktır. Bu durumu Cosby Babası ile konuşan genç kız ithafından vazgeçmeme kararı alır ve ortalık karışır. Ancak sonunda haklı bulunan Serra istediğine ulaşır.

Sosyal faaliyetlerinin yanında derslerine de önem vermeye başlayan Serra, Cüneyt'i de ihmal etmemektedir. Bu sırada büyüdüğünün farkına vardığı için eskiden kafasına taktığı birçok şeyi artık umursamamaya başlamıştır.

Annesi ise kızına tüm merhametiyle kol kanat germiş ve sürekli Serra ile vakit geçirmeye başlamıştır. Bu sırada Cosby Babası bir gece Serra'nın rüyasına girer. Genç kızın bundan böyle kendisine ihtiyacı olmadığını ve artık buralardan gideceğini söyler. Bu durum Serra'yı çok üzse de ne yazık ki ayrılığa razı olmak zorunda kalır.

O sırada yeni yıl yaklaşmaktadır. Anı defteri biten Serra, kendisine yeni bir defter daha edininip yazmaya devam edecektir. Ayrıca yeni yıl için bazı kararlar da almıştır: Annesine yardımcı olacak, başladığı öyküyü bitirecek, üniversite ve meslek seçimi için ciddi araştırmalar yapacak, notlarını yüksek tutmak için gayret edecek, mutlu olmaya çalışacak, vara yoğa üzülmecek...

Kapiland'ın Kobayları adlı eser, fantastik birtakım öğeleri içinde barındırmakla birlikte genel olarak bir macera romanıdır. Olaylar okurun merakını, kitabın başından sonuna dek diri tutacak şekilde düğümlenmiş olup roman mutlu bir sonla bitirilmiştir.

Romanın başkişisi Marjinal'in asıl adı Hayri'dir ancak aykırı davranışları nedeniyle etrafındakiler tarafından bu isimle anılmaktadır. O gün Marjinal okula vardığında müdür bir açıklama yapar: Türk ve Kapilandlı bilim adamları tarafından yapılan araştırmalar sonucu, 7-17 yaş arası gençler üzerinde etkili olan ve akıllı organizmalardan oluşan bir virüsün varlığı keşfedilmiştir ve bu virüs gençleri nedensiz şiddet eylemine yöneltmektedir. Virüsün olumsuz etkilerinden korunmak için ise anti-row şurubunun yer aldığı şişeler öğrencilere dağıtılacak ve her genç sabahları şuruptan bir kaşık içecektir.

Marjinal tüm bunların uydurma ve para tuzağı olduğunu iddia ederek müdürle bir tartışma yaşar ve okuldan çıkıp gider. Bu yüzden şuruptan alamaz. Şurubu içmeye başlayan gençlerde ise zamanla doyurulamaz bir açlık isteği ortaya çıkar ve bu gençler sürekli yemek yemeye başlarlar. Açlığı dinmeyen ve sürekli yiyen bireyler hızla kilo alırken okullarda önce kantin çalışanlarının sayısı, sonra da okullardaki kantinlerin sayısı arttırılmaya başlanır. Öyle ki alışveriş için kısa gelen teneffüs sürelerinin uzatılması bile gündeme gelir.

İştahı açılan çocuklar Kapiland marka ürünleri daha çok tüketmeye başlarlar. Yemek masrafları zamanla giyim masraflarını da beraberinde getirir. Kapiland'ın ucuz tekstil ürünleri yüzünden ülkedeki tekstil fabrikaları kapanmaya başlamış, bunların yerini ise çok katlı büyük giysi mağazaları almıştır. Tüm bunların yanında şişmanlayanlar için Kapiland'dan ithal edilen zayıflama çayları, hapları vb. ürünlere de talep artmıştır.

Herkes, her şey yolunda gidiyormuş gibi davranmaktadır ancak Kapiland'ın bu tuzağının farkında olan birileri vardır: Edebiyat Öğretmeni Sevda Hanım, Biyoloji Öğretmeni Ekrem Bey, Marjinal, Mehtap, Ezgi ve Hayri. El birliği ile çalışmaya

başlayan bu grup, anti-row şurubunun üretiminin durdurulması için ellerinden geleni yapacaklardır.

Bu olaylar sırasında ailesine yalan söyleyen Burhan, eve gittiğinde babası ile tartışır ve ondan ağır sözler işitir. Bu durum Burhan'ın öyle ağrına gitmiştir ki anti-row şişesindeki tüm ilacı bir anda içer ve hastalanır. Niyeti babasından intikam almak olan Burhan, içtiği ilaç yüzünden hızla yaşlanmaya başlar.

Sonunda Sevda Hanım, Ekrem Bey, Marjinal ve Mehtap anti-rowun etkilerini ortaya çıkarırlar. Ülke çapında anti-row şurubunun toplatılmasına karar verilir. Ayrıca Kapiland, Türkiye'den özür dileyecek ve Türkiye'de oluşturduğu zararı giderecektir. Bu sırada Marjinal'in bitkilerden çok iyi anlayan büyükbabası, Burhan için bir ilaç hazırlar ve genç adam iyileşmeye başlar.

İşler yoluna girdikten sonra bir gün büyükbaba, Mehtap ve Marjinal'i kahvaltıya çağırır. Bu tür buluşmalarda genellikle büyükbabasının hazırladığı yiyecekleri yememeyi tercih eden Marjinal, o gün önüne konulan sıra dışı salatayı afiyetle mideye indirir.

Turgut Alp romanının olay örgüsü de şu şekilde karşımıza çıkmaktadır. Yarhisar Tekfuru Nikefor, Osman Bey'e karşı bir ittifak hazırlığı içinde olduğundan yazdığı mektubu İnegöl Tekfuruna göndermek ister. Gece yarısı, mektupları götürmekle görevli üç şövalyeyi esir alan Turgut Alp ve arkadaşı Akbaş Osman Bey'e haberi ulaştırır.

Osman Bey, savaşmak için baharın gelmesini beklerken mektubu değiştirip ittifakı bozmaya karar verir. Bu şekilde kışı rahat geçirecek ve şartlar olgunlaştığında da taarruza geçecektir. Mektubu götürecek kişi ise Turgut Alp'tir.

O sırada Türklerin nişanlısını esir etmesi yüzünden mevkii hayallerini kaybeden Aramis, Meri'nin Turgut'a gönlünü kaptırdığını da duyduğu için çok sinirlidir. Şahsi menfaatleri yüzünden Osman Bey'e karşı Yarhisar Tekfurunu

kandırıp İnegöl tekfuruna baskı yaptırmaya çalışmıştır ve şimdi de İnegöl tekfurunun konağında Yarhisar elçilerinin gelmesini beklemektedir.

Elçiler ise Turgut tarafından esir alındıkları için konağa ulaşamamışlardır. Bu durumdan tedirgin olan Aramis, yanına adamlarını alarak Yarhisar'a doğru yola çıkar. Bu sırada Osman Bey'den aldığı mektubu taşıyan ve kılık değiştirip Yarhisar şövalyesine benzeyen Turgut ve arkadaşları ile karşılaşır. Bu, ilk karşılaşmaları değildir elbette. Bundan önce Karacahisar'daki savaşta karşılaşmışlar; Aramis, Turgut ve arkadaşlarını iki defa kısırsa da yakalayamamış ve Prenses Meri kale kapısını açıp Türklere yardımcı olmuştur. Bu yüzden Aramis, Turgut'a sonsuz bir kin beslemektedir. Yolda karşılaşan iki grup, kıyasıya mücadeleye girer. Turgut ve arkadaşları, şövalyeleri etkisiz hale getirirler ve Aramis'i de esir olarak Söğüt'e gönderirler. Kendileri ise tekrar İnegöl'ün yolunu tutarlar.

Bir müddet sonra İnegöl tekfurunun konağına varan Turgut ve Saltuk, gerçek kimlikleri ortaya çıkmadan konağın bir odasına yerleştirilir. Tekfur ile görüşmeleri hemen gerçekleşmez çünkü konaktaki içki âlemleri yüzünden tekfur henüz uyanmamıştır. Bir müddet sonra hazır olan tekfur, şövalye sandığı Turgut ve Saltuk'u huzuruna kabul eder. Turgut, tekfura Yarhisar tekfurunun Osman Bey'le birleşme planı yaptığından bahseder ve mektubu tekfura verir. İnegöl tekfuru, Yarhisar tekfurundan önce Osman Bey'e bağlılığını bildirirse cezalandırılmaktan kurtulabilecektir. Bu yalana inanan İnegöl tekfuru harekete geçmek için hemen hazırlıklara başlar.

Planları iyi işleyen Turgut ve Saltuk konaktan ayrılırlar ve handa bıraktıkları esirleri de alarak Söğüt'e dönerler. İnegöl tekfurunun Osman Bey'e bağlılığını bildirmek üzere elçilerini göndermesi uzun sürmez. Aradaki ittifakı bozmayı başaran Osman Bey, artık bahara kadar rahattır ve yeni akınlar için gereken hazırlıkları yapacaktır.

Bu sırada Harmankaya Hâkimi Köse Mihal birtakım haberlerle çıkagelir. İnegöl tekfurunun Yarhisar'a saldırmaya başladığını, Yarhisar tekfurunun kızı Holofira'yı oğluna almak isteyen Bilecik tekfurunusa bu güzel kızı görüp âşik

olunca onunla kendisinin evlenmek istediğini, bu sebeple de baba ile oğul arasında kavgaların başladığını, Yarhisar tekfurunun da Osman Bey'e karşı birleşmek şartıyla kızını tekfura vermeyi kabul ettiğini Osman Bey'e anlatır. Bu gelişmeler sonucunda yine Turgut'a yol görünür. Turgut, Saltuk'u da yanına alarak Bilecik'e durumu öğrenmeye gider.

Bursalı tacir kılığına giren iki akıncı, Bilecik'e vardıklarında birçok Germeyanoğlu adamını burada gördüklerine şaşırırlar. Uğradıkları handa hancı, Turgut ve arkadaşına Germeyanoğlu Ali Şir Bey'in kendisine bir müttefik aradığını ve bulduğunda ise Osman Bey'e karşı birleşeceğini anlatır. Bu durumu öğrenen Turgut ve Saltuk, hancıya bir miktar para vererek konakta verilen yemeğe hizmetkâr kılığında katılırlar. Yemekte tüm konuşmaları dikkatlice dinlerler.

Sabaha karşı gözlerine kestirdikleri ve bir şeyler bildiğini düşündükleri bir Germeyanoğlu'nu kaçırmaya çalışırken iki akıncının karşısına Aramis çıkar. Söğüt'ten nasıl kaçtığı belli olmayan şövalye, Germeyanoğullarından birkaç adamı Turgut ve Saltuk'un üzerine salar. İki akıncı Germeyanoğullarını alt ederken Aramis kaçar. Yakalanmamak isteyen akıncılar da hızla oradan uzaklaşıp soluğu handa alırlar.

Aramis Söğüt'te esir tutulurken hasta olduğunu söyleyerek kıvranmaya başlamış, içeri gelen nöbetçinin kafasına sert bir demirle vurmuş ve ardından onun giysilerini giyerek zindandan kaçmayı başarmıştır. Niyeti de doğruca Karacahisar'a gidip Meri'yi kaçırmaktır. Bu sebeple önce Harmankaya'ya gidecek, oradaki dostlarından kendisine yardım edecek birilerini bulacaktır.

Yolu, Baba Temür'ün hanına düşen Aramis biraz dinlendikten sonra tekrar yola koyulur. Onun halinden ve tavrından şüphelenen Baba Temür, Aramis'in peşine Akıncı Targal'ı takar. Bu sırada hana gelen Turgut ve Saltuk olanları öğrenirler ve onlar da Aramis'in peşinden giderler.

Aramis peşindeki Targal'ı atlatmayı başarsa da Harmankaya'ya giremez ve fark ettirmeden yolunu değiştirip Karacahisar'a gitmeye karar verir. Çalıların arasına

saklanmış olan Aramis'i bulamayan Targal ise çareyi hana dönmekte bulur. Yolda Turgut ve Saltukla karşılaşan Targal, Aramis'in nereye gittiğini anlar ve üç akıncı da Aramis'in ardından Karacahisar'ın yolunu tutarlar.

Karacahisar'a vardıkları vakit akıncılar, ilk önce Prenses Meri'ye uğrarlar ve Aramis'in ona bir zarar vermediğinden emin olurlar. Müslüman olan ve ismini de Meryem olarak değiştiren Meri'yi gören Turgut çok şaşırır.

Hava karardığında Aramis gizlendiği yerden çıktığı gibi Moris'in evine gider. Aramis, Moris ile kızı Side'ı kullanarak Meri'yi bu eve getirtip kaçırarak ve Turgut'tan intikamını alacaktır. Side, Meri ablasına kötülük etmek istemese de babasını kurtarmak için bunu yapacaktır. Soluğu Meri'nin evinde alan kız, Müslüman olmak istediğini söyleyip genç kadını evine getirir. Ancak atladığı bir şey vardır, Turgut çarşıda yürürken onları fark etmiştir.

Aramis, Meri'yi sandığın içine saklayıp Yarhisar'a kaçırmak isterken Turgut ve Saltuk tarafından enselenir. Çareyi ise kızı orada bırakıp kaçmakta bulur. Meri'yi evine sağ salım ulaştıran Turgut ve Saltuk, Söğüt'ün yolunu tutarlar.

Turgut'a bir kez daha yenilen Aramis, hırsını alamayarak soluğu Dündar Bey'in yanında alır. Onu ittifak için ikna eden Aramis, Yarhisar Tekfuru Nikefor'a haberi ulaştırır. Nikefor, Mihal Bey'i de ikna ederse, Aramis'i yüksek bir mevkide görevlendirecek aynı zamanda büyük kızını da şövalye ile evlendirecektir. Köse Mihal, Aramis'in hain teklifini duyduğu gibi Osman Bey'e durumu anlatır.

Osman Bey, kendisine karşı kurulan tekfur ittifakını bilmesine rağmen tüm asilliğiyle Köse Mihal'in kızının düğün merasimine katılır. Turgut ise tüm davetlilerin önünde Aramis'i kement oyununda alt eder ve atının arkasında sürükler. İyice hırslanan tekfurlar ve şövalye Aramis, Bilecik tekfuru Nikefor'un kızının düğününde Osman Bey'i tuzağa düşürmek için bir plan yaparlar. Bu durumdan haberi olan Osman Bey bu tuzağı bertaraf ederek Bilecik'i fetheder ve Dündar Bey'i infaz ettirir. Bundan böyle Kayı aşireti süratle büyüyecek ve Bizans hudutlarına dayanacaktır.

Mo'nun Gizemi içerisinde birtakım fantastik ögeler barındıran ünlü bir macera romanıdır. Yazar ve eşi, Dünya Yazarlar Toplantısını izlemek amacıyla Avusturalya'ya yolculuk etmektedirler. Bu sırada yanlarına tuhaf bir delikanlı oturur. Onunla sohbet etmeye başlayan Dayıoğlu, adı Burç olan bu gencin bir genetik mühendisi ve kendisinin okuyucularından biri olduğunu öğrenir.

Burç'la klonlama üzerine sohbet eden yazarımız onun garip davranışları ile sözleri yüzünden çok korkar ve gencin de kopya bir insan olduğu hissine kapılır. Bu sırada genç adam kendisine klonlama hakkında bir roman yazması konusunda ısrarda bulunmaktadır ve uçak inişe geçer. Yolculuğun sonu geldiğinde ise Dayıoğlu Burç'a kartını vererek onunla vedalaşır ancak uzun bir müddet garip genci aklından çıkaramaz.

Bir zaman sonra yazara Burç'tan bir kargo gelir. Merakla paketi açan Dayıoğlu, altı adet kasetle karşılaşır ve bunları büyük bir merakla dinlemeye başlar. Kasetlerde bir serüven yer almaktadır ve Burç, yazardan bu ses kayıtlarını kullanarak bir roman yazmasını ister ancak saygısından ötürü kasette yer alan kişilerin isimlerini değiştirdiğini ifade eder. Tüm çabalarına karşın gence ulaşamayan yazar, sonunda ses kayıtlarından yola çıkarak romanını kaleme alır.

Roman, Cennet Adasındaki tatilcilerin denizin tadını çıkarırken tropikal yağmurların bastırmasıyla ortaya çıkan kargaşa ortamından kaçışlarıyla başlar. Kasırgadan kaçmaya çalışan Defne, bikinisinin üstünü düşürür. Burç düşen bikini parçasını alarak Defne'ye verir ve bu karşılaşma sırasında iki genç birbirlerinden çok hoşlanırlar. Kısa bir müddet sonra Burç ile Defne arkadaş olurlar. Bu sırada iki gencin anneleri de tanışmış ve birlikte dolaşmaya başlamışlardır. Burç ile Defne tüm vakitlerini birbirleriyle geçirmeye başlarlar. Beraber geçirilen zaman ilerledikçe iki gencin arasındaki masum dostluk, büyük bir aşka dönüşür ancak her ikisi de bu birlikteliğin sonunun olmadığına inanmak istememektedir.

Burç ve Defne'nin en büyük zevklerinden birisi de korku ve gerilim öyküleri üreterek birbirlerine anlatmaktır. Naho-bi de zamanla onlara katılır ve bildiği tüm efsaneleri gençlerle paylaşır.

Burç ve Defne bir akşam kumsalda kitap okurken esrarengiz bir deniz uçağı sahile iner. Paniğe kapılan gençler gizli bir yere saklanıp neler olduğunu anlamaya çalışırken, uçağın içinden garip giysili ve ellerinde iri, metal kutular olan dört yabancı çıkar. Onların gizli birtakım işler çevirdiğini anlayan Defne ve Burç’un bundan sonraki macerası Gizemli Dörtlünün esrarını çözmek olacaktır.

Yuma ve ekibi, Mo canlısının hücrelerini bulup kopyalama yöntemi ile bu varlıktan üretmeyi amaçlamaktadır. Eğer başarılı olabilirlerse “İN-MO-SAN” projesini devreye sokarak Mo canlısının genlerini insanlara enjekte edecek ve insanla Mo yaratığı karışımı yeni bir tür oluşturacaklardır. Ancak Yuen, peşlerini bir türlü bırakmamaktadır. Naho-bi adlı ajanı kullanarak, Yuma ve ekibini takip etmeye devam etmektedir.

İki genç, esrarengiz yabancıları izlerken Gizemli Dörtlü de Defne ve Burç’un, Yuen’in ajanları olduğunu düşünmeye başlar ve Yuen’e bir ders vermek için gençleri yok etmeye karar verir. Ancak yaptıkları bu kötü plan suya düşer ve gençlere zarar veremezler.

Gençlerin tatili bittiğinde ise hem Gizemli Dörtlü hem de Naho-bi ortadan yok olur. Çünkü Gizemli Dörtlü canlıların atası olduğuna inanılan Mo yaratığının hücrelerine ulaşmıştır, Naho-bi’nin ajanlık görevi ise burada sona ermiştir.

Tatil dönüşü hiçbir şey olmamış gibi hayatlarına devam etmeye çalışsalar da hem Burç hem de Defne yaşadıklarının etkisinden kurtulamamışlardır. Olan biteni ailelerine anlattıklarında ise büyük tepkilerle karşılaşılır.

Bu sırada Yuma işine kaldığı yerden devam etmiş, INMOSAN projesini gerçekleştirmek için var gücüyle çalışmaya başlamıştır. Yuen ise, Yuma’yı izlemekte ve elinden geldiğince onun başarıya ulaşmasını engellemeye çalışmaktadır. Yuma, Yuen’in çok geç haberdar olacağı bir işe kalkışır, Defne ile Burç’u kaçırarak onlara Mo geni enjekte etmeye başlar. Çünkü gençlerin kan ve idrar örneklerini alarak yaptığı tahlil sonuçlarına baktığında Burç ve Defne’nin ilk INMOSAN’ın oluşması için yeterli altyapı özelliklerine sahip olduklarını görmüştür.

Burç ve Defne'yi elinde tutan Yuma, onların sevişmelerini istemektedir. Çünkü Defne'den doğacak yavruya da Mo geni aşılması yapacak ve bu şekilde amacına ulaşacaktır. Bu sırada Yuma'nın planını öğrenen Yuen de hemen Naho-bi'yi devreye sokup gençlerin üzüntü ve yas içindeki ailelerine durumu haber verir. Aldıkları telefon üzerine evlatlarını kurtarmaya çalışan ailelerin faaliyetleri yüzünden Türkiye-Japonya arasında diplomatik bir gerginlik ortaya çıkar.

Bir müddet sonra evlerine teslim edilen gençler hayatlarına kaldıkları yerden devam etmeye çalışırlar. Liseyi ve üniversiteyi bitiren Burç ve Defne genetik üzerine çalışacaklardır. Diploma töreni sırasında karşlarına çıkan Naho-bi, Yuen'i Burç ve Defne ile tanıştır ve gençleri onun sayesinde Yuma'dan kurtulduklarına inandırır. Yuen, Burç ve Defne'ye birlikte çalışmayı teklif eder ancak öncesinde ikiliyi Cennet Adasına tatile gönderecektir. Tatil planının sebebi ise onların sevişmelerini ve Defne'nin hamile kalmasını sağlamaktır. Ancak kendilerine enjekte edilen Mo genleri yüzünden gençlerin bu istekleri körelmiş durumdadır.

Güle oynaya tatile giden iki genç, eski günleri anımsayarak birbirlerini ne kadar sevdiklerinin farkına varırlar ve aralarında cinsel birleşme gerçekleşir. Amacına ulaşan Yuen, onları bir uçakla almaya gelir ve Yuma'nın tuzağına düşürüldüklerini anlarlar.

Bu şekilde biten kasetlerin ardından roman, yazarın kafasına takılan sorularla son bulur. Acaba tüm bunlar gerçek midir? Yolculukta tanıştığı o gizemli gencin asıl adı nedir ve gerçekten kopyalanmış bir insan mıdır?

Alacakaranlık romanı Bella'nın, babası Charlie ile birlikte Forks'ta yaşamak için yola çıkışıyla başlar. Genç kızın anne ve babası boşanmış, annesi Phill isimli yeni biriyle evlenmiştir ve Bella da artık Forks'taki babasını yalnız bırakmak istememektedir. Uzun bir yolculuğun ardından Forks'a ulaşan Bella, burada olmaktan hiç hoşnut olmamasına rağmen babasının kendisine bir kamyonet aldığını görünce keyfi biraz yerine gelir.

Ertesi gün kamyoneti ile birlikte yeni okuluna giden Bella, buraya alışmaya ve yeni arkadaşlar edinmeye çalışırken kafeteryada Edward ve kardeşlerini fark eder. Onların kim olduğunu öğrenen genç kız, biyoloji dersine katılmak için sınıfa girdiğinde kalan tek boş yerin Edward'ın yanı olduğunu görür. Ders boyunca genç adamın düşmanca ve tiksinerik kendisine baktığını gören Bella, bu davranışların sebebini anlayamaz. Ders çıkışı Edward'ın sınıftan kaçarcasına uzaklaşmasının ardından fişi teslim etmek üzere ofise giden genç kız, genç adamın biyoloji dersinin saatini değiştirmeye çalıştığını görür. Yaşadıklarına anlam veremeyen Bella karmakarışık duygular içinde evinin yolunu tutar.

Bella, haftanın diğer günlerinde kendisiyle yüzleşmek için okulda sürekli Edward'ı arar ancak genç adam okula gelmez. Ertesi hafta yine biyoloji dersinde karşılaşan iki genç yapılacak çalışma için eş olurlar. Bu defa Edward, Bella'ya dostça yaklaşır ve onunla konuşur. Genç kız, Edward'daki bu dengesizliğe anlam veremez ama onunla sohbet etmekten de kendini alamaz.

Bir sonraki gün, Edward, Bella'yı insanüstü bir güç ve hızla minibüs kazasından kurtarır. Bella, Edward'a neler çevirdiğini sorar ancak istediği gibi bir yanıt alamaz. Bella sürekli Edward'ı ve onun davranışlarını düşünürken genç adam Bella'ya önce arkadaş olmalarının pek sağlıklı olmadığını söyler ancak yine de genç kızdan uzak kalmaz. Bella yaklaşan bahar dansı için gelen davetleri, o gün Seattle'a gideceğini söyleyerek reddetmektedir. Bu durumu öğrenen Edward ise genç kıza o gün Seattle'a birlikte gitmeyi teklif eder.

Bir süre sonra Bella, okul çapında düzenlenen bir kır gezisine katılır. Edward'ın da geleceğini uman genç kız hayal kırıklığına uğrayacaktır. Gezi sırasında Jacob adlı bir gençle tanışan Bella, Edward ve kardeşlerinin birer vampir olduklarını öğrenince şaşkına döner. Eve gidip internette vampirleri araştıran genç kız artık gerçeğin farkındadır. Edward bir vampirdir, bu sebeple güneşe çıkamamaktadır. Bunun yanı sıra beyaz teni, gözlerinin değişen rengi de onun bir vampir olduğunun ispatıdır.

Düşüncelerini kafasından atmak isteyen Bella, iki kız arkadaşı ile birlikte alışverişe çıkar. Kızlar kıyafet mağazalarına bakarken genç kız kitapçıya uğramak için bir süreliğine onlardan ayrılır. Ancak dört beş serseri tarafından köşeye sıkıştırılan Bella, Edward'ın arabasıyla gelip kendisini alması sayesinde bu serserilerin olası saldırılarından kurtulur. Genç adamın özel bir yeteneğini daha öğrenir Bella: Edward, insanların düşüncelerini okuyabilmektedir.

Bella'yı sağ salim evine bırakmak isteyen Edward yol boyunca genç kızın sorularıyla karşı karşıya kalır. Bella, Edward'ın vampir olduğunu ancak hayvan kanıyla beslendiğini öğrenir. Bunun yanı sıra genç adam, genç kızın kanına susamıştır ve bu sebeple de kendisinden uzak durmuştur. Ancak şimdi susuzluğunu kontrol ederek Bella'nın yanına gelebilmektedir.

Tüm bunları öğrenen genç kız, Edward'a âşık olduğu için genç adamdan uzak duramaz. Başına gelecek tüm tehlikelere rağmen onunla flört etmeye ve onu daha yakından tanımaya başlar.

Göçebe vampirler Forks'a geldiğinde ise işler değişir. James adlı kötü kalpli bir vampir Bella'yı avlamaya çalışırken Cullenlar var güçleriyle genç kızı korumaya çalışırlar. Sonrasında Bella, James'ten annesini ele geçirdiğini ve onu kurtarabilmesi için kendisini feda etmesi gerektiğini söyleyen bir telefon alır. Bella her şeyi göze alarak annesini kurtarmaya gittiğinde ise onu James'in elinden kurtaracak kişi Edward olacaktır. Bu olaydan kurtulmayı başaran Bella bir müddet sonra Edward ile mezuniyet gecesine katılarak genç adama vampir olma isteğini dile getirir ve roman burada sona erer.

Odada Yalnız öykü kitabından seçilen üç hikâyenin olay örgüleri şu şekildedir:

Odada hikâyesinde asi bir genç kız olan Gamze, tüm vaktini teknolojik araçlarla geçirdiği için kendini odaya kilitlemiş ve akşam yemeği için ailesinin yanına inmemiştir. Annesinin yemek tepsisini odasına getirmesine tenezzül edip

kapıyı bile açmayan Gamze, ailesini çok kızdırıyor olsa da bu durumu önemsememektedir.

Ayrıca internetten tanıştığı ve görüşmekte olduğu Çeto ile de arası açılınca genç kız iyice sıkılmış ve bir boşluğa düşmüştür. Üniversite sınavına hazırlanması gerekmekte olan Gamze, akıllı bir karış havada olduğu için hiçbir şeyin ciddiyetine varmamakta; tüm vaktini bu odada bilgisayarı ve cep telefonu ile harcamaktadır. Arkadaşı Neli'nin sevgilisi ile gezerken babasına yakalanmasına da pek üzülen Gamze, gece internette konuşacak kimseyi bulamayınca iyice kızmış ve hikâye bu şekilde sonlandırılmıştır.

Azad öyküsünde çok çalışkan ve sorumluluklarının bilincinde bir genç olan Azad, patlayan bomba sonucunda yaralanmış ve gözlerini bir hastane koğuşunda açmıştır. Akrabaları Azad'ı bir an olsun yalnız bırakmamış; hasta bakıcı, hemşire ve doktorlar kendisiyle çok ilgilenmiş olsalar da Azad hastaneden çıkmak istemektedir. Çünkü hem arkadaşlarını, hem öğretmenlerini hem de sevdiği kız olan Zeyno'yu çok özlemiştir.

Yanındaki diğer hasta yatakları bir dolup bir boşalırken Azad, geçirdiği güzel günleri düşünmektedir. Tatilde çok sevdiği öğretmeni ve Zeyno'nun kendisini ziyarete geleceği haberini alması da gencin biraz olsun kendini iyi hissetmesini sağlamış ve öykü burada bitirilmiştir.

Umut hikâyesinde tiner bağımlısı olan Umut, sokaklarda yaşamını sürdürmeye çalışan bir genç olarak karşımıza çıkmaktadır. Gece bekçisi Kara'nın kendisini ihbar etmesi üzerine hastaneye kaldırılan ve tedavi görmeye başlayan genç, ne yazık ki bu duruma hiç memnun olmamış; hastaneden kaçmanın yollarını aramaya başlamıştır.

Ancak kendisine sürekli vuran Kara'nın, hastanede ona iyi davranması; "oğlum" diye hitap etmesi ve arabasını çizdiği doktorun kendisiyle bu denli ilgilenmesi Azad'ın çok hoşuna gitmiştir. Hikâye Azad'ın kliniği merak etmesi ile son bulmuştur.

Yaramaz Bu Kitap adlı eserden seçilen anının olay örgüsüne aşağıda yer verilmiştir:

Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem adlı anıda babası ve annesi boşanan Hatice Meryem önce yatılı bir okulda hayatını sürdürmeye başlar. Ancak altını ıslattığı için okul yönetimi yazarın ailesi ile görüşür ve Meryem, babası ile babaannesinin yanında yaşamaya başlar. Annesi ise hafta sonları kızını görmeye gelmekte ancak kızıyla hiçbir zaman tam anlamıyla yakınlık kuramamaktadır. Babası da eve sürekli alkollü geldiği için Meryem ile ilgilenmek yazarın babaannesine düşmüştür.

Yazar yaşadıkları sebebiyle ne derslerine yoğunlaşabilmekte ne de sosyalleşebilmektedir. Ayrıca ergenlik sebebiyle vücudunda meydana gelen değişiklikler genç kızın kendisini daha da kötü hissetmesine hatta görünmez olmak istemesine sebep olmuştur.

Torununa kol kanat germeye çalışan babaanne ise Meryem'i okula bırakmak istemekte, genç kıza her gün süt ve minder getirmekte; bu durum ise yazarı arkadaşlarının yanında iyice küçük düşürmektedir. Bunlara ek olarak kendini çirkin bulması ve doktorun verdiği gözlük yüzünden de iyice bunalıma giren yazar, kimsenin kendisini görmesini istemediği için okulda geçirmesi gereken zamanı parkta geçirmeye başlamıştır.

Babaanne, cinci hocaya götürmekle tehdit ederek Meryem'in okuldaki kompozisyon yarışmasına katılmasını sağlar ancak yarışmanın sonucunu görmeye yaşlı kadının ömrü vefa etmez. O günden sonra okulunu ve hayatını iyice boşlayan Meryem, kafasında bin bir türlü düşünce ile katıldığı beden eğitimi dersinde kulplu beygirden düşer. Yazar canının acısıyla uğraşırken yanına yaklaşan müdürden artık görünmez olmasına gerek olmadığını gösteren bir haber alacaktır: Meryem, kompozisyon yarışmasında birinci olmuştur.

İncelenen eserlerde yer alan olaylar, genellikle ilk gençlik dönemindeki bireylerin başlarından geçebilecek şekilde seçilmiş olup gizlilik öğeleri de dikkate

alınarak okurların merakını üst seviyede tutacak biçimde gelişmektedir. Yer yer fantastik unsurların, heyecan ve macera öğelerinin de yer verildiği kurgular; ilk gençlik dönemindeki bireylere olayları adeta yaşatmakta ve gençlerin okudukları üzerinde empati kurmalarını kolaylaştırmaktadır.

4. 1. 5. Kişiler

Bir Genç Kızın Gizli Defteri adlı romanda yer alan karakterler aşağıda sıralanmıştır:

Serra: Romanın başkişisi olan Serra on beş yaşında, sivilceli, şişman, gözlüklü, kendisiyle barışık olmayan, her şeyi kafasına takan ve biraz da hayalperest bir kız olarak karşımıza çıkmaktadır.

“...Güzel olsam hiç olmazsa bir kişi, bir tek kişi beni dansa kaldırırdı. Ben güzel değilim, ben Ayşegül gibi, senin gibi güzel değilim. Ben şişko, sivilceli, çirkin bir kızım. İşte o kadar, onun için de artık bu ‘güzel kızım benim’ laflarını duymak istemiyorum.” (19).

Ancak Serra, yaşatlarının aksine yeri geldiğinde yaşadıkları hakkında düşünerek yapacakları konusunda mantıklı kararlar alabilen, akıllı ve karakterli bir kızdır.

“...Kişilikleri güzel olan, kafası çalışan, sevecen, insanın oturup konuşabileceği kızlar. Eh, eğer sen de bu tarife uymuyorsan kim uyar bilmem.. Kısacası Serracığım, bir erkek gözüyle, sen dört dörtlük bir kızsın. Kişilikli bir güzelliğin var, inan bana...” (120).

Cosby Baba: “Cosby Ailesi” dizisindeki Bill Cosby, romanda Serra’nın hayalindeki baba figürü olarak karşımıza çıkmaktadır. Cosby Baba zor zamanlarında genç kızın rüyalarına girer, Serra’ya sarılarak onunla konuşur ve Serra’yı rahatlatır. Bu sayede genç kız sakinleşerek daha mantıklı düşünmeye başlar ve sorunlar karşısında ne yapması gerektiğini Cosby Babasının yardımı ile bulur.

“Ben de o sinirle çıkıp odama kapanıyormuşum. Bu kez yatağımın üstüne oturup, her derdime çare bulan Cosby Babamı beklemeye koyuluyormuşum. O bir gelse... O her sorunuma çözüm getirir diye düşünüyormuşum. Hem ortalığı ayağa kaldırmaz, hem de ne yapmam gerektiğini söyler, diyormuşum kendi kendime.” (98).

Serra'nın Annesi Derya: Güzel bir anne olan genç kadın, bankada çalışmakta ve sade bir yaşam sürmektedir. Bunun yanı sıra Serra'ya çok düşkün bir ebeveyn olan Derya Hanım kızıyla çok iyi vakit geçirebilmektedir.

“Ben annemle çok gezmişimdir. Annemle her gidilen yer renklenir, çünkü konuşur, şakalaşır, güler. Tarihi bir yerler bulur, beni sürükler veya hiçbir şey bulamasa bir müze keşfeder, beni inlete inlete gezdirir, sonra da bir yere oturur, bir şeyler yeriz...” (53).

Serra'nın Babası: Bir üniversitede öğretim görevlisi olan baba, işleri nedeniyle çok meşgul bir adam olarak eserde yer almıştır. Derya Hanım'ın aksine kızıyla çok fazla yakınlık kuramamış olan bir babadır. Serra'nın annesinin ağzından anlatılanlar da yapılan bu açıklamayı doğrular niteliktedir.

“İnan bana, seni sevebileceği kadar seviyor ama dedim ya, bu bir insanın huyunu, kişiliğini değiştirmez. O neyse odur. Senin baban da seni seviyor ama sorumsuz davranışlarının seni kırabileceğini düşünemiyor. Sorun da buradan çıkıyor zaten,’ dedi, yine durakladı, bir an gözleri daldı.” (199).

Serra'nın Defne Teyzesi: İri mavi gözleri olan bu güzel kadın Serra'nın annesinin aksine gayet süslü birisidir. Sırma'ya bazen yasaklamalar getiren ve cezalar veren Defne Hanım, aslında kızına çok düşkündür ve tek niyeti Sırma'yı korumaktır.

“...Sırma'ya Bora'nın arabasına binmeyi yasaklarken haksız mıymışım? Öylesine deli gibi kullanıyordu ki, böyle bir şey olacağı belliydi. Sırma uyanınca bütün bunları anlatacağım ki, ona ders olsun. Küçük hanıma göre ben katı bir anneyim, ama sonuç ne yazık ki beni haklı çıkardı.” (107).

Sırma: Serra'nın kuzeni olan Sırma, eserde güzel ve süslü bir kız olarak karşımıza çıkmaktadır.

“...Zaten oturup Sırma’yı da beklesem herhalde akşamı bulurdum. Onun banyoları seksen saat sürüyor, bir de banyo sonrası bakımı var ki... Yok vücut kremleri, yok saç jöleleri, garip biçimlerde saç kurutmaları...” (82).

Ayşegül: Romanda ince yapılı, uzun boylu, yeşil gözlü ve güzel bir kız olarak yer alan Ayşegül, Serra’nın en yakın dostudur. Birbirine çok düşkün olan iki dost çok iyi anlaşmakta ve hemen hemen her şeyi paylaşabilmektedir.

“Arayan Ayşegül’dü. Ayşeül’le ben, günde iki kez konuşmazsak, bir eksiklik hissederiz. Annem bunu da anlamaz.” (14).

Atasay: Serra’nın platonik aşkı olarak romanda yer alan Atasay, Serra’yı fark etmekten ziyade Filiz’e ilgi göstermektedir. Çünkü beğeni algısını insanların dış görünüş özelliklerine göre oluşturmuştur. Ancak yeni öğretim yılında Serra’nın ne kadar değiştiğini ve güzelleştiğini fark ederek ona yaklaşmak istemiş, ne yazık ki umduğunu bulamamıştır.

“Bu arada Sayın Atasay da bana bakıp bakıp duruyordu ama ben farkında değilmişim gibi davranıyordum; arkadaşlarla gülüp şakalaşıyordum. Aslında herkes değişmişti. Kimi daha az, kimi daha çok. Ne bileyim, hepimiz daha bir büyümüş gibiydik.” (169).

Cüneyt: Serra’nın Çeşme’de edindiği yeni arkadaşlardan birisidir. Çok konuşkan ve akli başında bir genç olan Cüneyt de Serra gibi kitap okumayı çok sevmektedir. Bu ve bunun gibi birçok ortak yönü bulunan iki genç, çok iyi bir arkadaşlık kurmuşlardır. Okuldaki kültürel faaliyetlere de katılmakta olan Cüneyt, Serra’yı da bu konuda yüreklendirmiş; onu edebiyat kulübüne katılmasını sağlamıştır.

“Ah keşke, keşke! Ankara’ya döner dönmez yeni öyküler yazmalıyım. Cüneyt bana umut verdi, gelecek günlerde yapabileceklerimi önüme koyarak ileriye bakma isteğimi canlandırdı. İşte, güçlü erkek diye ben böylesine derim. Pazılarını şişirip, kasıntı kasıntı ona buna çatana değil.” (158).

Daha sonraları iki genç arasındaki yakınlık o denli ilerlemiştir ki Serra gerçek anlamda ilk kez aşkı ve aşkın insana vermiş olduğu güzel duyguları tatmıştır.

“...yine elimden tuttu, çay ocağının bulunduğu yere gittik. (Şunu itiraf etmeliyim ki, son kez o elini uzattığında, ben de elimi ona uzattım. Elimi tutması çok hoşuma gidiyordu, yüreğim yine o tatlı hoplamayı yapmıştı. Bana neler oluyordu bilmiyorum ama çok hoş bir şeyler olduğu kesin!)” (114).

Bora: Serra'nın Çeşme'de tanıştığı gençlerden birisidir. Sırma'nın çok hoşlandığı Bora, sarışın, yakışıklı, zengin ve havalı bir genç olarak eserde yerini almıştır.

“Sonradan öğrendiğime göre, deniz motoru olan bu çocuk, Bora' ymış. Bir de son model kırmızı bir spor arabası varmış. Babası diplomatmış, onun için de bir ayağı dışarıdaymış. Ve bu çocuk sıkılıyormuş. Hani insanı katil eder derler ya, aynen öyle. Ya biz ne yapalım? Bir bisikletimiz bile yok. Üstelik bütün kızlar ona hayran. Neyse ki benim tipim değil! Hoş ama boş bir çocuğa benziyor.” (30).

Selin: Serra ile aynı okulda olan Selin lise son sınıf öğrencisidir. İnci gibi dişlere, yemyeşil gözlere, omzuna kadar inen dalgalı saçlara sahip bu güzel kız edebiyat kulübünün başkanlığı yapmakta ve okulun basket takımında oynamaktadır.

“Selin abla çok hoş bir kız. Okulun en sevilen öğrencilerinden. Öğretmenlerle bile arkadaş gibi konuşabiliyor. Ayrıca basket takımının da yıldız oyuncusu.” (177).

Kapiland'ın Kobayları adlı romanın kişilerine aşağıda yer verilmiştir.

Marjinal: Aydınlikevler Lisesi son sınıfta öğrenim gören gencin asıl adı Hayri'dir ancak aykırı tavırları nedeniyle etrafındakiler ona bu isimle seslenmektedir. “Hayri” ismini kendisine büyük babasının vermesine karşın Marjinal bu addan hiç hoşlanmamaktadır. Dış görünüşü ile ilgili sadece zayıf bir genç olduğunu bildiğimiz Marjinal, akıllı bir çocuktur; ancak hayatı çok sıkıcı bulmakta, karşısına hep bir serüven çıksın istemekte bu sebeple de fantastik kitaplar okumaktan çok hoşlanmaktadır. Ayrıca Marjinal'in diğer çocuklardan farklı bir özelliği vardır. Öyle ki Marjinal, kapalı nesnelere içinde neler olduğunu dışarıdan görebilmektedir.

“Bu özelliği en çok gazoz alırken işine yarıyordu. Markette ya da okul kantininde şişe kasalarına şöyle bir bakıyor, hangi kapağın altında ‘bedava’ yazıyorsa o şişeyi seçip alıyordu. Bu sayede arkadaşlarına da bol bol gazoz ısmarladığı için arada bir ona ‘Gazozcu Hayri’ diyenler de oluyordu.” (14).

Marjinal'in Büyükbabası: Yaşı Türkiye ortalamasının üzerinde bir adam olarak karşımıza çıkan büyükbaba, ayda bir doktor muayenesine giden, sağlık programlarını kaçırmayan, sürekli uzun yaşamla ilgili kitaplar okuyan, değişik yiyeceklerle beslenen çok akıllı ve ağırbaşlı bir bireydir. Eşi beş yıl evvel öldüğü için evinde kedisi ile birlikte yaşayan ve "alternatif tıp" yöntemlerini iyi bilen büyükbaba, yaptığı şifalı karışımlarla kedisini de beslemiştir.

"-Hayır, kendisinde değil kedisinde, kedisi Tarçın'da. Geçenlerde anneme, Tarçın'ın kaç yıldır büyükbabamın yanında olduğunu sordum. Ne dedi biliyor musun? Tam bilmiyorum, ama ben çocukken vardı, dedi." (198).

Mehtap: Aydınlikevler Lisesi son sınıf öğrencisi olan ve Marjinalle aynı okul sırasında oturan Mehtap, akıllı bir genç kızdır. Ayrıca Marjinal'den çok hoşlanmaktadır ve büyükbabanın evine giderken kendisine açılan Marjinal'in duygularını karşılıksız bırakmaz.

"İki arkadaş birbirlerinin yüzüne hiçbir şey söylemeden öylece bakarken incekleri yeri iki durak geçmişlerdi. Marjinal bunu fark ettiğinde yerinden fırladı ve düğmeye bastı. Büyükbabanın evine kadar el ele yürüdüler." (116).

Burhan: Lise son sınıfta okuyan ve serseriliğiyle ün saldığında pek sevilmeyen ancak korkutucu kimliğinden çok hoşnut bir gençtir.

"Burhan, okulda kabadayılığı ile ünlü olduğu için tanımayan yoktu. Şöhretini seviyordu delikanlı. Sevda Hanım'ın ad karıştırma huyunu bildiği halde yine de adının bilinmemesi gururuna dokunmuştu." (31).

Sevda Hanım: Hiç evlenmemiş, uzun boylu, güzel gözlü, kumral dalgalı saçlı, biraz telaşlı ve çok da kendisine bakmayan bir kadın olan Sevda Hanım; Aydınlikevler Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yapmaktadır. Özünde iyi kalpli ve düşünceli bir öğretmen olsa da kötü bir huyu vardır: Sürekli öğrencilerinin adını karıştırır.

"İşte Sevda Hanım da girdi okul kapısından. Saçlarını taramayı unutmuş görünüyordu, evden aceleyle fırladığı belliydi. Tam Hayri'nin önünden geçerken üst dudağının kıyısına yapışmış bir domates çekirdeği olduğunu gördü Hayri, gülümsedi.

Telaşlı edebiyat öğretmenini seviyordu, onun bu pasaklı görünüşü hoşuna gidiyordu.” (15).

Ekrem Bey: Yüzünde gereksiz bir ciddiyetle dolaşan, tepesi biraz seyrelmiş ve eşinden ayrılmış olan Ekrem Bey, Aydınlikevler Lisesi’ndeki biyoloji öğretmenidir. Aynı zamanda Sevda Hanım’a deliler gibi âşıktır ancak korkak bir adam olması nedeniyle duygularına karşılık bulamamaktadır.

“...Ekrem Bey, kendisini seviyormuş... Korkak biriyle asla yaşayamam, diye geçirdi içinden.” (107).

Doktor Bülent Bey: Üniversite hastanesinde çalışan bir adam olan doktor, Sevda Hanım’ın da yakın arkadaşıdır.

“Bülent, metabolizma hastalıkları konusunda uzmandı. Son aylarda yoğun olarak hastaneye başvuran obez hastalarla ilgileniyor, tezini de obezite üzerine yapmayı planlıyordu.” (159).

Burhan’ın Babası Enver Bey: Çilingirlik yaparak evini geçindiren baba, çok sert ve sinirli bir insan olarak karşımıza çıkmaktadır. Oğlunu sevse de her fırsatta azarladığı için Burhanla yakın ilişkiler kuramaz.

“Ulan! Benim kazandığım ekmekle karnını doyurduğun halde bu sözleri söylemeye utanmıyor musun! Besle kargayı oysun gözünü! Defol karşımdan, it herif! Defol, gözüm görmesin!” (140).

Turgut Alp romanındaki kişilere aşağıda yer verilmiştir.

Turgut Alp: Kemer burnu, ela gözleri olan genç akıncı, insanın içini ürperten bakışlara sahiptir ve vatan, millet aşkı ile yanıp tutuşmaktadır. Ancak öyle soğukkanlıdır ki en kritik anlarda bile yüzünden tebessüm eksik olmaz. Bir işin peşine düştü mü kolay kolay bırakmayan Turgut’un taktiği ise kavga sırasında müdafaada kalıp rakibini yormak ve onunla dilediği gibi oynaşmaktır.

“Biz, az ve öz konuşmayı seven insanlarız. Dilimizi az işletip kılıcımızı çok işletmeyi prensip edinmişiz.” (18).

Hancı: Asıl adı Baba Temür olan bu kahraman asker, Osman Bey'in babası Ertuğrul Gazi ile akınlar yapmış yiğit bir Türk'tür. Yaşlanınca hayatına bir hancı olarak devam eden bu olgun ve akıllı adam Osman Bey'le askerlerine hizmet etmekten de asla vazgeçmez.

“Niyeti yaşlılığında da hizmetten ayrılmamak, Türk akıncılarını misafir etmek, arada bir hana düşecek Rum şövalyelerinin ağzından sır kopararak Osmanlılara ulaştırmaktı. Bunda da muvaffak oluyordu. Hizmetleri unutulacak gibi değildi...” (123).

Prenses Meri: Güzel gözlü ve altın kalpli bir kadın olan Meri, şövalye Aramis'in nişanlısıyken Turgut Alp'e gönlünü kaptırmış ve Karacahisar'ın fethi sırasında Türklere yardım etmiştir. Sonrasında Türk topraklarında yaşamını devam ettiren Meri, Müslüman olarak “Meryem” adını almıştır.

“Turgut şaşkınlıkla başını kaldırıp baktı. Karşısında bir örtü ile her tarafını kapatmış, yalnız gözleri görünen bir kadın duruyordu.” (138).

Şövalye Aramis: Sivri sakallı bir şövalye olan Aramis, Meri Türklere yardım edene kadar onunla nişanlı kalmıştır. Her şeyden önce kendi menfaatini düşünen şövalye yüz­süz ve ahlaksız bir adam olarak romanda yerini almıştır.

“...Zaten Aramis hiçbir zaman böyle bir vuruşmayı göze almış değildi. O, şöhretini daima aklına ve kaçmasına borçlu idi. Sonra da hayali kahramanlık hikâyeleri uydurmasına.” (131).

Osman Bey: Sakallı, kartal bakışlı ve çatık kaşlı bir bey olan Osman Bey, Osmanlı Devleti'nin hükümdarıdır. Heybetli görüntüsü ile göz dolduran Osman Bey, tüm düşmanlarına korku salmaktadır.

“...Osman Bey haşmet ve azametle kır atına kurulmuştu. Göz kamaştırıyordu. Kaşları her zamanki gibi çatıktı. Değirmi sakalının üstünde taze tarak izleri vardı. Başına yeşil bir sarık sarmış, sırtına kenarları kürklü sırmalı kaftanını geçirmişti. Sağ elinde altın uçlu mızrağı bulunuyordu.” (223).

Orhan Bey: Kelamı kuvvetli, görünüşü isabetli ve çakır gözlü bir genç olan Orhan Bey, Osman Bey’in oğludur. Aynı zamanda bu delikanlı Osmanlı Devleti’nin istikbalidir.

“...Daha on altı yaşında taze bir delikanlı olmasına rağmen, babası ve babasının silah arkadaşları sayesinde vaktinden evvel olgunlaşmış, ilerde taşıyacağı ağır yüke daha o günlerde hazırlanmıştı. Biraz sonra Turgut’la birlikte çadırı girdi. Gözleri pırıl pırıl parlıyor, masum yüzü sanki nur saçıyordu...” (41).

İnegöl Tekfuru: Sürekli şarap içtiği için şişman, yanakları tombul ve gözleri kanlı bir adam olan tekfur aynı zamanda üst dudağına değen küt bir burna sahiptir. Köseliğinden de hiç hoşlanmamaktadır.

“...Yüzünde sakaldan eser yoktu. Köse idi. Bunu tek kusuru olarak görür, kendisinde olmayan bir şeyin başkalarında bulunmasını kıskanır, sakallıları pek sevmezdi.” (65).

Köse Mihal: Tekfurlardan birisi olan ve Harmanakaya Hâkimi olarak karşımıza çıkan Mihal Bey, diğerlerinin aksine Osman Bey’e ve İslam dinine olan tutkusu öyle büyüktür ki Müslüman olmak istemektedir.

“Müslüman olmayı ne zamandan beri istiyordu. Müslümanları canı gibi seviyor, hayatını tehlikeye atarak Kayı aşiretine hizmete koşuyordu. Müslüman olduğu etraftan duyulacak, Rum tekfurları artık ona itimat etmeyecekti.” (90).

Moris: Karacahisar’ın Türkler tarafından fethi ile kaleyi terk etmemiş ve gerekli vergiyi vererek oturma izni almış bir Rum’dur. Casusluk yaparak hayatını devam ettiren bu adam, daima kazanmak isteyen ve borç vermekten de asla hoşlanmayan bir insandır.

“...Ömrü boyunca dürüstlüğün ne demek olduğunu tatmamıştı hiç. Hep kirli işler çevirmiş, insanları menfaat için arkadan hançerlemişti.” (172).

Mo’nun Gizemi adlı romandaki kişiler aşağıda verilmiştir.

Gülten Dayıoğlu: Dünya yazarlarıyla görüş alışverişi yapmaktan çok hoşlanan yazar, bu nedenle sürekli yolculuk yapmaktadır. Dayıoğlu, seyahatleri esnasında uyuyamadığı için bunun yerine kitap okumayı ya da insanlarla sohbet etmeyi tercih etmektedir.

“...Eşim, yolculuklarda uyumayı pek sever. Bense hiç uyuyamıyorum. Kitap okuyorum. Kimi zaman karşıma, ilginç bir yol arkadaşı çıkıyor. O durumda yolculuk, çok keyifli geçiyor. Bazen, bu yolcularla konuşurken, yeni bir roman kurgusu edindiğim bile oluyor. Ama bu tür yol arkadaşlarına pek sık rastlanmıyor.” (9).

Uçaktaki Burç: Yazarın sol yanındaki koltukta seyahat eden ve asıl adının Burç olmadığını Dayıoğlu'nun çok sonra öğrendiği bu genç çok duyarlı, çok zekidir ancak biraz tuhaf bir görüntüye sahiptir. Kitap okumayı çok sevmekte olan bu garip genç, aynı zamanda bir genetik mühendisidir ve klonlama üzerine çalışmaktadır.

“Burç'un yüzünde, suçüstü yakalananlarınkine benzer, bir pembelik oluştu. Bu pembelik giderek eflatuna dönüşürken, tüm yüz kasları belli belirsiz seğirmeye başladı... İçimi kaplayan kuşku, giderek pekişiyordu. Çünkü yol arkadaşımın yüzü, ölününki gibi, donuk bir ifadeye bürünmüştü.” (14).

Romandaki Burç: On beş-on altı yaşlarında, kara gözlü, siyah saçlı ve çok yakışıklı bir Türk gencidir. Bu genç aynı zamanda da çok iyi bir yüzücüdür. Burç'un babası Türkiye'de ünlü bir Çin firmasının arabalarını üretmekte olduğundan tatil sürecinde eşi ve oğluna çok fazla katılamıyordu.

“...Pinpon ya da tenis için bile, annesinden başka eş bulamıyordu. Bu yüzden sıkılıp duruyordu. Babası Türkiye'de ünlü bir Çin firmasının arabalarını üretiyordu. O da eşi ve oğluyla Cennet Adasına tatile gelmişti. Ne var ki, ailesiyle ancak dört gün kalabilmişti....” (39).

Defne: Amerikalı bir tatilci olan Defne, on dört-on beş yaşlarında hayalperest ve yeniyetme bir kızdır. Lacivert gözleri, beline kadar kumral saçları ve güzel bir fiziği olan bu genç kız çok çekici olmasının yanı sıra çok da utangaçtır.

“Kızcağız boylu poslu ama hala çocukluktan kurtulamamış. Utangaçlığı hatta savrukluğu, bunu gösteriyor. Tanrım, yanılmadıysam, ön dişlerinde de tel var! Ama çok güzel. Üstelik zeki, duyarlı ve sportmen bir kıza benziyor. Onunla iyi arkadaş olunur...” (38).

Bayan Jean: Gayet güzel ve şık bir kadın olan ancak bir o kadar da tutucu bir tavırla insanlara yaklaşan Bayan Jean, romanda Defne'nin annesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendisi aynı zamanda bir fotoğraf sanatçısıdır.

"...Ama tutucu bir insan olduğu için, nice sıkılsa da yabancılarla dostluk kurmaktan kaçınıyordu. Sürekli olarak kızını da bu yönde etkiliyordu..." (41).

Sema Hanım: Eserde fiziksel özelliklerinden pek bahsedilmemiş olan Sema Hanım, Burç'un annesidir ve Güzel Sanatlar Akademisini bitirmiştir.

"Sema Hanım da villasının çatı katında kurduğu atölyede, seramik çalışıyordu. O, Güzel Sanatlar Akademisini bitirmişti. Çok özgün süsleme eşyaları yapıyordu. İki hanım, birbirlerine sanatlarıyla ilgili, ilginç bilgiler aktarıyorlardı." (61).

Naho-bi: Cennet Adasında temizlik işçisi olarak çalışan Naho-bi aslında Yuen'in emrinde olan bir casustur, vazifesini gerçekleştirmek adına kendisi ve yaşamı hakkında gençlere yalanlar söylemektedir. Sevimli görüntüsüyle geldiği ilk günden beri tüm tatilcilerin gönlünde taht kurmuş olan bu genç, Burç ve Defne ile yakın arkadaş olmuştur ve onlara sürekli efsaneler anlatmaktadır.

"...Naho-bi, kendi ifadesine göre, Sri Lanka'dan Maldiv'e göç etmiş, yoksul bir ailenin çocuğuydu. Henüz on sekiz yaşında, koyu esmer, kıvrıkcık saçlı, kürdan gibi ince bir gençti. Yüzünün en belirgin bölümü, kocaman ağzı, iri beyaz dişleriydi. Yuvalarında fıldır fıldır dönen kara gözleri, sivri burnu, yelken gibi de kulakları vardı...." (63).

Yuma: Akıllı ve başarılı bir kadın olan Yuma, genetik bilimiyle uğraşan Gizemli Dörtlünün başıdır. Japonya'ya atılan Hiroşima bombası yüzünden ailesi zarar görmüş olan bu zeki kadın, insanlardan nefret eder hale gelmiştir. New York Üniversitesinde Genetik Bilimleri Bölümünde öğrenim gören Yuma, Yuen'e âşık olup onunla evlenmiş; ancak aralarındaki rekabet yüzünden zamanla birbirlerine düşman olmuşlardır.

"Yuma ile birlikte, aynı laboratuvarında, genetik bilimini geliştirme çalışmaları yapmaya başladılar. Yuma onun yaratıcı zekâsına hayran kaldı. Bu hayranlık kısa sürede aşka dönüştü. Evlendiler." (102).

Yuen: En az Yuma kadar akıllı ve başarılı bir Çinli olan Yuen de genetik bilimiyle uğraşan yaratıcı bir bilim adamıdır. Ancak başarıları yüzünden kışkırdığı eşi Yuma ile aralarındaki uçurum zamanla çığ gibi büyümüştür.

“Yuen eşinin başarılarını çekemiyordu. En büyük korkusu, Yuma’nın dünya çapında bir buluş yaparak, Nobel Ödülünü almasıydı. Böyle bir ödülü, Çin’i temsil eden bir bilimci olarak, kendisi elde etmek istiyordu. Daha doğrusu, ondan bunu, kendisini burs vererek Amerika’ya yollayan, Çin Devleti istiyordu.” (110).

Fred, Artur, Dany: Yuma’nın asistanları olan bu üç genç adam, onunla birlikte Gizemli Dörtlüyü oluşturmuşlardır. En kısılları Fred’dir, tok sesli olan Artur ise grubun en iri yarısıdır.

“...Üstün başarılı oldukları için, okul biter bitmez, kendilerini asistan olarak yanına almıştı. Üçü de yoksul ailelerden geliyorlardı. Her biri çok çalışkan ve olağanüstü zekiydiler. Defne ile Burç’a kendini ‘Tom’ olarak tanıtan Fred, Genetik Mühendisliğinden sonra, genlerin evrimi üzerine öğrenim görmüştü. Artur, füzyon yoluyla gen nakli ve gen şifreleme konusunda uzmandı. Dany ise, hücre kromozomlarıyla ilgili dalda eşsiz bir bilim adamıydı.” (113).

Alacakaranlık romanında yer alan kahramanlar sıralanmıştır.

Bella: Romanın başkahramanı olan on beş yaşındaki Bella beyaz bir tene sahip, ince ve uzun bir genç kızdır ancak sakarlığı yüzünden belaları sürekli üzerine çekmektedir. Çok konuşmaktan da hoşlanmayan Bella, çevresindeki insanlarla uyum içinde olamayan bir genç kızdır.

“Yaşıtlarımla iyi geçinemiyordum. Belki de aslında insanlarla iyi geçinemiyordum. Bu gezegende herkesten daha yakın olduğum annem bile hiçbir zaman benimle uyum içinde olmamış, tamamen aynı görüşleri paylaşmamıştı. Zaman zaman dünyadaki diğer insanların gördüğü şeyleri görüp görmediğimi merak ediyordum. Belki de beynimde bir sorun vardı.” (15).

Edward: Doktor Cullen’in evlat edindiği ve iki yıl önce Forks’a taşınmış olan kızıl kahverengi garip saçlara sahip bu vampir gencin yüzü bembeyazdır ancak yine de insanüstü bir güzelliği vardır.

“Göz ucuyla, şu anda tepsisine bakmakta olan, uzun ve solgun parmaklarıyla tabağındaki çöreği parçalara ayıran güzel çocuğa baktım. Ağzı, kusursuz dudakları neredeyse hiç açılmadan, hızlı hızlı hareket ediyordu.” (23).

Genç adamın vampire dönüştükten sonra kazandığı bir yetenek de söz konusudur: Edward, Bella hariç etrafındaki tüm insanların düşüncelerini okuyabilmektedir.

Charlie: Bella'nın babası olan Charlie, aynı zamanda Forks'ta polis şefi olarak görev yapan bir memurdur. Çok konuşmayı sevmeyen bu adam, kızına düşkün bir babadır ancak kızının kendisine adı ile hitap etmesinden hoşlanmamaktadır.

“Ancak Charlie ile yaşamak garip olacaktı. İkimiz de geveze insanlar değildik; onunla ne konuşacağımı ise hiç bilmiyordum.” (10).

Emmett, Rosalie, Jasper, Âlice: Doktor Cullen'in evlat edindiği diğer vampirlerdir ve hepsi Edward'ın üvey kardeşleridir. Bu gençler de Edward gibi kan içici olmaları nedeniyle diğer insanlardan uzak durmaktadırlar.

“Onlara bakıyordum, çünkü çok farklı ve benzersiz olan yüzleri, dehşet verici, insan ötesi bir güzelliğe sahipti. Yalnızca moda dergilerinde ya da yaşlı bir ressamın resmettiği melek yüzlerinde görülebilecek yüzlerdi bunlar...” (22).

“Odada Yalnız” öykü kitabındaki kişilere aşağıda yer verilmiştir. İncelenen ilk öykü olan “Odada”ki kişiler şu şekildedir:

Gamze: On yedi yaşında olan ve dikkat çekmekten hoşlanan Gamze, asi tavırları yüzünden ailesiyle sürekli çatışma halindedir. Üniversite sınavına hazırlanması gerekmektedir ancak bu durum genç kızın hiç umurunda değildir. Gamze zamanını daha çok internet başında, arkadaşlarıyla sohbet ederek geçirmekten hoşlanmaktadır.

“Bu ekran olmasaydı ne yapardım ben? Milletle takılıp duruyoruz da yine afaganlar basıyor. Bazen kolumdan çıkıyor gibi hissediyorum klavyeyi. Parmaklarımın doğal uzantısı gibi... Elim mi klavye mi karıştırıyorum...” (44).

Gamze'nin Babası: Çocukları ile ilgileniyormuş gibi görünen bir babadır ancak Gamze babasının kendisi ile gerçekten ilgilendiğini düşünmemektedir.

“Babam acayip adam. Oturup da bir konuda fikrimi sorduğunu duymadım. Annemden duyduğu kadarıyla tanıyor beni. Buna tanımak denirse tabii... Var mıyım yok muyum, bilmez o.” (38).

Çeto: Gamze'nin internette tanıştığı ve sanal ortamda yazışmaktan keyif alan Çeto, iş buluşmaya geldiğinde sürekli bir mazeret uyduran bir genç olarak karşımıza çıkmaktadır.

“...O kadar tanışalım dedik, yok! Lafa gelince çok, ortaya çıkmaya gelince yok! Yok, Bodrum'da DJ'lik yapmış bütün yaz da; yok, her milletten sevgilisi varmış da; yok Etiler'de iki yüz metrekaare evi varmış da; yok oğlu yok...” (40).

“Azad” öyküsündeki kişiler aşağıda yer almaktadır.

Azad: Çok akıllı ve çalışkan bir çocuk olan Azad, derslerine gereken önemi vermektedir. Ayrıca sevdiği kız olan Zeyno'ya da bu konuda yardım etmektedir.

“Azad'la Zeyno, Cizre'deki Yatılı Bölge İlköğretim Okulu'na aynı yıl başladılar. Orada geçirdikleri üç koca yılın ardından Anadolu Liseleri sınavına girdiler. İkisi de hiç zorlanmadan kazandı bu sınavı. Öğrenimlerine artık Şırnak Anadolu Lisesi'nde devam ediyorlardı.” (52).

Ancak talihsiz genç bir patlama sonucu zarar görmüş, annesi ve kız kardeşini de bu patlamada yitirmiştir.

Zeyno: Çok çalışkan ve azimli bir öğrenci olan Zeyno, aynı zamanda Azad'ın sevdiği kızdır.

“Yıllar, artık üniversiteye hazırlanan bu iki parlak gencin yaşamlarının dostluktan öte bir bağla bağlanmasını sağladı. Azad, herkesten çok sevdiği Zeyno'dan bir amaç uğruna inatla çalışmayı; Zeyno, yürekte bağlandığı Azad'dan başkalarına güvenmeyi ve korkmadan sevmeyi öğrendi.” (52).

“Umut” öyküsündeki kişiler aşağıda yer almaktadır.

Umut: On beş yaşında olan ve asi tavırlarıyla dikkat çeken Umut, tiner bağımlısı bir gençtir. Aynı zamanda bu genç sokaklarda yaşamakta ve tütün, tiner kokusu yoğun olan alanlardan hoşlanmaktadır.

“Çok sıkıntılıyım ben. Hemen sıkılırım aynı yerde kalmaktan. Fırlar çıkarım. Sonra yak bir sarma... Ohhh! Dünya varmış... Bazen üstüme üstüme gelirler, bozarım kafayı. Gözüm karardı mı terse sarar her iş, ‘Pisliğin tekisin!’ derler bana o zaman... Bir tüpe bakar!” (101).

Kara: Asıl adı Ömer olan Kara, Umut’un hastaneye yatırılmasını sağlayan gece bekçisidir ancak pek tekin bir adam değildir.

“Kara, gece bekçisi. Benim barınağın ilerisindeki otoparkta durur... Çok vukuatı varmış. Zaten pislik herifin teki diye Kara demişler ona. Asıl adı Ömer’miş. Karakoldan ararlarken duydum bir sefer. Kendi bile unutmuş Ömer’i çoktan...” (103).

Yaramaz Bu Kitap adlı eserden alınan *Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem* anısındaki kişiler sıralanmıştır.

Hatice Meryem: Annesi ve babası boşanmış olan yazar, önce yatılı okulda sonra babaannesi ve babası ile birlikte yaşamaya başlamıştır. Yaşadığı olumsuz durumlara bir de ergenlik döneminde vücudunda ortaya çıkan değişiklikler de eklenince, Meryem son derece içine kapanık ve karamsar bir birey haline gelmiştir.

“Çirkinliğimle de beladaydı başım... Bazen ortası bitişik gür kara kaşlarım, bazen dudaklarımın üstünde gündün güne kararan tüylerim, bazen de şekilsiz saçlarım çarpıyordu gözüme...” (166).

Hatice Meryem’in Babaannesi: Yaşlı bir kadın olan babaanne titrek ellere, az gören gözlere ve romatizmalı bacaklara sahiptir. Ayrıca yaşlı kadının kılığı kıyafeti de yaşına uygun özellikler taşımaktadır.

“...Pazardan birlikte aldığımız çiçekli entarisinin üstüne el örgüsü mor renkli hırkasını giyinip, yün başörtüsünü de havalandırıp kafasına kondurduktan sonra, kalkıp okula gitti.” (167).

Hatice Meryem'in Babası: Eşi tarafından terk edilen talihsiz adam, kendisini içkiye vermiş durumdadır ve içinde bulunduğu ruh hali yüzünden ne annesi ne de kızı ile çok fazla ilgilenememektedir.

“Karısı tarafından terk edilen ve kederinden her gece içerek ölmeye kalkışan babalara yardım etmeliydi Allah. Etmiyordu.” (170).

İncelenen eserlerde yer alan karakterler, genellikle ilk gençlik dönemindeki bireyler ve onların çevrelerindeki kişilerden (aileleri, arkadaşları, öğretmenleri vb.) seçilmiş olup okurların özdeşim kurmalarını kolaylaştıracak niteliktedir. Kişilerle ilgili detaylı incelemeye “Eserlerin İlk Gençlik Dönemi Açısından Değerlendirilmesi” başlığı altında yer verilecektir.

4. 1. 6. Mekân

Bir Genç Kızın Gizli Defteri adlı romandaki mekânlar ayrıntılı bir şekilde tanıtılmamakla birlikte, eserde yer alan birtakım ipuçları sayesinde bazı açıklamalarda bulunulabilir.

Serra ve Ailesinin Yaşadığı Ev: Serra ve ailesinin yaşadığı evdir. Ankara’da bulunan bu ev, romanda yer alan ilk mekân olarak karşımıza çıkmaktadır ve romanda bu mekân ile ilgili sadece Serra’nın odasına ait betimlemelere yer verilmiştir.

“...Tanıdık eşyalarımın bir göz attım; fırfırlı yastıklarım, duvarlardaki posterlerim, bebeklerim ve kitaplarım sanki bana hoş geldin diyorlardı. İşte o anda yine umutlandım. Yavaşça perdeleri çektim, camları açtım ve sevgili odama yerleşmeye koyuldum.” (159).

Çeşme’deki Yazlık Ev: Serra’nın Defne teyzesi, Murat eniştesi ve kuzeni Sırma’nın yazları kaldıkları evdir. Deniz kenarında bulunan bu ev, aynı zamanda ağaçlık bir alan içinde yer almaktadır ve Serra bu evi çok beğenmektedir.

“Çeşme güzel bir yer. Teyzemler, çamlar arasında tek katlı evlerin bulunduğu bir mahallede oturuyorlar. Herkesin geniş terası, bahçesinde yaseminleri var. Güzel evler, özenli bahçeler... Sonra yolların iki yanı hep ağaçlı, sokaklarda da arabadan çok bisikletliler dolaşiyor...” (25).

Cosby Ailesinin Evi: Serra'nın rüyasında gördüğü ve Cosby babasıyla konuşup dertleştiği evdir. Genç kız bu evde kendisini huzurlu, mutlu ve güvende hissetmektedir.

“Beni elimden tutup banyoya götürüyormuş. Mavili beyazlı güzel bir banyoymuş bu. Yüzümü yıkadıktan sonra yumuşak ve sıcak bir havluyla kuruluyormuşum. Beni kapıda bekleyen Cosby babam yine elimden tutarak merdivenlerden indiriyormuş, birlikte mutfığa giriyormuşuz.” (36).

Kapiland'ın Kobayları adlı eserdeki yerler aşağıda sıralanmıştır.

Aydınlıkevler Lisesi: Bahçesi basketbol sahası, kantini ve tek bir çınar ağacının altındaki banklardan meydana gelmiş bu okul, çirkin sarıya boyanmış bir binadan oluşmaktadır. Okul binasının girişinde müdürün konuşma kürsüsü, ana giriş kapısı ve iki yanında da küçük kapılar okurun dikkatini çekmektedir. Eserin bir bölümünde müdürün odasına yer verilmiş ve yenilenmesi gereken bir mekân olduğundan bahsedilmiştir.

“Zafer Bey, odasının yenileceğini duyunca koltukları kabardı. Doğrusu, o eski masa, yerdeki kötü halıfleks, gıcırdayan koltuğu ve penceresini tam kapatmayan perde yüzünden odası ona hiç de çalışma şevki vermiyordu.” (57).

Marjinal'in Büyükbabasının Evi: Eşini beş yıl önce kaybeden adam, kapısında piriñ bir taktak bulunan bu eski evde kedisi ile yaşamaktadır ve kendisine gerekli olan bazı bitkileri evin bahçesinde yetiştirmektedir. Evin mutfığı ise loş ışıklı bir yer olup büyükbabanın bahçede yetiştirdiği bitkilerden elde etmiş olduğu karışımlarla doludur.

“...Büyükbabasının evi, bahçeli ve tek katlı evlerin bulunduğu eski bir mahalledeydi. Evin onarılamayacak sorunları bulunsa da bahçesi yüzünden büyükbaba bu evden taşınmak istemiyordu. Bahçede çiçek yoktu; vardı da herkesin çiçek diye bildiklerinden farklı bitkilerdi bunlar. Hiçbiri tanıdık olmayan bazı otlar ve doğal olarak bu otların küçük, gösterişsiz çiçekleri...” (92).

Kitapçılar Sokağı: İçerisinde gençlerin oturabileceği çay bahçeleri bulunan, Marjinal ve Mehtap'ın buluşma mekânı olarak romanda yerini alan bu sokak; diğer sokaklardan biraz farklı görüntüsü ile ortaya çıkmaktadır.

“...Çoğu zaman toplumun pek de normal karşılamadığı insanlar dolaşırdu kaldırımlarda, dolaşma bir yana, kaldırımlarda otururlardı. Alışılmadık renklere boyanmış uzun saçlarıyla dikkat çekerdi bu gençler. Kulakları, burunları, dudakları madeni bakırlarla donatılmış; ellerinde, yüzlerinde, omuzlarında, boyunlarında ilginç dövmelemler olan kızlar, erkekler...” (89).

Turgut Alp romanındaki mekânlar, eserde detaylı bir şekilde yer almadığından yapılan açıklamalar daha sınırlıdır.

Han: Bilecikle Karacahisar arasında, Harmankaya Hisarı'na yakın, ıssız bir alanda yer almakta olan bu hanın içinde odunluk ve ocak bulunmaktadır.

“Geri geldiği zaman üç şövalyeyi ocak başında çömelmiş buldu. Nikola eğilmiş, ateşi canlandırmaya çalışıyordu. Hancının içeri girdiğini görünce doğruldu.” (15).

İnegöl Tekfurunun Konağı: Mevsim kış da olsa ağaçları yemyeşil kalan bu bahçeli bir konak, tekfur sarayları içinde en süslüsü olarak karşımıza çıkmaktadır. İçeride sürekli kadınlı erkekli eğlenceler düzenlenen konağın bütün ışıkları sürekli yanmakta ve içeriden kahkaha sesleri hiç eksik olmamaktadır.

“İnegöl Tekfurunun konağına dışarıdan bakan herkes, içeride yine vur patlasın, çal oynasın bir eğlence olduğunu anlamakta güçlük çekmezdi.” (45).

Moris'in Evi: Karacahisar'da bulunan bu evin tüm pencereleri gizlilik nedeniyle panjurlarla kaplıdır. Moris tüm altınlarını koridorun sonunda bulunan yatak odasındaki gizli çekmecesinde saklamaktadır.

“...Odanın bir köşesinde duran konsolun alt gözünü çekti. Altından bir göz daha açtı. Bu herkesin göremeyeceği gizli bir gözdü. Aramis bir an bakışlarını o yana kaydırınca içinde dizi dizi keseler gördü. Dikkatini büsbütün o yana verdi.” (147).

Mo'nun Gizemi adlı romanda geçen mekânlar şu şekildedir.

Jumbo Jet: Avusturalya'ya giden bu uçak yazar, eşi ve Burç'un birlikte yolculuk yaptıkları taşıt olarak romanda yerini almıştır. İçerisinde yemek servisi de yapılan ve yolcuların kullanabilecekleri masalar bulunan uçakta seyahat edenler, aynı zamanda uçağın ilerleyişini de izleyebilmektedirler.

“Uçakta büyük ekranlar var. Yolcular her an, harita üzerinden, uçağın ilerleyişini izleyebiliyorlar. Dikkatimi yanımdaki yolcudan koparıp alabilmek için, kitabı kapattım. Ekranda uçağın yol almasını izlemeye başladım.” (10).

Cennet Adası: Hindistan Yarımadası'nın güneyinde bulunan, Maldiv Cumhuriyeti'ne bağlı bir tatil beldesi olan ve kasette adı geçen Cennet Adası, Burç ve Defne'nin aileleri ile birlikte tatil yaptıkları yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Adeta bir cenneti andıran ve etrafı süt beyaz kumsallarla çevrili olan bu yer, birçok tatilciye de ev sahipliği yapmaktadır. Ancak Cennet Adası Hint Okyanusunda, ekvator kuşağı içinde bulunduğu için zaman zaman bu güzel tatil beldesinde birtakım doğa olayları da ortaya çıkabilmektedir.

“Kumsaldaki insanlar, neye uğradıklarını biliyorlardı. Çünkü o günlerde bu tropikal yağmurlar, sürpriz sayılmayacak kadar, doğal bir olguydu. Çokluk yağmur, sağanak şeklinde düşüp, deli dolu yağdıktan sonra, bıçakla kesilmiş gibi, birden duruluveriyordu...” (36).

Alacakaranlık romanında yer alan mekânlar şu şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Forks: Washington eyaletinin kuzeybatısında bulunan Olympic Yarımadası'nda, hemen her zaman kapalı bir havaya sahip olan ve küçük bir yerdir. Kasaba sürekli yağış aldığından, her yer yemyeşildir. Bu görüntüsüyle Forks, adeta yabancı bir gezegeni andırmaktadır.

“Burası kesinlikle çok güzel bir yerdi; bunu inkâr edemezdim. Her yer yemyeşildi: gövdeleri yosunla kaplı, dalları yerlere kadar eğilen ağaçlar, çimenle kaplı yerler. Hava bile yaprakların arasından yemyeşil süzülüyordu.” (13).

Charlie'nin Evi: Forks'taki bu ev iki odalı ve bahçeli bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Küçük bir mutfak ve tek banyosu olan bu ev hakkında en detaylı tasvir, Bella'nın odası üzerine yapılmıştır.

“Bütün eşyalarımı bir kerede yukarı taşıdım. Ön bahçeye bakan, batı tarafındaki odaya yerleştim. Bu odaya aşınaydım; doğduğumdan beri bu oda bana aitti. Ahşap zemin, açık mavi duvarlar, eğimli tavan, camın çevresindeki sarı dantelli perdeler...” (14).

Forks Lisesi: Bella ile birlikte üç yüz elli sekiz öğrenciye sahip bu lise, kolay bulunabilecek bir yerdedir ancak bir okul olduğu kolayca anlaşılabilir.

“Daha önce gitmediğim halde, okulu bulmam zor olmadı. Diğer birçok şey gibi o da otoyolun kenarındaydı. Buranın okul olduğu anlaşılıyordu, sadece üzerinde Forks Lisesi yazan tabela durmamı sağladı. Kızıl tuğlalardan yapılmış, birbirleriyle uyumlu bir evler grubuna benziyordu...” (17).

Odada Yalnız öykü kitabındaki mekânlara kısaca değinmek yerinde olacaktır. *Odada* öyküsündeki mekânlar şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Gamze'nin Odası: Gamze, odasında sürekli bilgisayarı ve cep telefonu ile zaman geçirmekte ve genellikle odanın kapısını kilitli tutmaktadır. Ayrıca genç kız sigara içtiği için odası buram buram sigara kokmaktadır.

“Ama benim karnım acıktı. Tepsi! Kapıda duruyor mu acaba hala? İki lokma yemeli, yoksa nikotinden boğulup gidicem bu odada. Annem sanki kendi içmiyormuş gibi kıyametleri koparıyor ya sigarama, sinir oluyorum...” (43).

Azad öyküsündeki mekâna aşağıda yer verilmiştir.

Hastane Odası: Patlama sonucu yaralanan Azad, üç kişilik bir hastane odasında kalmaktadır. Hastane odasında tek hasta olmayan genci, teyzesi de bir an olsun yalnız bırakmamaktadır.

“Azad bir süredir ayakucuna çektiği sandalyesinde oturmuş, elindeki tığ işine dalıp gitmiş teyzesini seyrediyordu. Burada en çok yaptığı şeylerden biriydi bu...” (48).

Umut öyküsündeki mekân şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Hastane Odası: Tiner bağımlısı Umut'un tedavi gördüğü yer olarak karşımıza çıkan bu mekân hakkında detaylı bilgi verilmemiştir.

"...Doktor Hanım oraya da üyeymiş. 'Şimdi yatak var, uygun zaman. Bir deneyelim, bir şey kaybetmeyiz' deyince aklıma yattı." (106).

Yaramaz Bu Kitap adlı eserde yer alan *Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem* anısındaki mekânın kısaca tanıtımı yapılmıştır.

Bahçeli Ev: Hatice Meryem'in babası ve babaannesi ile yaşadığı ev olarak karşımıza çıkmaktadır. Eski zamanlara ait olan bu evin eşyaları da eski tiptir.

"Babam sabahları işe gider, akşamları geç saatte eve döner, siyah-beyaz televizyon karşısında bizimle az bir zaman geçirdikten sonra odasına kapanırdı..." (164).

İncelenen metinlerde yer alan mekânlar genellikle ilk gençlik dönemindeki bireylerin gerçek hayatta yaşadıkları ve etkileşim içinde oldukları alanlardan (ev, okul vb.) oluşmaktadır. Bunun yanı sıra eserlerin bazılarında tatil mekânlarının (yazlık, ada vb.) da ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durumun sebebi eserlerin, ilk gençlik dönemindeki bireylerin hayatlarına uygun şekilde kurgulanmasıdır.

4. 1. 7. Zaman

Bir Genç Kızın Gizli Defteri adlı romandaki zaman dilimi 25 Nisan - 31 Aralık tarihlerini kapsamaktadır. Bu aralık da Serra'nın ortaokulu bitireceği yıldaki son sınavlarının olduğu dönemden başlayıp liseye başladığı seneye denk gelen yılbaşına kadar devam etmektedir.

"Hem artık yılsonuna geldik. Sizlerin çay değil yılsonu sınavlarınızı düşünmeniz gerek,' diye ekledi ve konu böylece kapandı." (11).

Kapiland'ın Kobayları adlı roman, anti-row şurubunun tanıtımının ve dağıtımının yapıldığı günün sabahında Marjinal'in okul servisini beklediği anlarla başlar.

"Marjinal, apartmanın önüne çıkmış, okul servisini beklerken son okuduğu Harry Potter kitabındaki olayları düşünüyordu..." (5).

Aynı zamanda eser, anti-row şurubunun geri toplatılmasının ardından büyükbabanın evinde yapılan bir ikinci kahvaltısı ile sona erer.

"...Delikanlı, hiç karşı koymadan, daha önceki burun kıvrımlarını unutarak, çekincesiz uzattı çatalını, bu görkemli salata tabağına. Tadı hiç fena değilmiş, diye düşündü lokmasını yuttuktan sonra. Salata kâsesini Mehtap'a da uzattı:

—Sen de al, dedi gülerek, gerçekten de marjinal bir salata bu..." (211).

Ayrıca eserde Marjinal'in servisle okula gittiği anlarda, birkaç gün önce yaşanan bir olaydan bahsedilmiş; geri dönüşlerle zaman genişletilmiştir.

"Birkaç gün önce okul önünde bıçaklanan yakın arkadaşı Semih'i düşündü. Hastanede daha birkaç hafta kalacak deniyordu. Bıçaklayan öğrenci cezaevindeydi. O kadar önemsiz bir nedenle çıkmıştı ki kavga. Semih, farkında olmadan o öğrenciyeye çarpmış, o da bilerek yaptın diyerek bıçağını çekmiş." (10).

Turgut Alp romanı, bir kış gecesi İnegöl tekfuruna mektup ulaştırmakla görevli olan üç Yarhisar şövalyesinin yolculukları sırasında bir Türk hanına uğramalarıyla başlar.

"Üç atlı, atlarının üstüne büzülmüş, yol alıyorlardı. Soğuk kemiklerini dondurmuştu adeta. Bir sığınak bulmak için acele ediyor, mümkün olduğu kadar atlarını hızlı sürmeye çalışıyorlardı." (8).

Eser, bahara doğru Osman Bey'in Bilecik'i fethetmesiyle son bulur. Bu süre yaklaşık üç-dört ayı içine almaktadır.

"...Bundan sonra Kayı aşireti süretle büyüyecek, Bizans hudutlarına dayanacaktı..." (351).

Mo'nun Gizemi adlı romanda iki ayrı zaman karşımıza çıkmaktadır. Birincisi yazarın yolculuğu ve genç adamla tanıştığı sırada geçen süre, diğeri ise romanın asıl zamanıdır.

Yazarın yolculuğu yaklaşık yirmi bir saat sürmüş ve Dayıoğlu Avustralya'da üç hafta kadar kalmıştır. Dönüşünde yazarlar toplantısındaki yazıları iki haftada yayımlamış, sonrasında Erzurum'a gitmiştir. Erzurum dönüşünde ise Burç'tan gelen kasetlere ulaşmış ve bu şekilde kurgulanan ilk bölüm yaklaşık iki aya yakın bir süreyi içine almıştır.

"...Daha önce, birçok kez uzun uçak yolculukları yaptım. Ancak yirmi bir saat süren, böyle bir yolculuğa ilk kez çıkıyorum..." (9).

"...Şimdi bu kayıtları yazıya geçiriyordum. Bu iş iki haftamı aldı. Yazıyı teslim edip Erzurum'a gittim. Orada çocuk ve gençlerle söyleşecek, isteyenlere kitaplarımı imzalayacaktım." (28).

Kasetler ise daha uzun bir zamanı kapsamaktadır. Önce üç aylık bir yaz tatili sırasında Burç ve Defne'nin başına gelenler anlatılmış, sonrasında ise üniversite diploma töreninin ardından gidilen iki haftalık tatilden söz edilmiştir. Bu süre yaklaşık dokuz-on yılı içine almaktadır.

Yazarın kasetleri dinleyerek oluşturduğu roman, Burç ve Defne'nin Cennet Adasındaki karşılaşmaları ile başlar.

"...Defne dönüp baktığında, gencin elinde duran, narçiçeği rengindeki bikinisinin üstünü gördü. Sanki çıplakmış gibi hemen, kollarıyla göğüslerini kapadı. İkisi de bir an dondurulmuş film karesi gibi, birbirlerine bakakaldılar." (37).

Ve bu roman gençler ile Yuen'in, Yuma'nın kurmuş olduğu tuzağa düştüklerini anlamalarıyla son bulur.

"Ne deseniz haklısınız. Gerçekten başımız dertte. Sizi bu duruma ben düşürmedim. Dikkatle bakarsanız, benim de sizin durumunuzda olduğumu anlarsınız. Yuma'nın tuzağına düştük..." (287).

Odada Yalnız öykü kitabındaki zamanlar şu şekildedir.

Odada öyküsü, okulların tatil olduğu bir gün olarak karşımıza çıkmaktadır. Akşam yemeği sırasında başlayan hikâye, gece yarısı son bulmaktadır.

“Anneme, ‘Tepsiyi bırak, ben acıkınca alırım,’ dedim diye çok kızdı galiba. Bu sefer fazla ileri gitmişim...” (37).

Azad hikâyesi, patlama sonucu yaralanan Azad’ın gözlerini hastane koğuşunda açmasıyla başlar; Zeyno ve öğretmenin kendisini ziyarete geleceğini öğrenmesi ile son bulur.

“O gece Azad hiç uyumadı, hep düşündü. Zeyno’yu göreceği, onun sesini duyacağı, elini tutacağı için çok seviniyordu...” (54).

Umut öyküsü, Umut’un hastanede geçirdiği günlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Buraya kapattılar beni ama istediğim anda kaçır giderim. İstesem şimdi çeker giderim! Kimse tutamaz beni. İstemiyorum da, kalıyorum. Burda rahatım yerinde. Yediğim önümde yemediğim ardımda. Daha ne isterim. Ekmek elden su gölden. Ha ha haaaaa...” (101).

Yaramaz Bu Kitap adlı eserdeki zamanlar şu şekildedir.

Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem adlı anı, yazarın ergenlik yıllarına girişle başlar, babaannesini kaybetmesinin ardından kompozisyon yarışmasında birinci olmasıyla son bulur.

“...Bacaklarımı açıp sıçrayarak, kulplu beygir denen o kazuletten bir türlü atlayamıyor, üç Kulhüvallah bir Elham’ı bir türlü aklımda tutamıyor, sınıftaki kızlarla bir türlü kaynaşamıyordum. Çok da çirkindim.” (163).

İncelenen anıda Hatice Meryem’in annesi ile babasının boşanması sonrasında yatılı okula verilmesi, altını ıslattığı gerekçesi ile tekrar geri alınmasından bahsedildiği bölümlerde, geri dönüşlerle zaman genişletilmiştir.

“Görünmez olduğumu ilk kez, annemle babam boşanıp beni bir yatılı okula bıraktıklarında hissetmişim. O zamanlar, yaşımın küçüklüğünden olsa gerek, görünmezliğin kıymetini bilmeyip görünür olmaya çalışmış, her gece yatağımı ıslatmış, okul yönetimi annemi çağırıp durumu bildirince de alelacele babaannemin yanına bırakılmışım.” (164).

Eserlerde yer alan zaman dilimleri genellikle ilk gençlik dönemindeki bireylerin okul dönemlerinde ya da yaz tatillerinde geçirdikleri vakitlerden alınan kesitlerle oluşturulmuştur. Bu durumun sebebi, eserlerdeki kurguların gerçek hayatta yaşanabilecek durumlara olan yakınlığıdır.

4. 1. 8. Dil ve Üslup Özellikleri

Bir Genç Kızın Gizli Defteri adlı romanın bazı kısımlarında *tasvir tekniği* kullanılmıştır.

“...Parlak çingene pembesi mayosu yanık teninin üstünde çok güzel duruyordu. Üstüne üstlük, beline kadar uzanan saçları başak rengindeydi. Ahh, bazı insanlar ne kadar şanslı!” (27).

Ayrıca eserde *leitmotiv tekniğine* de yer verilmiştir. Serra mutlu olduğu anlarda “*lay-lay-lom!*” ifadesini, kızgın olduğu anlarda ise “*aptal*” kelimesini çok sık kullanmaktadır.

Kullanılan teknikler dışında bazı terimler de eserde yerini almıştır.

Tıbbi ve biyolojik terimler: *menopoz* (1), *peridrollu su* (31), *ur* (53), *tansiyon* (107), *neşter* (127), *operatör* (127), *serum* (109).

Müzik terimleri: *rock* (5), *orkestra* (5), *arabesk* (7), *pop* (169).

Sporla ilgili terimler: *antrenman* (41), *kravl yüzmek* (42), *antrenör* (43), *kulaç* (58), *jimnastik* (122), *bone* (124).

Kuaförlük terimleri: *kâkül* (3), *bigudi* (9), *perma* (151), *bukle* (153).

Metinlerde bazı yabancı kelimeler de kullanılmış olup örnekleri şu şekildedir: butik (2), klakson (6), komite (10), matrak (15), herılds yani (15), perhiz (21), milföy (21), plaj (26), stil (42), lens (46), lobi (51), fiyasko (52), romantik (60), kavalye (64), tempo (94), şampiyon (94), sandviç (117), video (121), spiker (124), valiz (125), kuaför (134), dantel (135), tişört (136), centilmen (138), derhal (147), seans (147), lastik (150), konsantrasyon (150), broşür (150), dramatik (156), hengame (156), harika (164), disko (169), kompliman (171), kasvet (172), tayyör (175), üniforma (176), fotokopi (185), tuvalet (192), eşofman (197), sürpriz (203), formalite (208), mahkeme (212), prensip (218), fantezi (230), istifa (230), üniversite (243), biblo (253).

İncelenen roman bir ilk gençlik romanı olduğu için eserde çeşitli argo sözcüklere de yer verilmiştir: salak (2), sıska (2), aptal (2), geri zekâlı (4), popo (8), ifrit olmak (13), hava basmak (16), şişko (18), fiyakalı (41), ihtiyar züppe (62), moruk (65), serseri (73), posturuk surat (105), ayol (172).

Eserde yabancı kelimelerin dışında gençlerin ilgisini çeken yabancı ünlüler de yerini almıştır: Brad Pitt (5), Jennifer Aniston (5), Madonna (5), Cosby baba (35), Prenses Caroline (150), Phil Collins (150), Michael Jackson (213).

Kapiland'ın Kobayları adlı romanda yer yer tasvir tekniği göze çarpmaktadır.

“Marjinal, Sevda Hanım’ın neredeyse valiz büyüklüğünde olan çantasında neler olduğunu görüyordu şimdi arkasından bakarken. Kalın bir kitap, arasında kâğıt mendil var, ayrıç olarak kullanılmış olmalı. Sınıfta giydiği beyaz önlüğü de düzgünce katlanıp yerleştirilmiş...” (15).

Metinlerde iç monolog tekniği de kullanılmıştır.

“...Keşke ben de Marjinal’in peşi sıra kaçsaydım diye düşündü. Ya Marjinal gerçekten haklıysa, diye geçirdi içinden...” (27).

Eserde montaj tekniğine uygun örneklerle de karşılaşılmıştır.

“...Ne derdi anneannem çok iyi hatırlıyorum: Kör ölür kömür gözlü olur, kel ölür sırma saçlı olur...” (164).

Romanda bazı terim anlamlı sözcüklere yer verilmiştir.

Tıbbi ve biyolojik terimler: ameliyat (10), virüs (17), organizma (17), mikroorganizma (18), revir (21), şurup (21), bakteri (29), kalori (38), laboratuvar

(41), fotosentez (58), obezite (62), GDO (70), biyoteknoloji (79), hücre (131), bandaj (138), ambulans (152), tedavi (153), morg (158), sevk (159), hormon (159), metabolizma (159), turnusol kâğıdı (203), laborant (205), kobay (173), alternatif tıp (194), ilaç (195), protein (163), depresyon (163).

Edebi terimler: *fantastik* (5), *bilimkurgu* (22).

Siyasi terimler: *laik* (24), *politika* (41), *hükümet* (41), *sendika* (61), *slogan* (80), *demokrasi* (89), *politik* (89), *protesto* (89), *meclis* (90), *sömürgeci* (98), *istihbarat* (118).

Reklâm terimleri: *broşür* (15), *afiş* (37), *amblem* (42), *manşet* (169).

Astronomi terimleri: *Mars* (28), *Venüs* (28), *gezegen* (28).

Alışveriş terimleri: *fırma* (25), *ithal* (35), *sipariş* (36), *piyasa* (37), *müşteri* (42), *pos makinesi* (44), *sermaye* (62).

Spor terimleri: *basketbol potası* (17), *basketbol* (30), *voleybol* (30).

İnşaat terimleri: *harç* (55), *mala* (55), *tuğla* (55), *tadilat* (56), *proje* (56).

Metinlerde yer alan yabancı kelimeler şu şekildedir: *fanatik* (5), *komik* (6), *galip* (6), *marjinal* (7), *espri* (9), *rüya* (10), *evrak* (12), *loto kuponu* (13), *biyoloji* (13), *çikolata* (14), *valiz* (15), *mikrofon* (16), *trafik* (16), *pornografik* (16), *intikam* (19), *hoparlör* (21), *panik* (21), *pasifleştirmek* (22), *acayip* (23), *cesaret* (25), *mukavva* (29), *anti-row* (29), *muziplik* (29), *lavabo* (30), *diyalog* (30), *kategori* (30), *ihmal* (34), *program* (35), *teneffüs* (36), *kantin* (36), *hamburger* (36), *sandviç* (36), *gofret* (36), *bisküvi* (36), *market* (37), *sicil* (40), *fotokopi makinesi* (40), *greyfurt* (42), *istif* (42), *depo* (42), *fermuar* (43), *pantolon* (43), *patchwork* (44), *tekstil* (44), *forma* (45), *moral* (45), *tatil* (45), *bikini* (45), *şort* (45), *kafe* (48), *tezgah* (51), *tuhaf* (52), *otomatik* (54), *inşaat* (55), *halıfleks* (57), *ajan* (62), *mazeret* (63), *asayiş* (65), *konferans* (65), *cazip* (69), *paket* (70), *intihar* (79), *kola* (88), *hektar* (89), *isabet* (91), *rozet* (91), *atölye* (96), *komplö* (97), *sihirbaz* (101), *monitör* (106), *mucize* (107), *IP numarası* (109), *litre* (112), *jurnallemek* (122), *psikoloji* (127), *simyacılık* (133), *kimyacılık* (133), *bidon* (134), *paranoyak* (149), *dramatik* (165), *röportaj* (174), *ajanda* (175), *pijama* (176), *siğil* (178), *alternatif* (179), *mitoloji* (180), *formül* (197), *tazminat* (203), *kase* (211).

Eserde bireylerin ilgisini çekecek yabancı kişi ve yer isimlerine de yer verilmiştir: *Kapiland* (35), *Brok* (90), *Gregor Mendel* (94), *Dolly* (99).

Romanda birtakım argo kelimeler kullanılmıştır: *aptal* (14), *ispiyonculuk* (21), *kayılmak* (30), *kalın kafalı* (84), *aylaklık edebiyatı* (129), *saf Hayrettin* (134), *hayta* (139), *serseri* (140), *it herif* (140), *şarlata* (194).

Turgut Alp adlı romanda yer yer *tasvir tekniği* göze çarpmaktadır.

“*Han sahibi şişman, düşük omuzlu, kepçe kulaklı ve kısa boylu bir ihtiyardı. İki Bursa taciri kılığındaki Osmanlı akıncılarını büyük bir memnuniyetle karşıladı...*” (95).

Romanda *gösterme tekniğine* de yer verilmiştir.

“*Kimlerle?*”

“*Kimlerle olacak? Elbette Türklerle.*”

“*Sahi çok mu istiyorsun?*” (10).

Mücadele sırasında dile getirilen ve romanda sıkça tekrarlanan “*kolla!*”, “*pis herif!*” gibi ifadeler, *leitmotiv tekniğine* örnek gösterilebilir.

Romanda birçok savaş ve askerli terimi yer almaktadır: *siivari* (8), *kale* (11), *silahşor* (12), *şövalye* (14), *kılıç talimi* (17), *akıncı* (18), *taarruz* (23), *muharebe* (35), *gazi* (35), *tekfür* (43), *rakip* (53), *müdafaa* (53), *menzil* (56), *imparator* (59), *başkumandan* (61), *ordu* (67), *asker* (70), *dövüş* (75), *akın* (84), *kılıç kalkan oyunu* (84), *ok gezlemek* (84), *tuğ* (93), *sancak* (93), *ilan-ı harp* (93), *taarruz* (104), *ferman* (107), *hisar* (107), *imparatorluk* (121), *muhafiz* (154), *muharebe karargâhı* (156), *savaş eri* (161), *saray nazırı* (188), *komutan* (188), *müttefik* (204), *fethetmek* (215).

Eserde, terimlerin yanı sıra bazı yabancı sözcüklere de yer verilmiştir: *ihtimal* (9), *macera* (9), *isabet* (9), *hararet* (10), *sürat* (11), *münakaşa* (12), *makul* (12), *lüzum* (12), *intikam* (13), *katiyen* (13), *kefare* (15), *acayip* (16), *istihza* (16), *prensip* (18), *müthiş* (19), *üniforma* (22), *pozisyon* (23), *mevzuubahis* (23), *istirahat* (24), *cinayet* (27), *marifet* (28), *ihtar* (28), *komplo* (32), *nasihat* (33), *hayalet* (34), *müjde* (35), *malumat* (35), *faaliyet* (38), *nevale* (38), *gafler* (40), *imtihan* (41), *iktiza* (43), *meal* (44), *sefahat* (45), *menfaat* (46), *ikbal* (46), *müphem* (47), *inat* (49), *alamet* (50), *pervasızlık* (50), *dehliz* (51), *itibar* (51), *izahat* (52), *hasım* (52), *berbat* (54), *ikaz* (54), *ahiret* (56), *arazi* (57), *blöf* (59), *istirahat* (60), *mıcahid* (62), *mecal* (67), *müşkülât* (79), *mahiyyet* (83), *icap* (83), *ideal* (84), *tanzim* (91), *iltifat* (93), *mecra* (94), *riyakâr* (94), *berbat* (94), *kozmpolit* (99), *malumat* (100), *hizmetkâr* (100), *garanti* (102), *tasvipkar* (103), *falso* (103), *politika* (108), *kâhin* (109), *bravo* (118), *meçhul* (127), *seccade* (128), *sürat* (136), *panjur* (143), *asalet* (145), *riyakâr* (145), *ihtiras* (147), *harikulade* (148), *meçhul* (156), *telaffuz* (157), *yadigâr* (163), *hançer* (175), *rüşvet* (176), *depo* (179), *sükse* (218), *izdivaç* (220).

Metinlerde yer alan argo sözcükler de bir hayli fazladır: *kepaze* (10), *palavracı* (11), *zımbalamak* (14), *zirvalamak* (14), *sersem* (16), *pis herif* (16), *kalleş* (17), *aptal* (20), *dalavere* (24), *gebermek* (24), *genç horoz* (25), *pis Kayılı* (25), *kart teke* (25), *kahpe dölü* (29), *şeytan herif* (29), *yaltaklanmak* (29), *viyaklamak* (29), *kerata* (30), *gâvur lisanı* (32), *babalık* (34), *kâfir* (37), *hengâme* (44), *kaz kafalı herifler* (47), *aptal herif* (48), *soytarı* (48), *sineklerin amiri* (51), *biçmek* (52), *palavra* (53), *yardakçı* (53), *kof* (56), *aptal kafa* (62), *uyuz* (66), *horozlanmak* (70), *köpek* (70), *kaşınmak* (75), *itler* (78), *defol* (79), *marizlenmek* (81), *ahmak* (82), *kâfir* (88), *zibidi* (104), *ihtiyar kurt* (104), *palavra* (105), *kahpe* (111), *kuş beyinli* (113), *köpoğlu* (114), *enselemek* (125), *namussuz* (131), *utanmaz* (140), *boş çuval* (148), *budala* (149), *adi herif* (157), *sersem kız* (167), *kaltak* (167), *sersem tavuk* (173), *domuz oğlu domuz* (184), *pis serseri* (191).

Mo'nun Gizemi adlı eserin bazı kısımlarında *tasvir tekniği* kullanılmıştır.

“Denizin altı burada daha da güzeldi. Çünkü bu yöre daha derindi. Dipte aynı yeryüzünde olduğu gibi, dağlar, tepeler, yarlar, ovalar, uçurumlar, adacıklar ve irili ufaklı mağaralar vardı. Her yer, rengârenk bitki, yosun, mantar ve mercan türleriyle kaplanmıştı...” (135).

Eserde yer yer *iç monolog tekniği* de göze çarpmaktadır.

“Burç da ondan çok etkilenmişti. İçten içe şöyle düşünüyordu: Ne hoş kız Tanrım! Hele o lacivert gözleri!...” (37).

Romanda belirli aralıklarla kullanılmış olan “*kavkı*” ve “*klonlama*” sözcükleri *leitmotiv tekniğine* örnek gösterilebilir.

Metinlerde birtakım terimlere de yer verilmiştir.

Edebiyat terimleri: *roman kurgusu* (9), *anlatı* (30), *efsane* (60).

Spor terimleri: *atlet* (38), *tenis kortu* (38), *jimnastik* (39), *pinpon* (62), *balıkadam sertifikası* (69), *Dalgıçlar Federasyonu* (69), *dalış brövesi* (90), *sörf* (234).

Genetik ve biyoloji terimleri: *klonlama* (13), *hücre* (17), *evrim* (19), *atom* (22), *gen* (24), *bakteri* (92), *evrim* (92), *kromozom* (109), *DNA* (109), *fosil* (110), *protein* (111), *cerrah* (208), *hücre zarı* (248).

Romanda yer yer yabancı sözcükler kullanılmıştır: *jumbo jet* (9), *harita* (10), *hostes* (10), *garip* (12), *fantezi* (13), *eflatun* (14), *vampir* (14), *hayalet* (14), *zekâ* (15), *formül* (17), *garip* (20), *merak* (20), *imza* (21), *adres* (22), *konferans* (22), *müjde* (23), *kaset* (23), *faks* (25), *play* (29), *günah* (30), *emanet* (31), *arşiv* (31), *ipucu* (31), *tropikal* (35), *sutyen* (37), *restoran* (38), *flüt* (41), *disco* (42), *balerin* (44), *turkuaz* (45), *sanayici* (47), *tenha* (50), *rüya* (55), *alet* (55), *mesaj* (56), *lanet* (60), *pijama* (60), *şezlong* (61), *kafe* (61), *Karyoke* (61), *kokonat* (64), *tropikal* (66), *pilot* (67), *kadife* (67), *gitar* (72), *beton* (72), *kadeh* (75), *martini* (75), *bira* (77), *kola* (78), *idam* (80), *panik* (80), *dünya* (85), *hazine* (86), *röportaj* (87), *harita* (89), *ajan* (97), *stajyer* (126) *ajan* (132), *kapital* (159), *stüdyo* (161), *shat* (164), *lacivert* (181), *rahip* (186), *adres* (192), *makine* (195), *kredi kartı* (196), *hafiyecilik* (221), *psikolog* (223), *çare* (226), *kira* (226), *e-mail* (228), *kıyamet* (230), *flört* (231), *sihirbaz* (234), *mozaik* (237), *laboratuvar* (244), *tuvalet* (246), *imparatoriçe* (248).

Metinlerde az da olsa argo sözcüklere yer verilmiştir: *aptal* (60), *ödlek* (77), *hinoğlu hin* (94), *aşağılık adam* (95), *adi Çinli* (95), *serseri* (99), *üçkâğıtçı oğlu* (99), *aptal* (133), *salak* (133).

Alacakaranlık adlı eserde *tasvir tekniğine* yer verilmiştir.

“...Orada, hiç değişmeyen evin önündeki caddede yeni –yani benim için yeni-kamyonetim duruyordu. Rengi soluk kırmızıydı; büyük yuvarlak çamurlukları ve şişkin bir sürücü koltuğu vardı. Birden ona ısınverdim ve buna kendim de çok şaşırdım.” (13).

Romanda yer yer *iç monolog tekniği* de göze çarpmaktadır.

“...Sesinde küçük kasabalılara özgü şaşkınlık ve kınama var, diye düşündüm. Gerçi doğruyu söylemek gerekirse bu, Phoenix'te bile dedikodulara neden olabilirdi.” (24).

Metinlerde *gösterme tekniğine* de yer verilmiştir.

“Çok.”

“Orada fazla yağmur yağmaz, değil mi?”

“Yılda üç dört kez.” (20).

Romanda bazı terim anlamlı sözcükler kullanılmıştır.

Tıp ve biyoloji terimleri: *klostrorofobi* (16), *paranoya* (20), *albino* (20), *hücre anatomisi* (26), *revir* (40), *soğan kök hücreleri* (43), *mitoz evreler* (43), *profaz* (44), *mikroskop* (44), *anafaz* (44), *embriyo* (45), *adrenalin* (53), *ambulans* (55), *termometre* (56), *röntgen* (57), *acil servis* (57), *muayene* (61), *refleks* (67), *kramp* (72), *radyoaktif* (84), *kriptonit* (84), *nabız* (84), *aplikatör* (86), *steril mikro-neşter* (86), *soğuk kompres* (90), *cerrah* (118), *östrojen* (133), *vejetaryen* (161), *psikiyatrik* (194), *adrenalin* (218).

Müzik terimleri: *melodi* (94), *ritm* (115), *nakarât* (115), *rock* (133).

Eserde bazı yabancı kelimeler de kullanılmıştır: *dantel* (9), *eyalet* (9), *kasvet* (9), *panik* (10), *garip* (10), *kehanet* (11), *bagaj* (11), *model* (12), *nazik* (12), *avantaj* (14), *malzeme* (14), *tabela* (17), *portatif* (17), *harita* (18), *kapüşon* (19), *kafeterya* (19), *ünisex* (19), *espri* (21), *atik* (21), *pozisyon* (27), *kadife* (29) *diplomasi* (32), *imkansız* (32), *sosis* (33), *kıyafet* (33), *süpermarket* (34), *mesaj* (34), *bluz* (35), *e-mail* (35), *silah* (35), *iltifat* (37), *makine* (37), *hamle* (38), *davet* (38), *sahne* (41), *saç jölesi* (43), *seyahat* (47), *bahis* (48), *tahmin* (48), *berbat* (49), *berrak* (51), *spekülasyon* (52), *rekabet* (52), *lastik* (52), *darbe* (53), *telafi* (57), *koridor* (61), *rüya* (63), *aktif* (66), *zahmet* (72), *kabin* (74), *parti* (74), *depo* (76), *kinayeli* (77), *telafi* (78), *mucize* (79), *zeka* (81), *teori* (81), *çifte standart* (82), *hipnoz* (84), *kampus* (87), *büro* (89), *piercing* (96), *ihtiyaç* (101), *plaj* (103), *akvaryum* (104), *flört* (109), *kabile* (111), *vampir* (112), *play* (115), *şifonyer* (117), *eşofman* (117), *kozmetik* (118), *cazibe* (118), *rahip* (118), *patika* (120), *manyetik* (123), *romantik* (124), *tişört* (125), *şort* (125), *marine* (129), *koleksiyon* (129), *beysbol* (130), *sitcom* (130), *straplez* (135), *aksesuar* (135), *poşet* (136), *kristal* (136), *sandalet* (136), *restoran* (143), *sipariş* (145), *mantarlı ravioli* (146), *itaat* (146), *istatistik* (149), *felaket* (150), *vahşi* (150), *panik* (156), *eşsane* (159), *taktik* (164), *ritüel* (167), *bej* (169), *adil* (171), *randevu* (173), *inanılmaz* (175), *fermuar* (177), *iddia* (177), *pizza* (178), *veda* (181), *video* (186), *raket* (187), *otomatik* (191), *deterjan* (192), *badminton* (195), *veranda* (199), *intihar* (213), *labirent* (214), *elmas* (216), *bira* (221), *itiraf* (225), *mazoşist* (227).

Romanda bazı argo kelimeler de yer almıştır: *kuş beyinli* (10), *saf* (12), *salak* (17), *aptal* (43), *aptalca* (51), *salakça* (52), *şapşallaşmak* (81), *kapat çeneni* (139), *çatlak* (155), *sersem* (167), *manyak* (173), *geri zekâli* (226).

Odada Yalnız öykü kitabından seçilen hikâyelerde *tasvir tekniğine* yer verilmiştir.

“*Ferhad, pansuman için koğuşa girdiğinde öğlen üzeriydi. Yanık tenli, kır saçlı, ince uzun bir adamdı emektar hastabakıcı. Hünerli elleriyle bıyıklarını burarak konuşur, en acı haberi bile gülerek söylerdi...*” (47).

“...Alttaki demir kapı kaynaklı zaten. Çürümüş harabe ya, kimse girmesin diye kapatmışlar. Alt katın camı da öyle, kaynaklı. Bir tek çatıdan girilir buraya. Bir tek ben girerim...” (104).

Odada öyküsünde montaj tekniği de göze çarpmaktadır.

“...Ben neymişim be abi! A! A! Aaaaaa...” (37).

Öykülerde bazı terim anlamlı sözcüklere yer verilmiştir:

Teknolojik terimler: *junk* (39), *delete* (39), *MSN* (40), *SMS* (44), *klavye* (44).

Tıp terimleri: *protez* (46), *tansiyon* (47), *sevk* (47), *cerrah* (48), *fizik tedavi* (49), *dezenfektan* (50), *klirik* (107).

Hikâyelerde bazı yabancı sözcükler de yerini almıştır: *piercing* (38), *iddia* (38), *acayip* (38), *dikkat* (38), *keman* (38), *mesaj* (39), *kanalizasyon* (39), *DJ* (39), *pardon* (40), *nikotin* (43), *sigara* (43), *âlem* (43), *albüm* (44), *pervane* (45), *şefkat* (45), *sandalye* (46), *talihsiz* (46), *nüktedan* (47), *cenaze* (49), *ikna* (50), *lojman* (50), *azim* (51), *fena* (103), *vukuat* (103), *akrobasi* (104), *harabe* (104), *lastik* (105), *kıyamet* (105).

Metinlerde birtakım argo sözcükler de göze çarpmaktadır: *keriz* (39), *gırtlığına çökmek* (39), *salak* (44), *pislik* (101), *yamanmak* (103), *karı* (103), *herif* (103), *manita* (104), *hergele* (106), *ispiyon* (106).

Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem adlı anıda *tasvir tekniği* de kullanılmıştır.

“...Özellikle saçını ne yana devireceğini bilen, etek boyunu kısaltıp topak topak beyaz bacaklarını sergileyen ve şen şakrak gülüşerek oğlanlarla cilveleşen kızlara iyice ifrit olmaya başlamıştım...” (166).

Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem adlı anıda “görünmez olmak” tabiri sürekli kullanılmış olup *leitmotiv tekniğine* örnek olarak gösterilebilir.

Ayrıca anıda yer alan dini hikâyeye *montaj tekniğine* örnektir.

“Onunla karşılıklı iki yatağa uzanırdık. Başlardım Yusuf’un hikâyesini yüksek sesle okumaya. Kuyuya düşmeler, itilip kakılmalardan sonra, rüya yorumu yeteneğiyle zirveye tırmanan gencecik Yusuf’a aşkla karışık bir hayranlık duyarken ben...” (166).

Metinlerde birtakım terim anlamlı sözcüklere yer verilmiştir:

Tıbbi ve biyolojik terimler: *familya* (33), *tedavi* (80), *mikrop* (86), *hücre* (89), *romatizma* (168), *muayene* (171), *kolormatik* (171).

Müzik terimleri: *ritm* (43), *gitar* (199), *melodi* (201), *arabesk* (220), *akort* (305).

Askeri terimler: *hiza* (32), *işgal* (29), *hâkimiyet* (45).

Spor terimleri: *raket* (56), *korner* (84), *penaltı* (84), *basket* (252).

Siyasi terimler: *askeri darbe* (90), *miting* (90), *sendika* (125), *grev* (125), *hormon* (150), *protesto* (261), *militan* (262).

Metinlerde yabancı sözcüklere de yer verilmiştir: *evham* (16), *mesafe* (16), *vahşilik* (17), *düşman* (17), *silah* (18), *kahve* (22), *dükkan* (22), *külâh* (22), *plastik* (24), *fıskiye* (25), *ünifforma* (26), *azametli* (26), *kepazelik* (26), *istasyon* (27), *peron* (27), *mesela* (28), *sahil* (29), *peygamber* (30), *istikamet* (31), *ceza* (32), *termosifon* (37), *divan* (37), *beton* (37), *tabiat* (41), *peştamal* (42), *iştah* (44), *marifet* (45), *terane* (48), *strateji* (50), *aktör* (50), *arazi* (53), *inşaat* (55), *lojman* (56), *rezalet* (64), *adaletsizlik* (64), *hakikat* (64), *inkar* (65), *sahte* (66), *sandviç* (67), *trajedi* (68), *pratik* (68), *afilli* (70), *taklit* (71), *avokado* (72), *hezeyan* (73), *hain* (73), *hazin* (73), *velayet* (75), *iddialı* (76), *felaket* (77), *raunt* (77), *berbat* (77), *psikolog* (80), *idare* (80), *minyatür* (84), *kanalizasyon* (86), *plaj* (86), *tüpgaz* (87), *statü* (87), *nescafe* (87), *kompozisyon* (87), *klasik* (87), *ansiklopedi* (88), *MR* (89), *faks* (89), *erotik* (90), *fantastik* (91), *atmosfer* (92), *stres* (93), *otomatik* (97), *harika* (103), *akvaryum* (104), *vanilya* (110), *kasket* (114), *otomobil* (125), *fabrika* (126), *hidroelektrik santral* (136), *ilham* (136), *teknoloji* (137), *cesaret* (143), *bikini* (150), *kaset* (151), *mahrem* (151), *bedava* (152), *sahne* (152), *jöle* (153), *üçra* (158), *misina* (159), *afiş* (159), *kovboy* (160), *kazulet* (163), *jet* (163), *fasikül* (164), *bayi* (164), *parapsikolojik* (164), *formalite* (165), *gafllet* (165), *ifrit* (166), *entari* (167), *miyop* (171), *egzersiz* (172), *metafizik* (174), *şoset* (184), *etajer* (186), *proje* (186), *ampul* (192), *kaos* (193), *karikatür* (198), *harita metot* (213), *üniformasız* (219), *asfalt* (220), *hançer* (230), *çinko* (235), *umumi hela* (235), *festival* (245), *fellah* (248), *matine* (249), *fuar* (252), *jandarma* (254), *fayton* (255), *ritüel* (259), *kasvetli* (260), *lastik* (261), *popüler* (273), *rekabet* (274), *muhafazakar* (275), *daktilo* (281), *efekt* (288), *flört* (289), *facebook* (288), *imbat* (289), *deformasyon* (294), *tırabzan* (295), *revaç* (295), *tenezzül* (295), *egzotik* (297), *nargile* (297), *arşiv* (305), *senarist* (328), *jüri* (328), *sempozyum* (328), *konferans* (328).

Eserde yer yer argo sözcükler de göze çarpmaktadır: *nanay* (22), *kocakarı* (24), *palavracı* (30), *aylaklık* (31), *pis palavracı* (30), *lan* (31), *hayta* (32), *deyyus* (36), *koca öküz* (37), *len* (37), *saf* (71), *salak* (153), *aptal* (181), *aptallık* (182), *geri zekâlılık* (182), *çatlak* (294).

Örnekler incelendiğinde dil özelliklerinin çocuklar için hazırlanan metinlerden daha ağır, yetişkinler için verilen eserlerden ise daha hafif olduğu görülmektedir. Ele alınan eserlerde terim anlamlı sözcükler ve yer yer argo ifadelerle karşılaşmış olup metinlerin çoğunda tasvir, gösterme, montaj vb. tekniklere de yer verildiği görülmüştür. Dil özellikleri ile ilgili daha detaylı inceleme “Eserlerin İlk Gençlik Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi” bölümünde yapılacaktır.

4. 1. 9. Eserlerin İlk Gençlik Dönemi Açısından Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde incelediğimiz edebi eser örneklerinin ilk gençlik dönemi açısından değerlendirilmesine yer verilecektir.

4. 1. 9. 1. Bilişsel Özellikler

İlk gençlik döneminin bir özelliği olarak soyut düşünme yeteneği gelişen bireyler, Demirel’in (vd., 2010: 277) de bahsettiği gibi *hayal kurmayı* çok sevmekte ve zamanlarının bir bölümünü bu faaliyet için ayırabilmektedirler. *Mo’nun Gizemi* adlı eserdeki Defne’nin davranışları bu duruma örnektir.

“Defne hayal kurmayı çok seviyordu. Hele, genç kızlığa geçeli, hayal kurmak, onun için yaşam biçimi olmuştu. Hayallerini bazen yakışıklı bir delikanlı süslüyordu. Bazen okul birincisi, bazen dünya çapında bir flüt sanatçısı, bazen de insanlığı yok olmaktan kurtaran, ünlü bir bilgin olduğunu düşünüyordu...” (41).

Hayal kurma isteği, bireylerde *maceraya* olan ilgiyi de arttırmaktadır ancak bu durum kontrol edilmediğinde işler çığırından çıkabilir. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri’nde* Bora adlı çocuğun yaptığı tehlikeli yarışlar ve sonunda başına gelen kaza bu duruma örnektir.

“Bunlar da tehlikeli olduğu için seviyorlar ya... Üstelik yeni bir kural koymuşlar, farları yakmadan gidiyorlarmış.” (77).

Aynı duruma *Mo'nun Gizemi* adlı eserde Defne ve Burç adlı gençler de örnek verilebilir. İzledikleri Gizemli Dörtlü yüzünden bu iki gencin başından bela hiç eksik olmamıştır.

“‘Yani siz, Cennet Adasında, bir eliniz yağda, öteki balda, görkemli bir tatil yaşarken, can sıkıntısına kapıldınız. Tekdüze yaşamınızı renklendirmek için, adaya gelen dört kişiyi gizemli bulup, peşlerine takıldınız. Hafiyecilik oynamaya kalkıştınız, öyle mi?’” (221).

Ayrıca eserler, ilk gençlik dönemindeki bireylerin ilgi duydukları farklı soyut konular hakkında da bilgi vermektedir. *Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem* adlı eserdeki Meryem *parapsikolojik* olaylara ilgi duymaktadır.

“Haftada bir yayımlanır yayımlanmaz gazete bayisine koşup aldığım ve ‘uzayda hayat var mı’, ‘bir uçurumun kenarına yanaşan insanların yüzde kaçı aşağı atlama riskine kapılır’, ‘düşünce gücüyle ateş çıkaran insanlardan sizin mahallenizde var mı’ gibi parapsikolojik olayların konu edildiği bu fasiküllere bayılıyordum.” (164).

Şahin’in (vd., 2007: 97) bahsettiği üzere bu dönemde bilişsel gelişime bağlı olarak *tarihi ve siyasi* olaylara da karşı ilgi duymaya başlayan bireyler, bu türde eserleri zevkle okuyabilmektedirler. *Turgut Alp* romanı, bu duruma gösterilecek en açık örnektir.

Roman, gençlere Osmanlı Devleti’nin, dinine yürekten bağlı askerler ve yöneticilerden oluştuğu ve zafere bu şekilde ulaştığı mesajı verilmektedir.

“...Osman Bey ve arkadaşlarının feragati önünde elbette karton kaleler gibi yıkılacak, bütün buralar Osmanoğlunun eline geçecekti. Osmanoğulları da Osman Gazi’nin yolundan gittikleri sürece, yani zevk ve sefahati değil, din, memleket ve milleti düşündükleri sürece yükselecek, Avrupa devletlerine diz çökertecek, Osmanlı hâkimiyetini dünyaya kabul ettirecekti.” (94).

Aynı romanda yer yer Türk askerlerinin ne kadar yetenekli olduğundan bahsedilmiştir.

“Doğrusu Türkler gerçekten müthiş adamlardı. En zayıf silahşoru bile en kuvvetli Rum şövalyesini yıkıyordu. Bu gücü nereden alıyorlardı acaba? Bu silah kullanmayı kimden öğreniyorlardı? Herhalde analarının karnından usta silahşor olarak doğmuyordu bu adamlar! Peki, ama o cesaret, o pervasızlık, o ölümlerle bile istihza eden soğukkanlılık; bütün bunlar nereden geliyordu?” (122).

Osmanlı Devleti’ndeki akıncılar, vatan ve millet sevgisini her şeyden üstün tutmaktadır.

“Ben de evleniyorsun, evleneceksin diye üzülüp dururdum, ne ahmakmışım meğer. Bir akıncı yalnız dinini ve devletini sevmelidir Turgut. Kadın sevgisi belki altıncı, belki yedinci sırada gelebilir, bunun için daha erken. Evli adam iyi akıncı olamaz.” (82).

Ayrıca bu akıncılar, Müslümanlığın gerektirdiği kuralları da yerine getirerek yaşamlarını devam ettirmektedirler.

“Turgut seccadeye doğru gitti. Bir an bütün düşüncelerini aklından sildi. Allah’ın huzurunda bulunduğunu tahayyül etti. O, her şeyi bilen, her şeyi gören, her şeyi en ince teferruatına kadar aksaksız ve noksansız tanzim eden büyük yaratıcının huzuruna, bütün düşüncelerinden arınmış, yalnız inanç ve ibadet aşkıyla dolu olarak el bağladı.” (180).

Romanda geçen bazı ifadeler de Türklerin, kadınlarına vermiş olduğu değeri de gözler önüne sermektedir.

“Hayır, Meryem Hatun, böyle düşünmenizi istemiyorum. Kadın Müslüman’ın namusudur. Biz namusumuzu korumak için bu kılıçların ağırlığını çekeriz. Kadın namustur, vatan namustur, silah namustur. Bize vaktiyle böyle öğrettiler.” (197).

4. 1. 9. 2. Dilsel Özellikler

Seçilen örneklerin *dil ve üslup özellikleri* incelendiğinde eserlerde *tasvir, leitmotiv, iç monolog, gösterme* vb. tekniklere yer verilmekle birlikte kullanılan dilin genelde sade ve anlaşılır olduğu dikkat çekmektedir. Ancak kullanılan dil, ne çocuklara yönelik eserlerdeki kadar basit, ne de yetişkinlerinki kadar ağırdır. Bu yönden eserler ilgili dönemin dil özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Ayrıca eserlerde birçok *yabancı* ve *argo* sözcüğe yer verildiği görülmektedir. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* adlı eserde elli beş yabancı, on dört argo sözcük tespit edilmiştir. Yabancı sözcüklerden kırk sekizi Batı dillerinden, yedisi Doğu dillerinden alınmıştır. *Kapiland'ın Kobayları* adlı eserde doksan üç yabancı, on argo sözcük tespit edilmiştir. Yabancı sözcüklerin yetmiş yedisi Batı dillerinden, on altısı Doğu dillerinden alınmıştır. *Turgut Alp* adlı eserde seksen altı yabancı, elli yedi argo sözcük tespit edilmiştir. Yabancı sözcüklerin kırk ikisi Batı dillerinden, kırk dördü Doğu dillerinden alınmıştır. *Mo'nun Gizemi* adlı eserde yetmiş dokuz yabancı, dokuz argo sözcük tespit edilmiştir. Yabancı sözcüklerin yetmiş beşi Batı dillerinden, dördü Doğu dillerinden alınmıştır. *Alacakaranlık* adlı eserde yüz yirmi bir yabancı, on iki argo sözcük tespit edilmiştir. Yabancı sözcüklerin yüz yedisi Batı dillerinden, on üçü Doğu dillerinden alınmıştır. *Odada Yalnız* adlı eserde yirmi sekiz yabancı, on argo sözcük tespit edilmiştir. Yabancı sözcüklerin yirmi biri Batı dillerinden, yedisi Doğu dillerinden alınmıştır. *Yaramaz Bu Kitap* adlı eserde yüz kırk iki yabancı, on altı argo sözcük tespit edilmiştir. Yabancı sözcüklerin yüz dördü Batı dillerinden, otuz ikisi Doğu dillerinden alınmıştır. Eserlerde yer verilen yabancı sözcükler ve isimlerin büyük çoğunluğunun Batı dillerinden alınmış olması, eserler üzerindeki Batı etkisini açıkça ortaya koymaktadır.

Eserlerde birçok *terim* anlamlı sözcük de yer almaktadır. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* adlı eserde yedi tıbbi ve biyolojik terim, altı spor terimi, dört müzik terimi ve dört kuaförlük terimi; *Kapiland'ın Kobayları* adlı eserde yirmi sekiz tıbbi ve biyolojik terim, on bir siyasi terim, yedi alışveriş terimi, beş inşaat terimi, dört reklâm terimi, üç astronomi terimi, üç spor terimi ve iki edebi terim; *Turgut Alp* adlı eserde otuz beş savaş ve askerlik terimi; *Mo'nun Gizemi* adlı eserde on üç genetik ve biyolojik terim, sekiz spor terimi ve üç edebi terim; *Alacakaranlık* adlı eserde otuz tıbbi ve biyolojik terim ve dört müzik terimi; *Odada Yalnız* adlı eserde altı tıbbi terim ve beş teknolojik terim; *Yaramaz Bu Kitap* adlı eserde yedi tıbbi terim, yedi siyasi terim, beş müzik terimi, dört spor terimi ve üç askeri terim kullanılmıştır. Eserlerde toplam doksan bir tıp, genetik ve biyoloji terimi, otuz sekiz savaş ve askerlik terimi, yirmi bir spor terimi, on sekiz siyasi terim, on üç müzik terimi, yedi alışveriş terimi, beş inşaat terimi, beş teknolojik terim, beş edebi terim, dört reklâm terimi, dört kuaförlük terimi ve üç astronomi terimi kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durum

eserlerin oluşturulmasının ilgili dönemin özelliklerinin dikkate alındığını göstermektedir.

4. 1. 9. 3. Kişisel Özellikler

Araştırmada ilk gençlik dönemindeki bireylerin tarihi ve siyasi (Sever, 2008: 55), aile, arkadaşlık ve aşk (Sever, 2008; Şahin vd., 2007: 13), macera, fantastik ve bilim-kurgu (Acuner ve Yarpuzlu, 2006: 156), fen ve tabiat (Şirin, 2012: 54) gibi alanlara ilgi duydukları tespit edilmiştir. Eserlerin konuları incelendiğinde de *Bir Genç Kızın Gizli Defteri'nin* aile, arkadaşlık, aşk, okul ve öğrenim hayatı; *Kapiland'ın Kobayları'nın* aile, arkadaşlık, aşk, macera ve günümüzdeki gelişmeler; *Turgut Alp'in* aşk, tarih, siyaset ve din; *Mo'nun Gizemi'nin* aile, arkadaşlık, macera ve fantastik, fen ve tabiat; *Alacakaranlık'ın* aile, arkadaşlık, aşk, macera ve fantastik; *Odada'nın* aile, arkadaşlık ve günümüzdeki gelişmeler; *Azad'ın* arkadaşlık, aşk, okul, öğrenim hayatı ve günümüzdeki gelişmeler; *Umut'un* aile ve günümüzdeki gelişmeler gibi temalara yer verdiği görülmektedir. Bu durum araştırmada yer verilen tespitleri doğrulamakta ve seçilen eserlerin ilgili dönemin özelliklerine göre hazırlandığını göstermektedir.

Eserlerdeki *kişiler* incelendiğinde, anakarakterlerin ilk gençlik dönemindeki bireylerden seçildiği görülmektedir. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri'ndeki* Serra on beş; *Kapiland'ın Kobayları'ndaki* Marjinal ve Mehtap on yedi; *Mo'nun Gizemi'ndeki* Burç on altı, Defne on beş; *Alacakaranlık'taki* Bella on beş; *Odada'daki* Gamze on yedi; *Azad'daki* Azad on altı; *Umut'taki* Umut on beş yaşında gençlerdir. İlk gençlik dönemindeki bireyler okudukları kitaplarda kendilerini gördükleri (Aytaş ve Yalçın, 2005: 41) ve kurgularda yer alan kahramanlara öykündükleri için (Cengiz, 2011: 317) eserlerdeki başkahramanlar bireylerin kolay özdeşim kurabileceği kişilerden seçilmiştir.

Seçilen örneklerde *kişisel* yönden birçok *ileti* yer almakta olup bu iletiler bireylere açıkça söylenmeyip sezdirilmektedir. Şirin'in de söylediği gibi (Şirin, 2012:

47) bu eserleri okumak, bireyin ilgili konularda duyarlılık kazanmasını sağlamaktadır.

Mo'nun Gizemi adlı romanın en başında geçen bir ifade dikkat çekicidir ve Gülten Dayıoğlu, okurlarına adeta ilk gençlik döneminin var olduğunu ve kendisinin de bu döneme seslenen bir yazar olduğunu kanıtlamıştır.

“Çocukluğumda ve ilk gençlik çağımda, romanlarınızın tümünü okumuştum. Kitaplarınız bana, pek çok konuda esin kaynağı olmuştur.” (11).

Eserlerdeki *kişisel* iletiler, anakarakterlerin içinde buldukları ruhsal durumlar ve başlarından geçen olaylar sonucu okurlara sezdirilmektedir. Örneğin, çocukluktan çıkmış bireylerin hissettikleri, *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* adlı eserde Serra'nın ağzından anlatılmıştır.

“İçimde buruk bir sevinç vardı. Sanki çocukluğumun bir parçası daha kopup gitmiş, buna karşın büyükler dünyasına bir adım daha atmıştım. Hem hüznüydüm, hem sevinçli. Büyüme sancıları dedikleri bu olmalıydı.” (262).

Bu bölümde yer alan sözler, Asutay'ın (2013: 8) ve Yavuzer'in (1997: 243) de çalışmalarında ifade ettiği üzere ilk gençlik döneminin bir geçiş süreci olduğu, ilk gençlikteki bireyin ise hem çocuk hem de yetişkinden farklı olduğu şeklindeki değerlendirmeleri doğrular niteliktedir. İlk gençlik dönemindeki bireyler *her ne kadar tam bir yetişkin özelliği gösteremeseler de zaman zaman birer yetişkinmiş gibi konuşabilmektedirler*. Aynı eserde, Serra'nın ruh halleri de bu durumla paralellik göstermektedir.

“Onu karşıma alıp diyeceğim ki, ‘Bak baba, seninle konuşmak istiyorum. Mademki bu ailenin reisi sensin, darmadağın olmamıza izin vermemelisin. Annemle aranızda ne derdiniz varsa bunu çözümlmek sana düşer. Ben de bu ailenin bir bireyi değil miyim? Öyleyse beni niye bu kadar üzüyorsunuz? Benim kabahatim ne?’” (49).

Bu gençler bazen de *çocuksu* tavırlarını sürdürmekten hoşlanmaktadırlar. Serra ve Sırma'nın birbirlerine verdikleri söz göz önüne alındığında, çocukluğun etkilerini iki genç kızın da hala yaşıyor olduklarını görmek mümkündür.

“*Bütün oyuncaklarım üzerine yemin ederim ki bilmeyecekler, dedi, gülüştük, sonra sarılıp birbirimizi öptük.*” (135).

Geçirdikleri hızlı değişim sebebiyle ilk gençlik dönemindeki bireylerin duygularında ortaya çıkan *dengesizlik* ve gösterdikleri *inişli çıkışlı tepkiler* (Kulaksızoğlu, 1998: 16–17; Özer ve Sevimay, 2004: 26; Yavuzer, 1997: 246–247) Serra’da açıkça görülmektedir.

“*Annemi seviyorum. Babamı da seviyorum.*” (263).

“*İkisinden de nefret ediyorum!*” (58).

İlgili dönemdeki inişli çıkışlı ruh halleri; Senemoğlu’nun da (1997: 80) bahsettiği üzere bireylerde *asilik, isyankârlık, aykırılık* gibi birtakım özellikler ortaya çıkarabilmektedir. *Kapilad’ın Kobayları* adlı eserin anakahramanı olan Marjinal’de bu özellikleri görmek mümkündür.

“*Marjinal, içinde kabaran isyan duygusuna engel olamadı ve bir tek cümlesine bile inanmadığı bu konuşmanın arkadaşları üzerindeki etkisini silmek istedi. Üç beş adım atıp kürsünün önüne geldi ve bütün öğrencilere etkili bir sesle bağırdı.*” (25).

Odada öyküsündeki Gamze de Marjinal’le aynı özellikleri göstermektedir.

“*Sessizlik gıcır... Gitti. Yürüüüüüüüü, anca gidersin! Kolaydı öyle siz istediniz mi gelinecek, siz istediniz mi gidilecek! Yok öyle yağma!..*” (40).

Ancak *Kapiland’ın Kobayları* adlı eserde Marjinal’in büyükbabasının ağzından, tüm ilk gençlik dönemindeki bireylere aykırılık ve asilik hakkında doğru bir ileti verilmiştir.

“*-Marjinal olmayı seviyorsun demek. Ama bence asıl marjinallik nedir, biliyor musun evlat. Kendi adını sevmen... Yani asıl marjinallik ‘Hayri’ olmakta. Çünkü herkes ancak başkası gibi olunca, birine özenince farklı olabileceğini düşünüyor, sen kendin olunca herkesten farklı olursun zaten.*” (211).

Farklılık, aykırılık ve asiliğin akabinde önem kazanan *cesaret* sebebiyle bu bireyler kendilerini gösterebilmek için bazı çıkışlar yapabilmektedirler. *Kapiland'ın Kobayları* 'ndaki Marjinal'in tavırları, bu duruma örnektir.

“*Bunu duyan Marjinal hızla kürsünün önünden ayrıldı ve koşarak okul kapısından çıkıp uzaklaştı. Avludaki herkes, bu kaçıışı, alkışlayarak destekledi.*” (26).

Her fırsatta kendilerinin de bir *birey* olduğunu kabul ettirmek isteyen ergenler (Kaya ve Uzunoğlu, 2003: 92), istekleri gerçekleşmediği zaman çok öfkelenebilmektedirler. *Kapiland'ın Kobayları* adlı romanda asi ve kabadayı bir birey olarak yer alan Burhan'ın duyguları bu duruma örnektir.

“*...Şimdi Sevda Hanım'ın onu da diğer öğrenciler kategorisine koyup sıradanlaştırması herkesin hoşuna gitmişti. Delikanlı, çok sinirlenmiş görünüyordu, o güne kadar var ettiği korkutucu kimliğinin hiçe sayıldığını düşündü.*” (31).

İlgili evredeki bireyler için *kendini kanıtlamak* ne kadar önemliyse kötü bir etiket sahibi olmamak da bir o kadar önemlidir. Aynı esere ait bir alıntı ile bu duruma örnek verilebilir.

“*Burhan, aslında yapmayacağı bir şeyle tehdit etmişti Marjinal'i. Öğrenciler arasında olup bitenleri okul idaresine aktaranlara kendisi de karşıydı zaten. 'İspiyoncu' damgasını yemek, asla silemeyeceği bir kara leke olurdu kendisi için.*” (83).

İlk gençlik evresindeki bireylerde, cesaretin yanı sıra *özgürlük tutkusu* da ortaya çıkmaktadır. *Odada* öyküsündeki Gamze'nin sözleri bu duruma örnektir.

“*Canım feci sıkılıyor... Görünmez olsam, yok olsam diyorum bazen. Hani şöyle kapıdan değil de başka bir yoldan çıkıp kaçabilsem şu evden, annemlerden. Hesap vermek zorunda kalmasam... Tuvaletten kanalizasyona eriyip gitsen... Silinsem şu odadan, bir daha bulamasalar beni.*” (39).

Ayrıca bu bireyler, içinde buldukları evreden dolayı değişen ve gelişen vücutlarına uyum sağlayamaya çalışırken Aytaş ve Yalçın'ın da bahsettiği üzere (2005: 41) zaman zaman *kendilerini beğenmeme* ya da *çirkin bulma* eğiliminde

olabilirler. *Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem* adlı anıdaki Hatice Meryem'in sözleri bu duruma örnektir.

“Çirkinliğimle de beladaydı başım... Bazen ortası bitişik gür kara kaşlarım, bazen dudaklarımın üstünde gündün güne kararan tüylerim, bazen de şekilsiz saçlarım çarpıyordu gözüme...” (166).

Alacakaranlık romanındaki Bella da bu özelliğiyle Hatice Meryem'e benzemektedir.

“...Phoenix'te nasılsam burada da öyleydim. Belki eski okulumdaki oğlanlar benim ergenlik dönemime tanık oldukları ve o dönemlerdeki çirkin hallerimi bildikleri için beni hala öyle sanıyorlardı.” (52).

Kendilerini beğenmeme eğiliminde olan bireyler, Aytaş ve Yalçın'ın da bahsettiği üzere (2005: 41) beğenilmeyi ve ilgi görmeyi istemektedirler. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* adlı romandaki başkahraman Serra, zaman zaman bu duyguları yaşamaktadır.

“Cüneyt sadece bir arkadaş. Onu başka türlü düşünemiyorum. Öte yandan beğenilmek de çok güzel bir duygu.” (59).

Ancak bu dönemdeki birçok genç, beğeni algısını karşısındakinin dış görünüş özelliklerine göre oluşturmuştur. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* adlı roman bu açıdan gençleri doğru olana yönlendirmektedir.

“...Sen kendini beğenmeyebilirsin çünkü sen hala modası geçmiş şeylerle ölçüyorsun güzelliğini. Yok yeşil gözler, yok bele kadar inen muhteşem saçlar, yok sopa gibi ince olmak... Oysa biz erkekler belki böyle güzelleri sokakta görünce dönüp bakarız ama birlikte olmak istediğimiz, gerçekten sevebileceğimiz kızlar, kişilikleri olan kızlardır. Kişilikleri güzel olan, kafası çalışan, sevecen, insanın oturup konuşabileceği kızlar...” (120).

4. 1. 9. 4. Sosyal Özellikler

Eserler, ilk gençlik dönemindeki bireylerin *arkadaşlık* ilişkileri ile ilgili birtakım ipuçları ortaya koymaktadır. Gander ve Gardiner'in (1993: 208) de söylediği gibi bireylerin bu dönemde arkadaşlarıyla kurdukları yakınlık daha fazla önem kazanmaktadır. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri*'ndeki Serra bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

“Tenis kulübüne seni zorla yazdırmıştım. Anne olunca sözümüz kulak ardı edilir, arkadaşlar söyleyince hemen yapılır, değil mi?’ diye acele laf sokuşturdu ama bir yandan da gülüyordu.” (67).

Kapiland'ın *Kobayları* adlı eserde iki öğrenciden bahsedilmiştir. Onların durumları incelendiğinde, Senemoğlu'nun da bahsettiği üzere (1997: 80) ilk gençlik dönemindeki arkadaşlıkların ve bir gruba ait hissetmenin ne denli önem kazandığını görebiliriz.

“Çoğu zaman sessizdiler; liselilerin esprilerini anlamadıkları, ama herkes gülünce onların da anlamadan güldükleri belli oluyordu. Neden güldükleri sorulduğunda bir şey diyecek durumda değillerdi.” (10).

Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem adlı eserde bir arkadaş grubuna dâhil olamayan Hatice Meryem'in duyguları da bu durumu açıkça anlatmaktadır.

“Teneffüs zili çaldığında, onlar gibi bahçeye ya da koridora koşmaz, pencere kenarında durup, ikili üçlü gruplar halinde dolaşmalarını seyrederdim. Kızların hepsinde bir güzellik, bir alım, bir çalım çarpardı gözüme. Hayranlık duyardım. Bazen, gamlı baykuş gibi pencere kenarında duracağıma, aralarına karışmak arzusuna kapılır; ancak neyi, nasıl konuşacağımı bir türlü kestiremezdim...” (165).

Bir gruba ait olma isteğinin akabinde kendini bu gruba kanıtlama arzusu da bazı öğrenciler için çok tehlikeli boyutlarda olabilmektedir. *Kapiland*'ın *Kobayları* adlı eserden yapılan bir alıntı bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

“Birkaç gün önce okul önünde bıçaklanan yakın arkadaşı Semih'i düşündü. Hastanede daha birkaç hafta kalacak deniyordu. Bıçaklayan öğrenci cezaevindeydi.

O kadar önemsiz bir nedenle çıkmıştı ki kavga. Semih, farkında olmadan o öğrenciye çarpmış, o da bilerek yaptın diyerek bıçağını çekmiş.” (10).

Sever’in ve Şahin’in (2008: 70-71; vd., 2007: 13) de bahsettiği üzere ilk gençlik döneminde karşı cinse olan ilgi arttığından, arkadaşlık ilişkileri bazen aşka dönüşebilmektedir. *Bir Genç Kızın Gizli Defteri’nde* yakın bir arkadaşlık kuran Serra ve Cüneyt’in arasında doğan masum aşk bu duruma örnektir.

“Onun elini belimde hissedince kalbim küt küt atmaya başladı. Nasıl anlatayım, çok tatlı bir duygu. Sonra elimden tuttu ve birlikte içeri girdik.” (114).

Aynı duruma *Mo’nun Gizemi’ndeki* Burç ve Defne arasındaki ilişki de örnek verilebilir.

“Ben bu çocuktan hoşlanıyorum. Ama dilerim bu arkadaşça bir ilgidir, diye geçirirken, bir yandan da kendisiyle içsel çekişmelere girdi. Gecenin bu saatinde, yatağımda onunla öpüştüğümü hayal edip, tanımsız coşkulara sarılmak, ilişkimizin pek de arkadaşça olmadığını gösteriyor...” (84).

Yazar, Defne ve Burç üzerinden ilk gençlik dönemindeki tüm bireyleri, karşı cinse duyulan ilgi sonucu yapılacak olan yanlışlara karşı uyarmaktadır.

“Bu coşkulu öpüşme, neredeyse, daha da ileri gidip, bu aşamada yaşanmaması gereken, cinsel birlikteliğe dönüşecekti. Ama olmadı. Hem Burç, hem de Defne, bu konuda çok iyi eğitilmişlerdi. Daha da ileri giderlerse, yaşamlarının altüst olacağını, acı çekeceklerini, hatta bu aşklarının biteceğini biliyorlardı...” (178).

Bunun yanı sıra ergenler bazen, karşı cinsle kurdukları ilişkilerde yanlış özellikleri göz önüne alabilmektedirler. *Bir Genç Kızın Gizli Defter’inde* Serra’nın kuzeni Sırma’nın Bora’ya karşı hisleri bu duruma örnektir.

“Bora buranın en sükseli çocuğu da, onunla çıkmak sizler için müthiş bir olay. Bir de işin içine Serpil girince, bu bence, sende bir saplantı halini almış.” (70).

Gençlerin kurduğu yanlış ilişkiler, önüne geçilmezse çok tehlikeli bir hal alabilir. Nitekim Serra, kuzeni Sırma'nın Bora ile tehlikeli yarışa gitmesine izin vermeyerek genç kızın hayatını kurtarmıştır.

“Odanın içine yıldırım düşse bu kadar afallayabilirdim. Tüylerimin diken diken olduğunu hissettim. Kaç gündür içimdeki sıkıntı, Sırma'yı adeta manyakçasına engellemem... İçime mi doğmuştu acaba? Yoksa düşüne düşüne bu kazanın oluşmasında etken mi olmuştum?” (105).

Sonrasında roman, Serra'nın anı defterine yazdıkları üzerinden genç kızlara erkek arkadaş seçerken dikkat edilmesi gerekenler konusunda birtakım fikirler vermiştir.

“Ah keşke, keşke! Ankara'ya döner dönmez yeni öyküler yazmalıyım. Cüneyt bana umut verdi, gelecek günlerde yapabileceklerimi önüme koyarak ileriye bakma isteğimi canlandırdı. İşte, güçlü erkek diye ben böylesine derim. Pazılarını şişirip, kasıntı kasıntı ona buna çatana değil.” (158).

Eserler, bireylerin *aileleri* ile ilgili ilişkileri hakkında da bazı ipuçları vermektedir. İlk gençlik dönemindeki bireyler, artık çocuk olarak görülmemekte, bu durumu sitemle karşılamaktadırlar. *Mo'nun Gizemi'nde* adlı eserden yapılan alıntı bu duruma örnektir.

“Olabilir. Ben çocukça olmanın, çocukça işler yapmanın, aşağılanma nedeni olarak kullanılmasına, çok kızıyorum. Büyükler bizi, her fırsatta çocuk olmakla ya da çocuk gibi davranmakla suçlaya suçlaya, içimizdeki çocuğu sindirip, yok ediyorlar. Bu iş çocukça da olsa, ben bu Dörtlüyü gözleyip izleyerek, gizlerini ortaya çıkarmaktan yanayım.” (88).

Süt, Minder, Metafizik ve Babaannem adlı eserdeki Hatice Meryem de babaannesinin kendisine çocukmuş gibi davranıp her gün süt ile minder getirmesi karşısında arkadaşları arasında alay konusu olmaktadır ve bu duruma son derece üzülmemektedir.

“Ben de onun, başörtüsünü çekiştiren ve nefes nefese haline acıyıp, sinirli adımlarla yanına gidiyor, sütle minderi alıp yerime dönüyordum. Arkamdan, ‘Allah zihin açıklığı versin yavrurum,’ dediği anda sınıfta bir bağırta, bir kıyamet kopuyor,

kahkahalar gırla gidiyordu. Yer yarılısın da, bir daha çıkmamacasına sütüm ve minderimle içine gireyim istiyordum.” (169).

Ergenler artık büyüdüklerinin kabul edilmesini istedikleri için ailelerinin bazı korumacı davranışlarından da rahatsız olabilmektedirler. *Kapiland'ın Kobayları'nda* bunun örneği açıkça görülür.

“-Otuz yaşıma da gelsem gene pencereden bakacak.” (49).

Ayrıca bu dönemdeki bazı bireyler, aileleri ile gerektiği gibi olumlu ilişkiler kuramayabilirler. Bu durum gençleri, sonuçları çok ağır olabilecek durumlara sokabilmektedir. Aynı eser, bu durumun ne gibi sonuçlar doğurabileceğini okurlarına göstermiştir.

“Ulan! Benim kazandığım ekmekle karnını doyurduğun halde bu sözleri söylemeye utanmıyor musun! Besle kargayı oysun gözünü! Defol karşımdan, it herif! Defol, gözüm görmesin!” (140).

Burhan babasının sözlerine o kadar çok içerlemiştir ki ondan intikam alabilmek için anti-row şurubunun hepsini içerek intihar etmiştir.

“-Büyüyorum baba, bak! Oğlun büyüyor, yakında yaşıtın bir oğlun olacak. Sevindin mi baba? Artık benim yüzümden karakollara çağırılmazlar seni. Beni de çağırılmazlar, zaten karakola gidecek derman kalmayacak bacaklarımda...” (165).

Bu dönemdeki gençlere nasıl yaklaşılması gerektiği de önemli bir husustur. Olması gerekenler ise *Bir Genç Kızın Gizli Defteri'ndeki* Cosby Baba figürü üzerinden ortaya konulmuştur.

“Ah, ne olurdu tüm babalar benim Cosby babam gibi olsaydı. Öyle çelişkiler içindeler ki... Bir yandan bizim bir şeyler başarmamızı istiyorlar, öte yandan hamle yapınca önümüzü kesiyorlar. Eğer bir kusur yapmışsak, bunu düzeltmenin yolu azarlamaktan geçmez ki, ne olur güzel güzel konuşsalar, anlatsalar, hoşgörülü olsalar, arkadaş olsalar...” (92).

Sıkıntılı olduğunda derdini Cosby Babasına anlatan Serra, onun yönlendirmesiyle kendi doğrusunu kendisi bulmaktadır.

“...Karar vermen gerektiğinde, duygularının dolambaçlı yollarına sarmayacaksın, çünkü o zaman sadece dolanır durursun. Aklını kullanacaksın. Akılcı olmaya çalışacak ve kendi kendine soracaksın: Bir, bu yapmayı düşündüğüm şeyin bana bir zararı olur mu; iki, bir başkasına zararı olur mu? Kısaca, bu, bana ve başkalarına zarar verecek bir şey mi?...” (216).

“...Ardından iyice düşünüp, yapmayı planladığın şeyin doğruluğuna gerçekten inanıyor musun, bunu kafanda iyice tartacaksın. Eğer kuşkun varsa, vazgeçersin, yok eğer yapmayı düşündüğün şeyin doğru olduğundan şüphen yoksa o zaman kim ne derse desin, doğru bildiğin yolda cesaretle yürüyeceksin. Bu kolay olmayacak ama başardığında da, kendinle gurur duyacak, kendine güven kazanacaksın...” (216).

Ayrıca aynı roman, anne ve babaların boşanması durumuna da yer vermiştir. Günümüzde sıkça karşılaşılan ve gençleri son derece olumsuz etkileyen bu ayrılık konusunda bireylere Cosby Baba üzerinden birtakım ipuçları verilmiştir.

“‘Ama anlayamayabilirler; bu çok olağan bir şey. Anlaşamıyorlarsa, birlikte yaşamak ikisine de zor geliyorsa, neden bunu sürdürmeli? Böyle olunca hem onlar, hem çocukları acı çekeceklerdir. Bu durumda yapılacak en akıllı iş yaşamlarını ayrı ayrı sürdürmek. Senin annenle baban da işte şimdi bunu yapıyorlar. Üzücü kuşkusuz, ama ne yapalım ki hayatta böyle şeyler de oluyor...’” (166).

Cosby Baba Serra’ya yapması gerekenler hakkında da yardımcı olur. Hem Serra’ya hem de bu sayfaları okuyan tüm ilk gençlik dönemi gençlerine...

“‘... senden istediğim, annene destek vermen ve kendi yaşamını da hiçbir şey olmamışçasına sürdürmen. Bu arada geleceğe yönelik de düşünmelisin artık. İleride ne olmak istiyorsun, hangi üniversitede eğitim yapmak istiyorsun, bütün bunları düşünmeye başlamalısın. Ve tabii görevlerinin yanı sıra sevdiğin şeylerle uğraşmalı, güzel bir şeyler ortaya koymalı ve arkadaşlarıyla da eğlenmelisin ki mutlu olasın...’” (166).

Eserler bireylerin okul ve öğrenim hayatları ile ilgili de okurlara birçok ipucu vermektedir. Ergenlik dönemindeki bazı gençler okulu ciddiye almayabilirler. Örneğin, *Kapiland’ın Kobayları*’nda Aydınlikevler Lisesi’ndeki müdür konuşmaya başladığında, öğrenciler onunla alay etmişlerdir.

“-Değerli öğretmen arkadaşlarım, sevgili öğrenciler...” (16).

“-Sayın basketbol potası, değerli okul duvarı, biricik kantin binası.” (17).

Bu bölümde müdürün ağzından bu dönemdeki gençler hakkında bazı bilgiler verilmiştir.

“...Deneyimlerinden biliyordu ki bu yeni kuşak acayip acayip sorular sorarak kendisini sıkıştırmak isterdi. Kimse kimsenin ne sorusunu, ne yanıtını dinler, aynı soruları sorulmamış gibi sorardı. Böylesi durumlarda Çetin Bey, liseli gençlerin aptal olduğunu düşünmekten kendini alamazdı.” (23).

Ancak *Bir Genç Kızın Gizli Defteri*, okul ve öğrenim hayatının ne kadar önemli olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

“‘...Ben de kendimi kötü bir insan olarak görmüyorum ama kişiliklerimiz uyuşmuyor. Aynı ayrı tipte insanlarız. Ve işte bu noktada, durup durup babama yürekte teşekkür ediyorum; beni okuttuğu, meslek sahibi yaptığı için.’” (232).

“‘Eğer o beni okutmasaydı, ısrarla yönlendirip meslek sahibi yapmasaydı, bugün ben bu boşanmayı gerçekleştiremezdim. Bunca yıldan sonra bir çocukla baba evine sığınmak, o kadar kolay değil.’” (232).

“‘İşte onun için annen olarak birinci ve en önemli görevimin, seni okutup, bir meslek sahibi yapmaya olduğuna inanıyorum. Hiç kimseye muhtaç olmadan, iki ayağının üstünde dimdik durabilen bir kadının olmasını sağlamak benim şu anki en büyük amacım.’” (232).

Tüm bunları aklında tutan Serra, henüz lise birinci sınıfta olmasına rağmen son sınıfta olan Selin ablasını da örnek alarak ikinci yıl üniversiteye hazırlık kursuna gitmeye karar verir. Çünkü son yıl her şey çok zor olmakta ve öğrenciler çok sıkışmaktadır. Serra bu açıdan da okurlara örnek olacak niteliktedir.

“‘Evet, demek istediğim bu. Ben de bazı arkadaşlarımda çocuklarında aynı şeyi gözledim. Onun için bence sen lise ikide derslere başla, lise üçte de aynı derslerin üzerinden geçer, tekrarını yaparsın. Bu da ilk kez ders çalışıyormuşçasına güç olmaz.’” (243).

Eserler, günümüz gerçekleri ve gelişmeleri ile ilgili de bireylere birtakım ipuçları vermektedir. *Umut* adlı öykü, bir sokak çocuğunun neler yaşayabileceğini,

on beş yaşındaki Umut karakteri üzerinden ilk gençlik dönemindeki bireylere göstermektedir.

“Kara dedi diye, sabah vardım yanına. Gece uyumamışım ki, sabah kalkayım. Benim batakhanenin alt sokağındaki pavyona takıldım üç beş kuruş toplarım diye. Kapıda durdum, girene çıkana yamandım. İyi de, beni gören kaçacak delik arıyor. Karılar başka alem, herifler başka! Bir de ayaz, donayazdım kollu gömlekle...” (103).

Azad öyküsü, doğuda yaşanan olumsuz durumlarla ilgili okurlarına birtakım ipuçları vermektedir. Diyarbakır’da patlayan bomba yüzünden Azad’ın ve ailesinin zarar görmeleri, *terör* olaylarının ne gibi sonuçlar doğurabileceğini ortaya koymuştur.

“İşte Azad, sol elini parçalayan, sol bacağının kesilmesine ve bir böbreğini kaybetmesine neden olan patlamada, annesiyle kız kardeşinin yanbaşında ölüverdiklerini o güneşli sonbahar sabahında öğrenmişti.” (46).

Hikâye *terör* olaylarının yanında günümüzün *dağa çıkma* gerçeğini de Azad’ın babası ve eniştesi üzerinden dile getirmiştir.

“Teyzesi daha bir yılı dolmamış tazecik gelirken, kocası onu bırakıp dağa çıkmıştı. Aynı şey birkaç yıl sonra, tek başına kalan kız kardeşi için üzülen annelerinin başına geldi.” (48).

Aynı öykü, doğudaki *kadın anlayışı* gerçeği üzerinde de durmaktadır. Bu bölümde bireylerin kararlı olmaları gerektiği dile getirilmiştir. Doğuda birçok genç kız, şartlar nedeniyle okuyamazken Zeyno ne yapıp edip bunu başarmıştır.

“Zeyno, Düzova’daki okula gelip gitmeye başladığında dokuz yaşındaydı. Babası, belediyede iş bulduğu için haftanın yedi günü Cizre’ye inecekti. Bunu öğrenen Zeyno, babasının yolunun üstündeki Düzova’da okula gidebilmek için bildiği her dili dökmüş, sonunda babasını ikna etmişti. Babası sabah karanlığında onu okul lojmanının kapısına bırakıyor, akşam dönüşte yine lojmandan alıyordu.” (50).

Tüm zorluklara rağmen kararlılığı ve çalışkanlığıyla okumayı başaran Zeyno’nun cesareti tüm ilk gençlik dönemindeki gençlere örnek olacak niteliktedir.

“Zeyno yememiş içmemiş, çok çalışmıştı. Diğer çocuklar, sabahları onu derslikte çalışırken bulur, öğleden sonra yine derslikte bırakıp giderlerdi. Nesime Öğretmen, bütün gününü okulda geçirmekten hiç şikâyet etmeyen, hangi konuyu işlese hızla öğrenen ve bir daha unutmayan bu zeki kızla yakından ilgilendi.” (51).

Bunların yanı sıra eserler, ilk gençlik dönemindeki gençlerin şu anki *teknolojik gelişmelerden* nasıl etkilendiğini de gözler önüne sermektedir. *Odada* öyküsü bunun açık bir örneğidir.

“Bu ekran olmasa ne yapardım ben? Milletle takılıp duruyoruz da yine afaganlar basıyor. Bazen kolumdan çıkıyor gibi hissediyorum klavyeyi. Parmaklarımın doğal uzantısı gibi... Elim mi klavye mi karıştırıyorum... Oyundu, filmdi, albümdü derken zamanı anlamıyorum...” (44).

Eserler günümüz *siyasi* gelişmeleri ile ilgili de ipuçları vermektedir. *Kapiland’ın Kobayları* bu duruma örnektir. Romanda bugünkü kapitalist düzenin az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerindeki etkisi gözler önüne serilmektedir. Gelişmiş ülkelerin, diğer ülkelerdeki insanları nasıl kobay olarak kullandığı ve ürettikleri ürünlerin diğer ülkelerde nasıl büyük bir hızla tüketildiğini gösteren bu roman, şu an birçok gencin içinde bulunduğu durumu akıcı bir dille okurlarına anlatmaktadır. Yazar bu kitabı okuyan bireyleri günümüzdeki gelişmeler hakkında düşünmeye sevk edecek, bu sayede gençlerin farkındalığını daha da attıracaktır.

“-Evet, bu ilaç çocuklarımız, gençlerimiz şişmanlasın; daha çok yemek yesin ve Kapiland’ın ürünleri bizim pazarımızda bol bol tüketilsin diye üretildi. Uzun süreli ve maddi hedefleri olan Kapiland politikası...” (41).

Aynı eserde kapitalist ülkelerin amaçlarına nasıl ulaşmaya çalıştıkları da ortaya konulmuş ve genetiği değiştirilen ürünler hakkında gençler bilinçlendirilmeye çalışılmıştır.

“-Kapiland’ın ajanları için sizin yaşamanızın hiçbir önemi yoktur. Onların tek derdi bu aldatmacanın daha uzun süre devam etmesi. Çünkü Kapiland korkunç bir üretim içinde Sevda Hanım. Genetik alanında çalışmaları, tarımda ve hayvancılıkta öyle ilerlettiler ki. Bir haftada patates yetiştirebiliyorlar. Yetiştirdikleri inekler, doğduktan iki hafta sonra kesilecek kadar irileşiyor. Müthiş bir üretim bu! İç piyasada eritilecek gibi değil. Bu durumda yalnızca bizim ülkemize değil, bizim gibi gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelere de bu ürünleri ucuza satıyorlar. Her ülkede obezite

yaygınlaştığına göre onlara da başka türlü şuruplar veriyorlar olsa gerek.” (62).

Aynı zamanda eser, genetiği değiştirilmiş ürünler ve intihar eden tohumlar hakkında da gençleri bilgi sahibi yapmaktadır.

“Kapiland’da bazı tohum şirketleri, çiftçileri kendilerine bağımlı hale getirmek için bitki üzerinde genetik çalışmalar yaparak bir dahaki yıla ürün veremeyecek tohumlar yaratıyorlar. Yani bizim ülkemizde olduğu gibi çiftçi ürünün bir bölümünü tohumluk olarak ayıramıyor. Yalnızca bir yıl ekebiliyor satın aldığı tohumu. Bir dahaki yıla yine parayla tohum almak zorunda, çünkü tohum şirketleri daha çok para kazanabilmek için tohumu intihara programlıyor.” (79).

Eserde toplumun kapitalist ülkelere bakış açısıyla ilgili bir yergi de söz konusudur.

“Bu yayınlarda Kapiland adı geçince herkes derin bir nefes alıyor, Kapilad’ın her alanda ve tabii sağlık alanında da gelişmiş bir ülke olduğunu düşünerek oradan gelen her şeyin güvenli olduğunu düşünüyorlardı.” (35).

Ayrıca ülkemiz ve kapitalist ülkelerle ilgili bir ironi de eserde yerini almıştır.

“Aslında Kapilandlı bilim insanları bu ilaca anti-row adını vermişti. ‘Row’ virüsün adıydı ve kavga, kargaşa anlamını taşıyordu. Birlikte çalıştıkları Türkiyeli bilim insanları bu bakteriyi kendileri keşfetmedikleri ve daha alt görevlerde çalıştıkları için bakterinin ve ilacın isim babalığını da yapamamışlardı.” (29).

Seçilen eser örneklerinin incelenmesinin ardından anket uygulaması sonucunda elde edilen verilerden ve akabinde yayınevlerine yönelik uygulama çalışmasından bahsedilecektir.

4. 2. Anket Çalışması

Araştırmanın bu bölümünde 96 lise öğrencisine uygulanan anket çalışması ve bu anket sonucunda elde edilen verilere yer verilecektir.

Tablo 11. 1. Grubun Cinsiyet ve Yaşa Göre Dağılımı

			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Yaş	14	N	6	1	7
		%yaş	%85,7	%14,3	%100,0
		%cinsiyet	%10,3	%2,6	%7,3
	15	N	45	28	73
		%yaş	%61,6	%38,4	%100,0
		%cinsiyet	%77,6	%73,7	%76,0
	16	N	6	8	14
		%yaş	%42,9	%57,1	%100,0
		%cinsiyet	%10,3	%21,1	%14,6
17		N	1	1	2
		%yaş	%50,0	%50,0	%100,0
		%cinsiyet	%1,7	%2,6	%2,1
Toplam	N	58	38	96	
	%yaş	%60,4	%39,6	%100,0	
	%cinsiyet	%100,0	%100,0	%100,0	

Tablo 11. 1’de öğrencilerin cinsiyet ve yaşa göre dağılımları görülmektedir. Tabloya göre grubun %60,4’ü (58 kişi) kız, %39,6’sı (38 kişi) erkektir. 14 ve 15 yaşındaki öğrencilerin çoğunluğunun (sırasıyla %85,7 ve %61,6) kız olduğu, 16 yaşındaki öğrencilerin çoğunluğunun (%57,1) erkek olduğu ve 17 yaşındaki öğrencilerin ise yarısının kız, yarısının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 11. 2. Öğrencilerin “Kitap Okumayı Seviyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

	F	%
Boş	3	3,1
Evet	42	43,8
Hayır	9	9,4
Kısmen	42	43,8
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 2’de öğrencilerin kitap okumayı sevip sevmedikleriyle ilgili soruya verdikleri cevaplar görülmektedir. Buna göre öğrencilerin 42’si (%43,8) ve 42’si (%43,8) okumayı sevme konusunda kısmen veya tamamen olumlu görüş sahibidir. Bu sevindirici durumun yanında okumayı sevmediğini belirten 9 (%9,4) öğrenci olması dikkat çekmektedir. Öğrencilerin okumayı sevmemeleri birçok nedenden kaynaklanabilir. Araştırmada dile getirilen günümüzdeki bilimsel gelişmeler ya da aile ve çevrenin etkisi bu düşüncede önemli bir etkiye sahip olabilir.

Tablo 11. 3. Öğrencilerin Bir Ayda Okudukları Kitap Sayısı

	F	%
Boş	1	1,0
0	10	10,4
1	31	32,3
2	33	34,4
3+	21	21,9
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 3’te öğrencilerin bir ayda okudukları kitap sayısı ile ilgili soruya verdikleri cevaplar görülmektedir. Bu tabloya göre öğrencilerin 33’ü (%34,4) bir ayda iki kitap, 31’i (%32,3) bir ayda bir kitap, 21’i (% 21,9) bir ayda üç ve daha fazla kitap okumaktadır. Bu olumlu ifadelerin yanında öğrencilerin 10’u (% 10,4) bir ayda hiç kitap okumadığını belirtmiştir ve bu olumsuz durum dikkat çekicidir.

Tablo 11. 4. Öğrencilerin En Son Kitap Okuma Zamanları

	F	%
Boş	3	3,1
1 hafta önce	52	54,2
1 ay önce	25	26,0
3 ay önce	8	8,3
3 aydan daha fazla	8	8,3
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 4'te öğrencilerin en son kitap okudukları zamana ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin 52'si (%54,2) en son bir hafta önce, 25'i (%26,0) en son bir ay önce kitap okumuştur. Bu verilerin yanında öğrencilerin 8'i (%8,3) en son üç ay önce ve 8'i (%8,3) en son üç aydan fazla zaman önce kitap okuduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunun yakın zamanda kitap okumuş olması, olumlu bir durum olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 11. 5. Öğrencilerin Kitap Seçimlerinde Etkili Olan Sebepler

	F	%
Aile Tavsiyesi	18/96	18,8
Okul Ödevi	21/96	21,9
Öğretmen Tavsiyesi	15/96	15,6
Arkadaş Tavsiyesi	20/96	20,8
Kitapçıda dikkatimi çekti	37/96	38,5
Kitap hakkında tanıtım yazıları	25/96	26,0
Diğer	22/96	22,9

Tablo 11. 5'te öğrencilerin kitap seçimlerinde etkili olan sebepler ile ilgili soruya verdikleri cevaplar yer almaktadır. Tabloya göre öğrencilerin 37'si (%38,5) kitapçıda dikkatini çektiği için, 25'i (%26,0) ise kitap hakkındaki tanıtım yazıları sonucunda okuyacakları kitapları seçtiklerini söylemişlerdir. Bunların yanı sıra öğrencilerin 22'si (%22,9) diğer seçeneğini işaretlerken 21'i (%21,9) okuldan verilen ödevler sonucunda okuyacakları kitapları seçtiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevapları 20 (%20,8) ile arkadaş tavsiyesi, 18 (%18,8) ile aile tavsiyesi, 15 (%15,6) ile öğretmen tavsiyesi takip etmektedir.

Öğrencilerin “diğer” seçeneğinde belirttikleri sebepler de içeriğin ya da yazarın ilgi çekiciliği, eserdeki anlatım tarzı, eserin uzun metinlerden oluşması, esere karşı okurda oluşan merak, eserdeki karakterlerin gerçeğe uygun olması, eseri seçmeye mecbur kalmak şeklinde sıralanabilir. Bunların dışında bazı öğrenciler ise belli bir sebep sonucu değil sadece okumayı sevdikleri için kitap tercihinde bulduklarını belirtmişlerdir.

Bu verilerden çıkarılabilecek en önemli sonuç şudur: İlk gençlik dönemine yönelik kitaplar, bireylerin ilgisini çekecek şekilde hazırlanmalıdır. Yayınevlerinin ilk gençlik kitaplarına parlak, resimli ve kabartmalı kapaklar hazırlamaları da bireylerin seçimlerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca kitaplarla ilgili eleştiri yazılarının da artması gerektiği verilerden çıkarılabilecek bir sonuçtur.

Tablo 11. 6. Öğrencilerin “Sizce Kitap Okumak İnsana Ne Kazandırır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

	F	%
Diğer insanlara göre kültürüm artar.	45/96	46,9
Kelime hazinem genişler.	62/96	64,6
Kişiliğimin oluşmasına katkı sağlar.	41/96	42,7
Gelecek için faydalı bilgiler verir.	30/96	31,3
Hayal dünyam zenginleşir.	50/96	52,1
Hayata dair tecrübe kazandırır.	40/96	41,7
Farklı bakış açıları edinmemi sağlar.	58/96	60,4
Anlama düzeyim yükselir.	57/96	59,4
Diğer	8/96	8,3

Tablo 11. 6’da öğrencilerin kitap okumanın insana kazandırdıkları ile ilgili soruya verdikleri cevaplar görülmektedir. Buna göre öğrencilerin 62’si (%64,6) okumanın kelime hazinesini geliştirdiğini, 58’i (%60,4) farklı bakış açıları edinmeyi sağladığını, 57’si (%59,4) ise anlama düzeyini yükselttiğini söylemiştir. Bu ifadeleri 50 (%52,1) ile hayal dünyasını zenginleştirmesi, 45 (%46,9) ile kültürün artması, 41 (%42,7) ile kişilik oluşumuna katkı sağlaması, 40 (%41,7) ile tecrübe kazandırması, 30 (%31,3) ile gelecekle ilgili bilgi vermesi seçenekleri izlerken öğrencilerin 8’i (%8,3) ise “diğer” seçeneğini işaretlemiştir.

Öğrencilerden “diğer” seçeneğini işaretleyenlerin verdiği yanıtlar ise kitapların insana her türlü duyguyu yaşatması, yeni arkadaşlıklar kazandırması, okurların kararsız kaldığı anlarda karar vermelerine yardımcı olması, iletişim konusunda katkı sağlaması şeklinde sıralanabilir.

Bir öğrenci ise nitelikli bir kitabın insana her şeyi kazandıracağını söylemektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında öğrencilerin büyük çoğunluğunun,

kitap okumanın faydaları hakkında bilgili ve bilinçli olduğu görülmektedir. Bu tespit sevindirici bir durumu yansıtmaktadır.

Tablo. 11. 7. Öğrencilerin “Kendi Yaşınıza Uygun Roman, Öykü vb. Bulabiliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

	F	%
Evet	56	58,3
Hayır	7	7,3
Kısmen	33	34,4
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 7’de öğrencilerin kendi yaşlarına uygun roman, öykü vb. bulup bulamama ile ilgili yöneltilen soruya verdikleri cevaplar görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin 56’sı (%58,3) tamamen olumlu görüş, 33’si (%34,4) kısmen olumlu görüş belirtmekle birlikte 7’si (%7,3) ise ilk gençlik dönemine uygun edebi eser bulamadığını belirtmiştir. Bu sonuç, ilk gençlik dönemine yönelik nitelikli eserlerin sayıca artmakta olduğunun göstergesidir.

Tablo 11. 8. Öğrencilerin Okudukları Kitapları Temin Etme Yolları

	F	%
Satın alma	75/96	78,1
Sınıf kitaplığı	6/96	6,3
Kütüphane	26/96	27,1
Arkadaştan ödünç alma	29/96	30,2
Öğretmenden ödünç alma	7/96	7,3
Diğer	6/96	6,3

Tablo 11. 8’de öğrencilerin okudukları kitapları temin etme yolları ile ilgili veriler yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin 75’i (%78,1) okuduğu kitapları satın almakta, 29’u (%30, 2) arkadaşından ödünç almakta, 26’sı (%27,1) ise kütüphaneden karşılamaktadır. Bu yanıtları 7 (%7,3) ile öğretmenden ödünç alma ve 6 (%6,3) ile

sınıf kitaplığından temin etme seçenekleri izlerken öğrencilerin 6'sı (%6,3) ise “diğer” seçeneğini işaretlemiştir.

Öğrencilerden “diğer” seçeneğini işaretleyenlerin kitap temin etme yolları ise wattpad, e-kitap ve internetten, ablanın kitaplarından şeklinde sıralanırken bir öğrenci bulunduğunu okuduğunu, bir öğrenci ise kitap okumadığını söylemiştir.

Bu verilere göre ilk gençlik dönemindeki bireyler, kitap satın almaya önem vermektedirler. Ayrıca arkadaşlar arası kitap alışverişi ve kütüphaneler de ergenler için önemlidir. Bunların yanı sıra teknolojik gelişmelerin de okumaya katkı sağladığı söylenebilir.

Tablo 11. 9. Öğrencilerin Okudukları Hakkında Başkalarıyla Konuşma Durumları

	F	%
Konuşmam.	25/96	26,0
Ailemle konuşurum.	31/96	32,3
Arkadaşlarımla konuşurum.	65/96	67,7
Öğretmenlerimle konuşurum.	12/96	12,5
Diğer	0/96	0

Tablo 11. 9'da öğrencilerin okudukları hakkında başkaları ile konuşup konuşmama durumu ile ilgili soruya verdikleri cevaplar görülmektedir. Buna göre öğrencilerin 65'i (%67,7) okuduğu kitapları arkadaşlarıyla, 31'i (%32,3) ailesiyle, 12'si (%12,5) öğretmenleriyle konuşurken 25'i (%26,0) kimseyle konuşmadığını belirtmiştir. Bu soruda “diğer” seçeneğini işaretleyen öğrenci bulunmamaktadır.

Bu sonuçlar değerlendirildiğinde arkadaş çevresi, aileler ve öğretmenlerin kitaplar konusunda bilinçli olmaları gerektiği açıkça görülmektedir. Bu sayede bireylerin kitaplar konusundaki farkındalığı artacak ve dolayısıyla okuma istekleri de artış gösterecektir.

Tablo 11. 10. Öğrencilerin Okudukları Kitapların Türleri

	F	%
Roman	79/96	82,3
Hikâye	44/96	45,8
Şiir	18/96	18,8
Deneme	13/96	13,5
Sohbet	9/96	9,4
Makale	5/96	5,2
Eleştiri	8/96	8,3
Tiyatro	6/96	6,3
Gezi Yazısı	7/96	7,3

Tablo 11. 10'da öğrencilerin okudukları kitap türleri ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar görülmektedir. Öğrencilere yöneltilen soruda birden fazla seçeneğin işaretlenmesine izin verilmiştir. Buna göre öğrencilerin 79'u (%82,3) roman, 44'ü (%45,8) hikâye, 18'i (%18,8) şiir türündeki kitapları tercih etmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin 13'ü (%13,5) deneme, 9'u (%9,4) sohbet, 8'i (%8,3) eleştiri, 5'i (%5,2) makale türündeki fikir yazılarını okurken 7'si (%7,3) gezi yazısı, 6'sı (%6,3) tiyatro türündeki kitapları okumaktadır.

Bu tablo dikkate alındığında ilk gençlik dönemindeki bireylerin en çok tercih ettikleri türlerin roman, öykü ve şiir olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar ise "Edebi Türler" başlığı altında belirtilen ifadeleri doğrular niteliktedir. Diğer türler de tercih edilmektedir ancak yeterli sayıda nitelikli eser verilmediğinden bireylerin bu türleri okuma oranları da düşüktür.

Tablo 11. 11. Öğrencilerin Okudukları Kitapların Konuları

	F	%
Psikoloji	32/96	33,3
Sosyoloji	9/96	9,4
Siyasi	14/96	14,6
Tarihî	26/96	27,1
Dinî	13/96	13,5
Felsefi	12/96	12,5

Aşk	50/96	52,1
Aile	20/96	20,8
Arkadaşlık	46/96	47,9
Diğer	23/96	24,0

Tablo 11. 11’de öğrencilerin okudukları kitapların konuları ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar görülmektedir. Öğrencilere yöneltilen soruda birden fazla seçeneğin işaretlenmesine izin verilmiştir. Buna göre öğrencilerin 50’si (%52,1) aşk konulu, 46’sı (%47,9) arkadaşlık konulu, 32’si (%33,3) psikolojik, 26’sı (%27,1) tarihi eserleri okurken 20’si (%20,8) aile konulu, 14’ü (%14,6) siyasi, 13’ü (%13,5) dini, 12’si (%12,5) felsefi, 9’u (%9,4) sosyolojik eserleri tercih etmektedir. Öğrencilerin 23’ü (%24,0) ise “diğer” seçeneğini işaretlemiştir.

Öğrencilerin “diğer” seçeneğinde belirttikleri konular ise macera, aksiyon, fantastik, bilimkurgu, korku, gizem, mantık, polisiye, cinayet, gençlik, kişisel gelişim şeklinde sıralanabilir.

Bu sonuçlar dikkate alındığında tablodaki verilerin “İlk Gençlik Edebiyatına Genel Bakış” başlığı altında yer alan ve bireyleri kişisel, sosyal, bilişsel, dilsel yönden besleyip onların ilgilerini uyandıran temalar hakkındaki tespitleri doğrular niteliktedir.

Tablo 11. 12. Öğrencilerin Yazar Tercihleri

	F	%
Boş	3	3,1
Yerli	18	18,8
Yabancı	17	17,7
Fark etmez	58	60,4
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 12’de öğrencilerin yazar seçimleri ile ilgili sorulan soruya verdikleri yanıtlar görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin 58’si (%60,4) okuyacağı

kitaplarda yerli/yabancı yazar ayırt etmezken 18'i (%18,8) yerli, 17'si (%17,7) yabancı yazarları tercih ettiğini dile getirmiştir.

İlk gençlik dönemindeki bireyler arasında yazar ayırt etmeyenlerin bu denli fazla olması, onların henüz yeterince donanımlı birer okuyucu olmadığını göstermektedir.

Tablo 11. 13. Öğrencilerin “Sizce Yerli Yazarlar Yabancı Yazarlardan Daha mı İyi Yazıyorlar?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

	F	%
Evet	17	17,7
Hayır	33	34,4
Kısmen	46	47,9
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 13'te öğrencilerin yerli/yabancı yazar kıyaslaması sorusuna verdikleri yanıtlar görülmektedir. Tabloya göre bu soruya öğrencilerin 46'sı (%47,9) kısmen olumlu yanıt, 33'ü (%34,4) olumsuz yanıt, 17'si (%17,7) tamamen olumlu yanıt vermiştir. Kısmen olumlu görüş bildirenler de öğrencilerin çoğunun yabancı yazarların daha iyi yazdığını söylemesi dikkat çekicidir.

Tablo 11. 14. Öğrencilerin Okudukları Öykü ve Romanlardaki Kurgu Tercihleri

	F	%
Boş	7	7,3
Gerçekçi	57	59,4
Gerçek üstü	9	9,4
Bilimkurgu	23	24,0
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 14'te öğrencilerin okudukları eserlerdeki kurgu tercihleri konusunda sorulan soruya verdikleri yanıtlar görülmektedir. Buna göre öğrencilerin

57'si (%59,4) gerçekçi, 23'ü (%24,0) bilimkurgu, 9'u (%9,4) ise gerçek üstü seçeneğini işaretlemişlerdir.

Bu sonuçlar göz önüne alındığında ilk gençlik dönemindeki bireylerin artık çocuklardan farklı olduğu daha net anlaşılmaktadır. Çocuklar daha çok gerçeküstü öğelerle donatılmış kurgulardan hoşlanırken, ilk gençlik dönemindeki bireylerin çoğu gerçekçi eserlere ilgi duymaktadır.

Tablo 11. 15. Öğrencilerin Okudukları Öykü ve Romanlardaki İçerik Tercihleri

	F	%
Duygusal	33/96	34,4
Millî-Tarihî	12/96	12,5
Sosyal	11/96	11,5
Macera	61/96	63,5
Dinî-Felsefi	5/96	5,2

Tablo 11. 15'te öğrencilerin okudukları eserlerdeki içerik tercihlerine yönelik soruya verdikleri yanıtlar görülmektedir. Öğrencilere yöneltilen soruda birden fazla seçeneğin işaretlenmesine izin verilmiştir. Buna göre öğrencilerin 61'i (%63,5) macera, 33'ü (%34,4) duygusal, 12'si (%12,5) milli-tarihi, 11'i (%11,5) sosyal, 5'i (%5,2) dini-felsefi içerikli eserleri tercih etmektedir.

Bu tablodaki veriler ile "İlk Gençlik Edebiyatına Genel Bakış" başlığı altında yer alan kişisel, sosyal, dilsel, bilişsel gelişim doğrultusunda ilgi duyulan içerikler hakkındaki tespitleri doğrular niteliktedir.

Tablo 11. 16. Öğrencilerin Okudukları Öykü ve Romanlardan Bekledikleri En Önemli Özellikler

	F	%
Duygusal öğeler içermeli	45/96	46,9
Merak ögesi içermeli	41/96	42,7
Sonu ilginç olmalı	31/96	32,3
Kahramanıyla yaşıt olmalıyım	10/96	10,4

Sürükleyici olmalı	64/96	66,7
Betimlemelere yer vermeli	28/96	29,2
Heyecan verici ögeler içermeli	54/96	56,3
Bilgi verici olmalı	29/96	30,2
Kahramanları gerçek üstü olmalı	15/96	15,6
Kahramanları gerçek olmalı	23/96	24,0

Tablo 11. 16’da öğrencilerin öykü ve romandan bekledikleri ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Öğrencilere yöneltilen soruda birden fazla seçeneğin işaretlenmesine izin verilmiştir. Buna göre öğrencilerin 64’ü (%66,7) eserlerin sürükleyici olmasını, 54’ü (%56,3) eserlerin heyecan verici ögeler içermesini, 45’i (%46,9) eserlerin duygusal ögeler içermesini, 41’i (%42,7) eserlerin merak ögesi içermesini, 31’i (%32,3) eserin sonunun ilginç bitmesini tercih ederken 29’u (%30,2) eserin bilgi verici olmasını, 28’i (%29,2) eserlerin betimlemelere yer vermesini, 23’ü (%24,0) eserlerdeki kahramanların gerçek olmasını, 15’i (%15,6) eserlerdeki kahramanların gerçek üstü olmasını, 10’u (%10,4) ise eserlerdeki kahramanla yaşıt olmayı istemektedir.

Bu tablodaki veriler literatür tarama sonucu oluşturulan “İlk Gençlik Edebiyatına Genel Bakış” başlığı altındaki tespitleri ve ilk gençlik edebiyatında olması gereken ortak özellikleri doğrular niteliktedir.

Tablo 11. 17. Öğrencilerin Öykü ve Romanlardaki İletilerle İlgili Düşünceleri

	F	%
Boş	7	7,3
Evet, açıkça iletmeli	25	26,0
Evet, sezdirerek iletmeli	44	45,8
Hayır, iletmemeli	0	0
Fark etmez	20	20,8
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 17’de öğrencilerin eserlerde verilen iletilerle ilgili soruya verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin 44’ü (%45,8) eserde sezdirilerek

verilen iletileri, 25'i (%26,0) açıkça verilen iletileri tercih ederken 20'si (%20,8) ise ileti olup olmasının fark etmeyeceğini söylemiştir.

Bu tabloya göre ilk gençlik dönemindeki bireylerin çoğu, eserlerdeki iletilerin sezdirilerek verilmesi yönünde görüş belirtmiştir. Bu durum ilk gençlik döneminin çocukluk döneminden farklı olduğunu göstermektedir. Çocuklar daha çok açıkça verilen iletileri anlamaktadırlar ancak ilk gençlik dönemindeki bireyler iletileri açıkça almak istememekte, anlatılmak istenilenleri sezip kendi doğrularını kendileri bulmak istemektedirler.

Tablo 11. 18. Öğrencilerin Öykü ve Romanların Dili Hakkındaki Düşünceleri

	F	%
Dili sade olmalı	44/96	45,8
Sanatsal olmalı	23/96	24,0
Biraz sanatlı olmalı	24/96	25,0
Yabancı kelimeler olmalı	11/96	11,5
Argo olmalı	18/96	18,8
Diğer	11/96	11,5

Tablo 11. 18'de öğrencilerin okudukları eserlerin dili hakkındaki soruya verdikleri yanıtlar görülmektedir. Öğrencilere yöneltilen soruda birden fazla seçeneğin işaretlenmesine izin verilmiştir. Buna göre öğrencilerin 44'ü (%45,8) eserlerde sade dili, 24'ü (%25,0) kısmen sanatlı dili, 23'ü (%24,0) tamamen sanatlı dili, 18'i (%18,8) argo kelimeler olmasını, 11'i (%11,5) yabancı kelimeler olmasını tercih etmektedirler. Öğrencilerin 11'i (%11,5) ise "diğer" seçeneğini işaretlemiştir.

Öğrencilerden "diğer" seçeneğini işaretleyenlerin tercihleri ise eserlerdeki dilin okuyucuların bulunduğu yaş gruplarına göre düzenlenmesi, eserin çok fazla yabancı ve argo sözcük içermemesi, eserde okumaya teşvik edici kelimelerin yer alması, eserde duru, akıcı ve anlaşılır bir dil kullanılması, eserin betimlemelere yer vermesi, eserin örtülü anlam kullanılarak zenginleştirilmiş olması, eserin kendini tekrar tekrar okutturacak bir anlatıma sahip olması şeklinde sıralanabilir. Bir öğrenci ise kitaplardaki dil özelliklerinin kendisi için fark etmeyeceğini söylemiştir.

İlk gençlik dönemindeki bireylerin okudukları eserlerde sade ve akıcı dilin yanı sıra birtakım söz sanatları, aşırıya kaçmadan kullanılan yabancı ve argo kelimeleri tercih etmeleri, bu dönemdeki bireylerin çocuklardan ayrıldığını göstermektedir. Ayrıca araştırmada incelenen ilk gençlik dönemi eserlerinde görülen yabancı ve argo kelimelerin fazlalığı, yazarların bireylerdeki bu özellikleri dikkate aldıklarını göstermektedir.

Tablo 11. 19. Öğrencilerin Kitap Kapağının ve Sayfa Düzeninin Okumayı Teşvik Etmesi Hakkındaki Düşünceleri

	F	%
Boş	5	5,2
Evet	69	71,9
Hayır	2	2,1
Kısmen	20	20,8
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 19'da öğrencilerin kitap kapağının ve sayfa düzeninin okumayı teşvik etmesi ile ilgili soruya verdikleri yanıtları görülmektedir. Bu soruya öğrencilerin 69'u (%71,9) tamamen olumlu, 20'si (%20,8) kısmen olumlu, 2'si (%2,1) olumsuz yanıt vermiştir.

Tabloya göre ilk gençlik dönemindeki bireyler içeriğin yanı sıra eserlerdeki dış görünüş özelliklerini de önemsemektedirler. Bu durumdan yola çıkılarak onların göz zevkine hitap edecek nitelikteki eserler hazırlanmalıdır.

Tablo 11. 20. Öğrencilerin Kitabın Kurgusunda Okuru İçine Çeken Bir Oyun (Bulmaca, Geri Dönüşler, İnteraktif) Olması Hakkındaki Düşünceleri

	F	%
Boş	6	6,3
Evet	51	53,1
Hayır	16	16,7
Kısmen	23	24,0
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 20’de öğrencilerin kitap kurgusunda okuru içine çeken bir oyun bulunup bulunmaması hakkındaki soruya verdikleri yanıtlar görülmektedir. Bu soruya öğrencilerin 51’i (%53,1) tamamen olumlu, 23’ü (%24,0) kısmen olumlu, 16’sı (%16,7) ise olumsuz yanıt vermiştir.

Tabloya göre ilk gençlik dönemindeki bireylerin kitap kurgusunda okuru içine çeken birtakım oyunlar bulunmasını istemeleri, Şirin’in (2012: 46) de bahsettiği üzere ergenlerin gelişim dönemlerine özgü olan “merak” kavramı ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 11. 21. Öğrencilerin 100 Temel Eser Hakkındaki Düşünceleri

	F	%
Boş	6	6,3
Faydalı buluyorum	39	40,6
Bana hitap etmiyor	15	15,6
Daha güncel kitapları tercih ederim	36	37,5
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 21’de öğrencilerin 100 Temel Eser hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin 39’u (%40,6) 100 Temel Eseri faydalı bulmakta, 36’sı (%37,5) daha güncel kitapları tercih etmekte, 15’i (%15,6) ise 100 Temel Eserin kendisine hitap etmediğini söylemektedir.

Tablo 11. 22. Öğrencilerin İlk Gençlik Dönemi Hakkındaki Düşünceleri

	F	%
Boş	6	6,3
9–12	20	20,8
13–17	62	64,6
18–25	8	8,3
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 22’de öğrencilerin ilk gençlik dönemi hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin 62’si (%64,6) ilk gençlik döneminin 13-17 yaş aralığına denk geldiğini, 20’si (%20,8) bu aralığın 9-12 olduğunu, 8’i, (%8,3) ise ilk gençlik döneminin 18-25 yaş aralığını kapsadığını söylemiştir.

Bu tablodaki veriler, bireylerin çoğunun içinde buldukları dönemin hangi yaş aralığını kapsadığı hakkında bir fikri olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca sonuçlar, araştırmada ulaşılan ilk gençlik döneminin yaş aralığı tespitini doğrular niteliktedir.

Tablo 11. 23. Öğrencilerin Çocuk Kitapları ve İlk Gençlik Kitapları Arasındaki Ayrım Konusundaki Düşünceleri

	F	%
Boş	4	4,2
Evet	61	63,5
Hayır	2	2,1
Kısmen	29	30,2
Toplam	96	100,0

Tablo 11. 23’te öğrencilerin çocuk ve ilk gençlik kitapları arasındaki ayrım konusundaki düşünceleri yer almaktadır. Bu soruya öğrencilerin 61’i (%63,5) tamamen olumlu, 29’u (%30,2) kısmen olumlu, 2’si (%2,1) olumsuz yanıt vermiştir.

Tabloya göre ilk gençlik dönemindeki bireylerin büyük çoğunluğu ilk gençlik ve çocukluk dönemi eserleri arasında bir fark olduğu konusunda hemfikirdir. Bu durum da araştırma sonucu elde edilen verilerle örtüşmektedir.

Tablo 11. 24. Öğrencilerin Çocuk Kitapları ve İlk Gençlik Kitapları Arasındaki Ayrımın Nasıl Olduğu Konusundaki Düşünceleri

	F	%
Konuları farklıdır	64/96	66,7
Başkişileri farklıdır	23/96	24,0
Olay örgüleri farklıdır	53/96	55,2
Uzunlukları farklıdır	34/96	35,4

Kullanılan dil farklıdır	45/96	46,9
Diğer	9/96	9,4

Tablo 11. 24'te öğrencilerin çocuk ve ilk gençlik kitapları arasındaki ayrımın nasıl olduğu ile ilgili soruya verdikleri cevaplar görülmektedir. Buna göre öğrencilerin 64'ü (%66,7) bu eserlerin konu bakımından ayrıldığını, 53'ü (%55,2) eserlerin olay örgülerinin farklı olduğunu, 45'i (%46,9) eserlerdeki dillerin farklı olduğunu, 34'ü (%35,4) eserlerin uzunlukları arasında bir fark olduğunu, 23'ü (%24,0) eserlerin başkişileri arasında bir ayrım olduğunu öne sürerken öğrencilerden 9'u (%9,4) ise “diğer” seçeneğini işaretlemiştir.

Öğrencilerden “diğer” seçeneğini işaretleyenlerin fikirleri ise çocuk kitaplarının daha çok çocuklara hitap etmesi ve olağanüstü kahramanlar barındırması, eserlerin dil ve anlatım şeklinin, olayları aktarma şekilleri ve konu ağırlıklarının, içeriklerinin ve vermek istenilen iletilerin farklı olması şeklinde sıralanabilir. Öğrencilerden biri ise çocuk ve ilk gençlik kitapları arasında her şeyin farklı olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin ifadeleri, çalışmadan yer alan çocuk ve ilk gençlik eserleri arasında fark olduğu tespitini doğrular niteliktedir.

Yapılan ankette ilk gençlik dönemindeki gençlerden kendilerini en çok etkileyen üç ilk gençlik romanının isimlerini ve bu romanlardan etkilenme sebeplerini yazmaları istenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar sırasıyla aşağıda yer almıştır.

1. Reşat Nuri Güntekin, *Çalılıkusu* (12 kişi): Katılımcılar eseri eğlenceli olması yönüyle beğendiklerini söylemişlerdir.

2. Reşat Nuri Güntekin, *Dudaktan Kalbe* (10 kişi): Katılımcılar, eserin duygusal olması nedeniyle kendilerini etkilediğini belirtmişlerdir.

3. Suzanne Collins, *Açlık Oyunları* (7 kişi): Katılımcılar eserin içerdiği olay örgüsü yönüyle kendilerine hitap ettiğini belirtmişlerdir.

4. Turgut Özakman, *Şu Çılgın Türkler* (7 kişi): Katılımcılar bu eser hakkında yorum belirtmemişlerdir.

5. John Green, *Aynı Yıldızın Altında* (6 kişi): Katılımcılar eserin konusunu, anlatım biçimini ve olay örgüsünü ilgi çekici bulmuşlardır.

6. Stephenie Meyer, *Alacakaranlık Serisi* (6 kişi): Katılımcılar romanın duygusal olması yönüyle kendilerini etkilediğini söylemişlerdir.
7. İpek Ongun, *Bir Genç Kızın Gizli Defteri Serisi* (5 kişi): Katılımcılar romanların adeta kendi yaşadıklarını anlattığını öne sürmüşlerdir.
8. Ahmet Batman, *Bana İkimizi Anlat* (3 kişi): Katılımcılar eseri sanatlı dili ve içerdiği merak öğeleri yönünden beğendiklerini dile getirmişlerdir.
9. Ahmet Batman, *Soğuk Kahve* (3 kişi): Katılımcılar bu eser hakkında yorum belirtmemişlerdir.
10. Christy Brown, *Sol Ayağım* (3 kişi): Katılımcılar eserin duygusallığı ve ders verici anlatım şekliyle dikkat çekici olduğunu öne sürmüşlerdir.
11. Dostoyevski, *Suç ve Ceza* (3 kişi): Katılımcılar bu eseri duygusal, heyecan verici, sürükleyici, gerçekçi olması ve içerdiği betimsel öğeler sebebiyle beğendiklerini dile getirmişlerdir.
12. Halit Hüseyini, *Uçurtma Avcısı* (3 kişi): Katılımcılar bu eser hakkında yorum belirtmemişlerdir.
13. Kahraman Tazeoğlu, *Bukre* (3 kişi): Katılımcılar eserin duygusal yönünü vurgularken anlatılanların gerçeğe yakın olaylar olduğunu da söylemişlerdir.
14. Mark Twain, *Tom Sawyer* (3 kişi): Katılımcılar bu eser hakkında yorum belirtmemişlerdir.
15. Reşat Nuri Güntekin, *Acımak* (3 kişi): Katılımcılar eseri duygusal olması ve konusunun gerçek hayattan alınmış olması sebebiyle beğenmişlerdir.
16. Victor Hugo, *Sefiller* (3 kişi): Katılımcılar bu eser hakkında yorum belirtmemişlerdir.
17. Becca Fitzpatrick, *Fısıltı Serisi* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri duygusal olduğu için beğenmişlerdir.
18. Beth Harbison, *Bana Her Şey Seni Hatırlatır* (2 kişi): Katılımcılar bu eser hakkında yorum belirtmemişlerdir.
19. Burçak Çerezcioglu, *Mavi Saçlı Kız* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri gerçek bir hikâyeden alınması sebebiyle beğendiklerini dile getirmişlerdir.
20. Darren Shan, *Ucubeler Sirki* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri sürükleyici olması sebebiyle beğendiklerini dile getirmişlerdir.
21. Elif Şafak, *Aşk* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri dini yönleri ve geçmişi anlatması nedeniyle beğendiklerini söylemişlerdir.
22. İpek Ongun, *Yaş 17* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri duygusal olduğu için beğenmişlerdir.
23. James Dashner, *Labirent Serisi* (2 kişi): Katılımcılar bu seriyi arkadaşlık ve macera konularını işleme nedeniyle beğendiklerini dile getirmişlerdir.

24. John Flanagan, *Kardeşlik Savaşçıları* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri macera öğeleri içermesi ve insana yaşıyormuş hissi vermesi sebebiyle beğendiklerini söylemişlerdir.

25. Lev Tolstoy, *Savaş ve Barış* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri etkileyici ve sürükleyici olması yönüyle beğenmişlerdir.

26. Percy Jackson, *Olimposlular* (2 kişi): Katılımcılar bu eseri kurgusu nedeniyle beğendiklerini söylemişlerdir.

27. Sarah Jio, *Son Kamelya* (2 kişi): Katılımcılar eserin konusu ve anlatım biçiminin kendilerine hitap ettiğini dile getirmişlerdir.

28. Sir Arthur Conan Doyle, *Sherlock Holmes Serisi* (2 kişi): Katılımcılar bu seriyi bakış açılarını geliştirmesi; mantığını, psikoloji bilgisini, dikkatini arttırması yönüyle beğendiklerini dile getirmişlerdir. Onlara göre Sherlock Holmes gibi düşünmek en iyi, mantıklı ve havalı şeydir.

29. Veronica Roth, *Uyumsuz Serisi* (2 kişi): Katılımcılar bu seriyi kişilikle ilgili olması ve kendilerine hitap etmesi nedeniyle beğendiklerini söylemişlerdir.

Bunların dışındakiler Adam Fawer, *Olasılıksız*; Ahmet Batman, *Bize İkimizi Anlat, Sabah Uykum*; Alexandre Dumas, *Üç Silahşörler*; Can Dünder, *Abim Deniz* (Siyasi olması yönüyle beğenilmiştir.); Canan Tan, *Pembe ve Yusuf, Piraye* (Duygusal bir sonla bitmesi yönüyle beğenilmiştir.), *Yüreğim Seni Çok Sevdi* (Duygusal bir sonla bitmesi yönüyle beğenilmiştir.); Cem Gülbent, *Paradokya Serisi* (Konusu, anlatım tarzı ve macera unsurları içermesi yönüyle beğenilmiştir.); Cervantes, *Don Kişot*; Charles Dickens, *İki Şehrin Hikayesi*; Dan Brown, *Cehennem* (Hayali unsurlar içermesi yönüyle beğenilmiştir.), *Da Vinci Şifresi*; Daniel Finn, *İki İyi Hırsız* (Sürükleyici olması yönüyle beğenilmiştir.); Daniel Palmer, *Akil Oyunları*; Dominique Torrès, *Kölelikten Kaçış*; Eleanor H. Porter, *Pollyanna* (Konusu yönüyle beğenilmiştir.), Ender Haluk Derince, *Menekşe Kokulu Hikayeler*; Gareth Roberts, *Doctor Who* (Sevilen bir dizinin kitabı olması yönüyle beğenilmiştir.); Goethe, *Faust*; Gülten Dayıoğlu, *Midos Kartalı'nın Gözleri*; Hakan Büyükdere, *Hayatınızı Değiştirecek Öyküler* (Hayali unsurlar içermesi yönüyle beğenilmiştir.); Halide Edip Adivar, *Sinekli Bakkal*; Halit Ziya Uşaklıgil, *Aşk-ı Memnu*; Hasan Sabbah, *Alamut Kalesi*; Holly Bourne, *Sen Benim Diğer Yarımın*; J. K. Rowling, *Harry Potter*; Jeff Kinney, *Saftirik Serisi*; John Flanagan, *Gölgelerin Efendisi*; John Green, *Alaska'nın Peşinde* (Konusu yönüyle beğenilmiştir.); John Steinbeck, *Fareler ve İnsanlar* (Akıcı olması yönüyle beğenilmiştir.) John Verdon, *Peter Pan Ölmeli*; Jojo Moyes, *Ardında Bıraktığın Kadın* (Sürükleyici olması ve bir solukta okunması yönüyle beğenilmiştir.); Jonathan Swift, *Güiver'in Gezileri*; Jose Mauro De Vasconcelos, *Şeker Portakalı*; Joseph Delaney, *Hayaletin Çırağı*; Jules Verne, *Denizler Altında 20.000 Fersah, Seksen Günde Devri Âlem* (İletisi sebebiyle beğenilmiştir.); Kahraman Tazeoğlu, *Kıyısızlar*; Kristin Cast, *Gece Evi Serisi* (Konusu, anlatım tarzı, heyecan verici ve sürükleyici unsurlar içermesi yönüyle beğenilmiştir.); Merve Akıncı, *Şahmelek* (Kurgusu yönüyle beğenilmiştir.); *Michael Prescott*, *Son Nefes*; N.H. Kleinbaum, *Ölü Ozanlar Derneği* (Gerçekçi ve sürükleyici olması yönüyle beğenilmiştir.); Ömer Seyfettin, *Yalnız Efe*; Paulo Coelho, *Simyacı*; Peyami Safa, *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* (Psikolojik unsurlar içermesi ve duygusal olması yönüyle beğenilmiştir.), *Fatih Harbiye*; Rebecca Warner, *Sırlar Kasabası* (Hayali unsurlar içermesi yönüyle beğenilmiştir.); Rene Guillot, *Beyaz Yele*; Sacher Masoch,

Kürklü Venüs; Sarah Jio, *Böğürtlen Kışı* (Konusu ve anlatım tarzı yönüyle beğenilmiştir.); Sema Maraşlı, *Eşimin Eşi Yok*; Serdar Özkan, *Hayatın Işıkları Yanınca, Kayıp Gül*; Sherlock Holmes, *Kızıl Saçlılar Kulübü*; Sophie Kinsella, *Pasaklı Tanrıça*; Terry Deary, *Ateş Hırsızı*; Tess Gerritsen, *Cerrah*; Thomas Perry, *Şeytani İntikam* (Aksiyon öğeleri içermesi yönüyle beğenilmiştir.); Turgut Özakman, *Cumhuriyet*; Üstün Dökmen, *Kelebekler ve İnsanlar*; Yaşar Kemal, *İnce Memed*; Zülfü Livaneli, *Kardeşimin Hikâyesi* (Psikolojik olması yönüyle beğenilmiştir.) şeklinde sıralanabilir.

4. 3. Yayınevlerine Yönelik Uygulama Çalışması

Araştırmanın bu bölümünde ilk gençlik dönemine yönelik edebi eser yayımlayan yayınevi editörlerine gönderilen birtakım sorular ve alınan yanıtlar yer almaktadır. Aşağıda yer alan sorular birçok yayınevine gönderilmesine rağmen ne yazık ki sadece üç yayınevi bu konuyla ilgili düşüncelerini iletmiştir.

SORU 1. Yayınevi editörü olarak çocuk kitapları ile ilk gençlik veya gençlik edebiyatı kitaplarını ayırırken belirlediğiniz ölçütler (içerik-biçim) hakkında bilgi verir misiniz?

“Genel geçer ölçütleri bilmekteyiz. Kitabın içeriği, dili, yer verdiği benzetmeleri, temposu gibi unsurlar o kitabın hangi yaş aralığına hitap ettiğini göstermekte. Dahası çeviri eserlerde ajanslar ve yayınevleri de bu konuda ön bilgi verme gayreti içinde oluyor. Biçim konusunda genel geçer ölçütlerden söz edemeyiz yine de çocuk kitaplarında da gençlik serilerinde de ilgi çekici estetik punto seçimi yapmak ve tabii ki kapak tasarımını bu anlayışla tasarlamak çok önemli. Arka kapak yazısının önemini de en çok gençlik serilerinde görüyoruz aslında vurucu, etkili, kuvvetli tanıtım yazısı karşılığını hemen buluyor.” (April Yayıncılık).

“Öncelikle eserin edebi olması gerekir. Çok ciddi bir edebiyat eseri olması şart değil ancak basılmasının bir anlam ifade etmesi gerek. Dili, karakterleri ve kurgusu güzel olmalı. Propaganda nitelikli kitaplar da basmıyoruz.” (Türkiye İş Kültür Bankası Yayınları).

“Can Çocuk Yayınları olarak ağırlıklı 5–13 yaş arasındaki çocuklar için kitap yayımladığımızı ve ilk gençlik kitaplarımızın katalogumuz içindeki kitaplara oranının düşük olduğunu söylemeliyim. Yayınevimizin öncelikle ölçütlerini şöyle sıralayabiliriz: Tema, temanın evrensel ya da yerelliği, edebi dil, anlatım, metnin uzunluğu, yazarın üslubu.” (Can Çocuk Yayınları).

SORU 2. Bu konuda yerli ve yabancı eserler olarak hangisi daha çok dikkatinizi çekmektedir? Yerli yayınların azlığı konusunda düşünceleriniz nelerdir?

“Daha çok çeviri esere ağırlık veren bir yayınevi olarak İngilizce yazılmış eserler daha çok ilgimizi çekmekte. ‘Kendi maceranı kendin yarat.’ sloganıyla ortaya çıkan ‘Macera Tüneli Serisi’ özellikle önemseydiğimiz ve takip ettiğimiz bir seri. Çocuk ve gençlikte yerli yayın yapmadığımız için yerli yayınların azlığı konusunda yorum yapmak istemem.” (April Yayıncılık).

“Yerli yayınlar aslında az değil. Gereğinden bile fazla ancak yerli eserlerde ortalama kaliteyi tutturamayan çalışma sayısı çok düşük. Çoğu da özgün değil. Birbirinin tekrarı gibi görünen yüzlerce gereksiz eser ve sayfalarca yazılmış laf salatası. Aynı şeyleri, aynı kötü Türkçelerle yazıyorlar. Daha karmaşık cümleler kullanıp ciddi konularda ciddi ciddi laflar yazmak da edebiyat demek değildir. Post Modernizm’de esinleme, gönderme vb. vardır ama yüzyıldır yazılan eserleri daha yetersiz şekilde yeniden yazmak yazın sanatı değildir. Ne zaman ki gerçekten değerli eserler yayımlamaya başlarız, o zaman yerli eserlerimiz hakkında konuşmaya hakkımız olur.” (Türkiye İş Kültür Bankası Yayınları).

“Çeviri eserlerin hem nitelik hem de nicelik olarak daha fazla göz önünde olduğunu söyleyebiliriz. Telif eserlerin sayısının ise gün geçtikçe arttığını söylemek, bu sahaya yapıcı yaklaşmak adına daha doğru olur. Aksi nitelikli yerli gençlik edebiyatı örneklerine haksızlık olur.” (Can Çocuk Yayınları).

SORU 3. Sizce bu eserlerden oluşacak listede ilk onda hangi eserler yer alır?

“Edmondo De Amicis, Çocuk Kalbi; Vasconcelos, Şeker Portakalı. Bu iki kitabın genç okurlara öğrettikleri ve kattıkları bakımından en önemli iki kitap olduğunu düşünüyorum. İlk onum olmasa bile ilk ikim bu romanlardır.” (April Yayıncılık).

“Momo, Harry Potter, Simyacı, Tom Sawyer’in Serüvenleri, Hababam Sınıfı, Defne Adası, Gece Kaçakları, Göç, Benzersiz Ev, Charlie Small Serisi, Talihsiz Serüvenler Dizisi.” (Türkiye İş Kültür Yayınları).

“Delal Arya, Pera Günlükleri Dizisi; Isabel Allende, Canavarlar Kenti, Altın Ejder Krallığı, Pigmeler Ormanı; Jaap Ter Haar, Hayatı Sevmeye Devam Et; Oliver Bantle, Kofi veya Bağışlama Sanatı.” (Can Çocuk Yayınları).

SORU 4. Yayınevinizin bu alanda en çok satan kitapları hangileridir?

“Macera Tüneli Serisi: Montgomery imzalı kitaplarımız en çok satan çocuk kitaplarımız oldu.” (April Yayıncılık).

“İlk gençlik romanlarımızın hepsi çok iyi satmaktadır.” (Türkiye İş Kültür Yayınları).

“Delal Arya, Pera Günlükleri Dizisi; Isabel Allende, Canavarlar Kenti, Altın Ejder Krallığı, Pigmeler Ormanı; Jaap Ter Haar, Hayatı Sevmeye Devam Et; Oliver Bantle, Kofi veya Bağışlama Sanatı.” (Can Çocuk Yayınları).

SORU 5. Okurlarınızdan size bu konuda gelen bilgiler varsa kısaca bizimle paylaşır mısınız?

“Okurlar bir romanın, bir hikâyenin başrolünde olma duygusunu seviyor ve bu bakımdan iyi yönde yorumlar alıyoruz. İnteraktif olma, edilgen değil varlık göstererek okuma deneyimi yaşamak son dönemin önemli akımlarından biri. Bu yönüyle okurların yorumları da olumlu yönde.” (April Yayıncılık).

“Okurlar ciddiyetle yayınları takip ediyor. Serilerin devamını mutlaka okumak istiyorlar.” (Türkiye İş Kültür Yayınları).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

5. 1. Sonuçlar

Çalışmamızda ilk gençlik edebiyatının çerçevesini çizmeye ve tanımını yapmaya çalıştık. Bu adla tanımlanan edebiyatın özelliklerine değindik. Ardından seçtiğimiz eser örnekleri üzerinden bu dönem edebiyatına yönelik tespitlerde bulunduk. Araştırmamızı sağlam temellere oturtabilmek adına lise öğrencilerine uyguladığımız bir ankete ve yayınevlerine yönelik bir çalışmaya da araştırmamızda yer vererek birtakım sonuçlara ulaştık.

4. İlk gençlik dönemi, bilinen adıyla ergenlik dönemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu evre, çocukluğun bitimiyle yetişkinliğin başlangıcı arasında olup yetişkinliğe geçişte köprü görevi görmektedir.
5. İlk gençlik döneminin yaş aralığı hakkındaki görüşler farklı farklı olduğundan kesin bir veriye ulaşılamasa da genel olarak 13 yaşın başlangıcı ve 17 yaşın sonu arasında kalan çağ, ilk gençlik çağı olarak ifade edilebilir.
6. İlk gençlik döneminde bireyler hızlı bir değişim ve gelişim içine girerler. Bu durum fiziksel, bilişsel, psiko-sosyal ve psikoseksüel alanda olmaktadır. Bunun yanı sıra ilk gençlik dönemindeki bireyin yerine getirmesi gereken birçok sorumluluk vardır: bu dönemde değişen ve gelişen bedenini kabul etme, bedensel özelliklerine uyum sağlamaya çalışarak onu etkili bir şekilde kullanmayı öğrenme, cinsiyetine uygun bir kimlik edinme ve bu yolla toplumsal bir rolü gerçekleştirme, duygusal bağımsızlık kazanma, aile yaşamına, bir mesleğe ve evliliğe hazırlanma...

7. Yapılan araştırmalarda ilk gençlik edebiyatı açıkça ifade edilmemiş olmakla birlikte elde edilen veriler genel bir tanım kurmaya yardımcı olmaktadır. Bu dönem edebiyatı, 13 yaşın başlangıcı ve 17 yaşın sonu arasındaki bireylere seslenen edebiyat alanı olarak tanımlanabilir. İlk gençlik edebiyatının konusu, ilk gençlik çağının yakın çevresi, ilgileri ve elde ettiği deneyimleri yansıtmaktadır.
8. İlk gençlik kitaplarının tasarımına ilişkin neredeyse hiçbir veri bulunmamakla birlikte yayınevi editörlerinin sorularımıza vermiş oldukları cevaplardan yola çıkarak bazı tespitlerde bulunmak mümkündür. Buna göre kitap kapaklarının çok soyut resimler içermediği ancak dikkat çekici bir renklilik taşıdığı, kitap adlarının renkli ve kabartmalı başlıklardan oluştuğu gözlemlenmektedir. Sayfa tasarımı açısından resimli olabildikleri gibi, bilmece ve bulmaca içerebilirler.
9. Eserlerde kullanılan dil, aşırıya kaçmadan oluşturulan mecaz ve benzetmeleri içermekle birlikte genel olarak yalındır; kelime seçimi, anlatım ve söz dizimi okuyucunun yaşına uygun olmaktadır.
10. Eserlerin konuları ilk gençlik kuşağına yöneliktir. Aile, arkadaşlık, çevre, toplum ilişkileri, ırk ve etnik ilişkiler, ergenin vücudunu ve kendini nasıl gördüğüne dair temalar, karşı cinse yönelik sevgi ve aşk, eğitim, mücadele, başarı, sanata dair estetik değerler, tarih ve siyaset, macera ve bilimkurgu öğeleri içeren, gizemli, fantastik temalar vb. bu döneme seslenen eserlerin konuları arasında yer almaktadır.
11. Edebi eserlerde yer alan kahraman ve karakterlerin çoğu bireylerin özdeşim kurabilmeleri açısından ilk gençlik dönemi yaş grubundan seçilmektedir. Ayrıca merak ögesini beslemek adına eserde ilgi çekici konular ve şaşırtıcı finaller bulunmaktadır.
12. İlk gençlik dönemine en çok hitap eden edebi türler roman ve öykülerdir. Şiirler de bu türler içinde sayılmak istenmiştir. Ancak bu türde ilgili döneme

yönelik nitelikli bir eserler bulunamamıştır.Çünkü ortaya konulan şiirler daha çok çocuklar için yazılmış olanlar ya da yetişkinler için yazılıp ergenlere de okutulanlar olarak göze çarpmaktadır.

13. Türkiye’de çocuk ve gençlik edebiyatı yıllarca ikincil bir edebiyat olarak görülmüş ve önemsenmemiştir. İlk gençlik edebiyatı da bu durumdan nasibini almıştır. Günümüzde yeni yeni önem kazanan ilk gençlik edebiyatı, yavaş yavaş yaygınlaşmaya başlamıştır ve bu alanda umut verici çalışmalar ortaya konulmaktadır.
14. Üniversitelerde okutulan dersler incelendiğinde ilk gençlik edebiyatının doğrudan bir inceleme alanı olmadığı görülmektedir. Bu alan, çocuk edebiyatı dersi içerisinde okutulmaktadır ve çocuk edebiyatı dersi de fakültelerde azaltılmıştır. Bu durum ise yetişen öğretmen adayları için oldukça olumsuzdur.
15. Yayıncılık faaliyetleri incelendiğinde, ilk gençlik edebiyatının yazar merkezli olarak sürdürüldüğü görülmektedir. Bu döneme yönelik eser vermenin kolay olduğu yönündeki yanlış algı bu durumu ortaya çıkarmaktadır. Yayınevleri de ilk gençlik edebiyatı kavramını farklı farklı yorumladıklarından eserler kurumdan kuruma değişiklik göstermektedir.
16. Bu ad altında bir yaş aralığı dikkate alınarak gerek okur, gerek yazar ve gerekse yayıncı ağı oluşmuş durumdadır. Buna bağlı olarak kavramsal bir analiz ihtiyacından doğan bu araştırma böylesi bir gerçeğin olduğunu ortaya çıkarmıştır.

5. 2. Öneriler

İlk gençlik edebiyatının tanımını yapmak ve kapsadığı yaş aralığını tespit ederek çerçevesini çizmek, bize yapılabilecek başka çalışmalar hakkında da fikir vermiştir. İlk gençlik edebiyatı, araştırmalar ve uygulamalarda farklılık gösteren bir alan olarak kalmamalıdır. Bu dönem edebiyatı daha fazla araştırılmalı ve ilk gençlik dönemi için hazırlanacak edebi eserler bu yolla oluşturulmalıdır. Hem akademisyenler ve öğretim üyeleri hem de yayınevleri bu konuda ortak bir paydada buluşmalıdır.

6. KAYNAKÇA

- Acuner, Çağrı Kemal ve Yarpuzlu, Ayşegül. (2006). "Sağlık Eğitiminde Engellilik Teması ve Yarı İnsan, Yarı Makine Karakterler". 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 146-156.
- Akal, Aytül. (2006). "Çocuklar İçin Üretilen Edebiyat Kitaplarına Farklı Bakış Açılarında Çözümlemeci Bir Yaklaşım: Masal, Öykü ve Şiirle Liderlik Eğitimi". 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 109.
- Akın, Merve Bengisu. (2014). "Kitap Okumak Yeni Ufuklara Yelken Açmaktır". *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756, 69.
- Akman, Yasemin ve Erden, Münire. (1997). *Eğitim Psikolojisi (Gelişim-Öğrenme-Öğretme)*. (21. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınları, 101.
- Aktunç, Hulki. (2002). *Büyük Argo Sözlüğü*. (4. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*. (1992). Cilt: 8. İstanbul, Ana Yayıncılık, 347.
- Arıcan, Sinem ve Yılmaz, Bülent. (2011). "100 Temel Eser Uygulamasının Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarına Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri". 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 867.
- Asutay, Hikmet. (2013). "Ergenlik (İlk Gençlik) Romanı ve Alman Gençlik Yazınındaki Tarihsel Gelişim". *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*. Vol: 5, No: 2, 8-12.
- Asutay, Hikmet. (2007). "Türk Dili Derslerinde Çocuk ve Gençlik Yazını". Çukurova: *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi*, 66.
- Asutay, Hikmet. (2001a). "Türk-Alman Yazınında Gençlik Romanları". Eskişehir: 1. *Ulusal Karşılaştırmalı Edebiyat Sempozyumu*, 182-183.
- Asutay, Hikmet. (2001b). "Gençliğin Dili". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt: 3, Sayı: 2, 16.
- Aşıloğlu, Bayram. (2006). "Çocuklarda Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesi Açısından Yeni İlköğretim Türkçe Programının Değerlendirilmesi". 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 59.

- Atabek, Erdal. (2004). *Kuşatılmış Gençlik*. (18.Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Atilla, Mehmet. (2014). “Bilişim Çağının Çocuk Edebiyatında Görev ve Yükümlülüklerinin Sorgulanması”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756, 800.
- Aydın, Betül. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. (2.Baskı). İstanbul: Atlas Yayınları.
- Aykaç, Necdet ve Türkoğlu İdil Eren. (2011). “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Bağlamında Montaigne’in Denemelerinin Eğitimsel Açından Değerlendirilmesi”. *3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 181-182.
- Aytaş, Gıyasettin ve Yalçın, Alemdar. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. (3. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Bahadıroğlu, Yavuz. (2012). *Turgut Alp*. (56. Baskı). İstanbul: Nesil Yayın Grubu.
- Beykan, Müren. (2011). *Yaramaz Bu Kitap*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Cengiz, Gülsüm. (2011). “Ömer Seyfettin Öykülerinin Çocuğa Görelik İlkesine Göre İncelenmesi ve Bu Öykülerdeki Ötekileştirme ve Şiddet Ögelerine Bakış”. *3.Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 317.
- Cengiz, Gülsüm. (2006a). “Çocuk ve Gençlik Edebiyatının Eğitimdeki Yeri ve İşlevi”. *Varlık Dergisi*. Sayı: Ekim, 1189, 22.
- Cengiz, Gülsüm. (2006b). “Yazın Yapıtlarının Çocuk ve Gençlik Yapıtları Üzerine”. *2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 821.
- Coşkun, Ebrar. (2014). “Kitap Kahramanları Gerçek Olsa”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.
- Dayıoğlu, Gülten. (2014). *Mo'nun Gizemi*. (36. Basım). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, Gülten. (2011). “Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Eleştiri ve Çocuk Edebiyatında Denetim”. *3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4., 1156-1157.
- Dayıoğlu, Gülten (2006). “Açılış Konuşması”. *2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 16-17.
- Demirel, Şener vd. (2010). *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demiryürek, Gökçe. (2006). “Sevim Ak’ın ‘Az Buçuk Teo’ Adlı Çocuk Kitabındaki Kahramanların Özdeşim Ögesi Olarak İrdelenmesi”. 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 447.
- Derleme Sözlüğü*. (1846). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Develioğlu, Ferit. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat Eski ve Yeni Harflerle*. (Yay. Haz. Aydın Sami Güneşal). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 29.
- Dilidüzgün, Selahattin. (2006). “Eğitim Gerçeği Açısından ‘100 Temel Eser’ Tartışmaları”. *Varlık Dergisi*. Sayı: Ekim, 118926.
- Direk, Nuran. (2005). “Düşleri Düşünceye Çevirmek.” İstanbul: *Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Kurultayı*, 125.
- Duruel, Nursel. (2010). *Genç Olmak*. (2. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Durukan, Ayşe Yüksel. (2011). “Gençlik Edebiyatında Çağdaş Eğilimler – Gerçekçi Romanlar”. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 722.
- Efe, Ahmet. (2014). “Okunacak Kitaplar Yazmak”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.
- Erdal, Kelime. (2009). “Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Kitapları”. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*. Sayı: 17 (Temmuz-Ağustos-Eylül), 2.
- Erkek, Hasan. (2005). “Çocuk Tiyatrosunda Sözel Dil”. İstanbul: *Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Kurultayı*, 101.
- Gander, Mary ve Gardiner, Harry. (1993). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Yay. Haz. Bekir Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Güler, Mehmet. (2011). “Çocuk ve Gençlerin Okuma Kültürü Edinme Sürecindeki Temel Sorunlar”. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 1162.
- Güleryüz, Hasan. (2002). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gültekin, Ali. (2014). “Eğitimsiz Okuma Kültürü Gelişir mi?” *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.
- Gültekin, Ali vd. (2011). “Üniversitelerde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Öğretiminin Sorunları”. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 207-211.

- Gültekin, Ali. (2006). “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Neden Gereklidir?” *Varlık Dergisi*. Sayı: 6. İstanbul: Varlık Yayınları, 29.
- Gürel, Zeki. (2014). “Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Eğitimi”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756, 283-284.
- Hazar, Mehmet. (2006). “Türk Dilinde Çocuk ve Genç”. 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 249-250.
- İleri, Selim. (2012). *İlk Gençlik Çağına Öyküler*. (15. Basım). İstanbul: Everest Yayınları.
- İpşiroğlu, Zehra. (2006). “Çocuk Yazını Eleştirisi”. 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 314.
- Kanoğlu, Şebnem. (2014). “Çocuk ve Gençlik Edebiyatına Dair Hedefler, Umutlar”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756, 153.
- Karakuş, N. (2011). “Türkçe Öğretiminde Kullanılan Metinlerin Yıllara Göre Değerlendirilmesi”. III. *Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 574.
- Kaya, Canten ve Uzunoğlu, Selim. (2003). *Çocuklar Ne İster? Anne Baba ve Öğretmenlere Özel*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık, 91-115.
- Kaya, Zekeriya. (2006). “Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Türsel/Yazınsal Niteliği”. 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 84.
- Kayadibi, Nuray ve Tosunoğlu, Nesiha. (2006). “Türkiye’de 2000-2005 Yıllarında Devlet Tarafından Yayımlanmış Çocuk Kitaplarının Biçim ve İçerik Analizi”. 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 346.
- Kıbrıs, İbrahim. (2014). “Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Öğretimi”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.
- Kıbrıs, İbrahim. (2002). *Uygulamalı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Kırıoğlu, Olcay. (2005). *Sanatta Eğitim*. (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Köknel, Özcan. (2001). *Kimliğini Arayan Gençliğimiz*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 168-184.
- Köseoğlu, Hamdullah. (2014). “Yazar, Okuyucu, Yayıncı ve Eleştirmen Gerçeği”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.

- Kulaksızoğlu, Adnan. (1998). *Ergenlik Psikolojisi*. (1. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kurt, Zeynep Yılmaz ve Öner, Uğur. (2006). “Salinger’da Çocuk ve Aile İlişkileri – Gönülçelen”. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203. 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 314.
- Küçükbasmacı, Gülten Gönül. (2011). “Kültürel Süreklilik Açısından İlk Gençlik Çağı ve Halk Anlatıları”. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 670.
- Meydan Larousse*. (1971). Cilt: 4. İstanbul: Meydan Yayınları.
- Meyer, Stephenie. (2008). *Alacakaranlık*. (Çevi. Hüseyin Baran). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Neydim, Necdet. (2006). “Çocuk Edebiyatının Durumu ve ‘100 Temel Eser’ Üzerine”. *Varlık Dergisi*. Sayı: Ekim, 1189, 4-7.
- Nişanyan, Sevan. (2004). *Sözlerin Soy Ağacı Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü*. (2. Baskı). İstanbul: Adam Yayınları.
- Oğuzkan, A. Ferhan. (1977). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Kadıoğlu Matbaası, 8.
- Ongun, İpek. (2013). *Bir Genç Kızın Gizli Defteri 1*. (59. Baskı). İstanbul: Artemis Yayınları.
- Onur, Bekir. (2000). *Gelişim Psikolojisi*. (5. Baskı). Ankara, İmge Kitabevi.
- Öçalan, Muharrem. (2006). “Çocuk Algılamasında İmgelerin Önemi, Eğitimbilimsel Açından Çocuk Edebiyatında İmge Kullanımı”. Web: http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/tum_list.php?t=tum&psearch=Muharrem%20%D6%E7alan.
- Özdemir, Nebi. (2008). *Medya, Kültür ve Edebiyat*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Özdil, Selcen. (2011). “Miyase Sertbarut’un ‘Kapiland’ın Kobayları’ Adlı Yapıtıyla Christine Nöstlinger’in ‘Kim Takar Salatalık Kralı’ Adlı Yapıtının Karakter Çerçevesi Bakımından İncelenmesi”. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 412.
- Özer, Kamil ve Sevimay Dilara. (2004). *Çocuklarda Motor Gelişim*. (3.Baskı). Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Özkan, Elif Konar. (2014). “Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Öğretimi”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.

- Özyer, Nuran. (2006). "Türkiye'de Gençlik Edebiyatı". 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 486.
- Postman, Neil. (1994). *Televizyon: Öldüren Eğlence, Gösteri Çağında Kamusal Söylem*. (Çev. Osman Akınhay). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Püsküllüoğlu, Ali. (1994). *Arkadaş Türkçe Sözlük*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Senemoğlu, Nuray. (1997). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sertbarut, Miyase. (2014). *Kapiland'ın Kobayları*. (11. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, Sedat. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. (4.Basım). İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, Sedat. (2006). "Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?" 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 42.
- Sever, Sedat. (2003). "Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet (Milli Eğitim Temel Yasası ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Bağlamında Bir Değerlendirme)". *Kırşehir: Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu*, 45.
- Sezgin, Nevzat Süer. (2006). "Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Yayınevlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri". 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 377.
- Shapiro, Gottlieb Patricia. (1997). *Çocuk ve İlk Gençlik Depresyonu-Anababalar İçin El Kitabı*. (Çev. Meral Kesim). Ankara: Papirüs Yayınları, 89-96.
- Sıtkı, Ramazan. (2011). *Türkiye'de Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Yayıncılığı: 2000-2009*. Ankara: Uzmanlık Tezi.
- Sivri, Medine. (2014a). "Çocuk ve Gençlik Edebiyatına Eleştiri Bağlamında Bir Bakış". *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756, 262.
- Sivri, Medine. (2014b). "Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Öğretiminin Önemi, Amacı ve İşlevi". *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756, 297.
- Solak, Ömer. (2014). *Edebiyat Biliminde Kuram ve Yöntem*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 92-93.
- Soysal, Mine. (2012). "Mine Soysal'la Söyleşi". (Söy. Aydın İleri). *Akşam Kitap*.
- Soysal, Mine. (2011). "Çocuk Siparişle Edebiyat Okuru Olmaz! Yayıncılığımızın Gülen Yüzü: Çocuk ve Gençlik Kitapları". *Radikal Kitap*.

- Soysal, Mine. (2006). “Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Uzman Yayıncılık Kavramı”. 2. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 203, 379-281.
- Soysal, Mine. (2011). *Odada Yalnız*. (4. Baskı). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Şahin, Abdullah vd. (2007). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şimşek, Betül. (2014). “Kitap Okumak”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (2014). “Editörün Son Sözü: Niçin Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısını Hazırladık?” *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (2012). “Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Ders Notları”. Web: <http://www.cocukvakfi.org.tr/icerik.aspx?id=84>.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (2011). “Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı –Bir Deneyim Örneği-”.3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 1134.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tekin, Havva. (2011). “Çocuk ve Gençlerin Duygu ve Düşünce Sağlığını Olumlu-Olumsuz Etkileyen Yayınlar”. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 513.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü*. Web: <http://www.tdk.gov.tr/>.
- “Türkiye Gerçeği: Okumama Alışkanlığı, Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi”. (2006). Çocuk Edebiyat Okulu, Çocuk Vakfı.
- Ünal, Ayfer. (2011). “Türk Çocuk Edebiyatında Engellilerin Temsili (1969-2009)”. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 4, 920.
- Yalın, Serra. (2014). “Kitaplar Umut Verir”. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Cilt: CVII, Sayı: 756.
- Yavuzer, Haluk. (1997). *Ana-Baba ve Çocuk*. (10. Basım). İstanbul, Remzi Kitabevi, 243-253.
- Yeni Türk Ansiklopedisi*. (1985). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Yörükoğlu, Atalay. (2007). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Sorunları*. (13. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları, 107-114.

Zengin, Nesrin. (2011). "Türk Gençlik Edebiyatının Tarihsel Gelişimine Bakış".
3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara
Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi,
Yayın No: 4.

Zengin, Nesrin. (2003). "Gençlerin Okuma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik
Bir Çalışma Hakkında". *Türklük Bilimi Araştırmaları*. Sayı: XII-Bahar, 134-
138.